DÖNEM : 3 TOPLANTI : 3

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT . 26

113 ncü Birleşim

26 . 6 . 1972 Pazartesi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	2
II. — GELEN KÂĞITLAR	3
III. — YOKLAMA	4
IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	4
1. — İmar ve İskân Bakanı H. Turgut Toker'in, Sakarya ve Bolu illerinde vukua gelen son seylâp olayı hakkında gündem dışı demeci.	4:5
2. — Ankara Milletvekili Şinasi Özdenoğlu'nun, hububat taban fiyatları ve maliyetlerinin düşürülmesi konusunda gündem dışı demeci ve Ticaret Bakanı Naim Talû'nun cevabı.	5:8
3. — Konya Milletvekili Baha Müderrisoğlu'nun, suni böbrek makinaları hakkında gündem dışı demeci.	8:9
4. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul Kanalizasyon İdaresi kuruluş ve işletmesi kanun teklifinin havale edildiği komisyonlardan beşer üye seçilmek suretiyle kurulacak bir geçici komisyonda görüşülmesine dair önergesi. (2/355, 4/300)	9
V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	10
1. — Malî Denge Vergisi kanun tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında M. Meclisi 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/585; Cumhuriyet Senatosu 1/69) (Millet Meclisi S. Sayısı : 474'e 1 nci ek; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 104)	10:11
2. — Eskişehir Milletvekili M. Şemsettin Sönmez ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine 1 fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plan komisyonları raporları (2/506) (S. Sayısı : 703)	11:20
3. — 29 . 7 . 1970 tarih ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun bazı maddelerinin kaldırılması, değiştirilmesi ve bu	

Sayfa

kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet, İçişleri, Maliye ve Plan komisyonlarından 6 şar üye seçilerek kurulan 59 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/546) (S. Sayısı : 472 ve 472'ye 1 nci ek) 20

Sayfa

4. — Toprak ve Tarım reformu öntedbirler kanunu tasarısı ve Anayasa, Adalet, Ticaret, İçişleri, Maliye, Köy İşleri, Orman, Tarım ve Plan komisyonlarından 3 er üye seçilerek kurulan 55 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/609) (S. Sayısı : 513) 20:47

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı, köylerimizin âcil ve önemli sorunları;

Hakkâri Milletvekili Ahmet Zeydan, Çukurca - Hakkâri yolunun sel felâketi nedeniyle trafiğe kapanması;

Erzurum Milletvekili Lâtif Aküzüm, Iğdır - Tuzluca ilçelerindeki sel tahribatı münasebetiyle gündem dışı birer demeçte bulundular.

Ağrı Milletvekili Nevzat Güngör'ün, 12 . 12 . 1971 günü vefat ettiğine dair Başbakanlık tezkeresi bilgiye sunuldu, merhumun ruhunu taziz için saygı duruşunda bulunuldu.

Üyelerden bazılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi kabul olundu.

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in Çırak, Kalfa ve Ustalık kanun teklifinin bu konuyla ilgili Geçici Komisyona havalesine dair önergesi kabul edildi ve gereğinin yapılacağı bildirildi.

Bolu Milletvekili Ahmet Çakmak ve Giresun Milletvekili Hidayet İpek'in, İnhisar beyiyeleri üçte birlerinin harp malullerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair 30 . 5 . 1929 tarih ve 1485 sayılı Kanuna ek kanun tekliflerinin geriverilmesine dair önerge okundu ve adı geçen teklifin geriverildiği bildirildi.

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bazı maddelerinin değiştirilmesine, bazı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair (1/589, 2/617, 2/618) (S. Sayısı : 508'e 2 nci ek) tasarısı üzerinde Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliklerin benimsendiği hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu kabul edilerek, tasarının kanunlaştığı bildirildi.

29 . 7 . 1970 tarih ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun bazı maddelerinin kaldırılması, değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında Kanun (1/546) (S. Sayısı : 472 ve 472'ye 1 nci ek) tasarısının görüşülmesi, ilgili komisyon yetkilerinin Genel Kurulda hazır bulunmamaları nedeniyle ertelendi.

Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu (1/604) (S Sayısı : 664) tasarısı, maddelerinin görüşülmesi tamamlanarak, kabul edildi.

Toprak ve Tarım reformu öntedbirler kanunu (1/609) (S. Sayısı : 513) tasarısı ile.

Danıştay Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun (1/612) (S Sayısı : 583) tasarısının görüşülmeleri, Hükümet temsilcilerinin Genel Kurulda hazır bulunmaması nedeniyle ertelendi.

26 . 6 . 1972 Pazartesi günü saat 15,00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 19,20'de son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Kayseri
Kemal Ziya Öztürk	*Şevket Doğan*

Kâtip
Uşak
Âdil Turan

II. — GELEN KÂĞITLAR

Raporlar

1. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, 403 sayılı Türk vatandaşlığı Kanununun 25 nci maddesinin (b) fıkrasına bir bent eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Dışişleri, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (2/532) (S. Sayısı : 698) (Dağıtma tarihi : 23 . 6 . 1972) (GÜNDEME)

2. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, 151 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (2/612) (S. Sayısı : 699) (Dağıtma tarihi : 23 . 6 . 1972) (GÜNDEME)

3. — Yüksek Askerî Şûranın kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Plan komisyonları raporları (1/667) (S. Sayısı : 702) (Dağıtma tarihi : 24 . 6 . 1972) (GÜNDEME)

4. — Eskişehir Milletvekili M. Şemsettin Sönmez ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine 1 fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plan komisyonları raporları (2/506) (S. Sayısı : 703) (Dağıtma tarihi : 26 . 6 . 1972) (GÜNDEME)

5. — Malî Denge Vergisi kanun tasarısı hakkında C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında M. Meclisi 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi 1/585; C. Senatosu 1/69) (M. Meclisi S. Sayısı : 474'e 1 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 104) (Dağıtma tarihi : 26 . 6 . 1972) (GÜNDEME)

6. — İstanbul Milletvekili İsmail Arar'ın, Yasama Meclisleri dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarih ve 378 sayılı Kanunun 1 nci ve 5 nci maddelerine birer fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifinin C. Senatosunca değiştirilen ve M. Meclisince benimsenmeyen metni hakkında Karma Komisyon raporu ile, M. Meclisi, C. Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 2/37; C. Senatosu 2/243) (M. Meclisi S. Sayısı : 627'ye 2 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 1118'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 26 . 6 . 1972) (GÜNDEME)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Nurettin Ok

KÂTİPLER : Enver Akova (Sivas), Âdil Turan (Uşak)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 113 ncü Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, müzakerelere başlıyoruz.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — İmar ve İskân Bakanı H. Turgut Toker'in, Sakarya ve Bolu illerinde vukua gelen son seylap olayı hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın İmar ve İskân Bakanı, son Sakarya seylâp olayı hakkında beyanda bulunacaksınız; buyurunuz efendim.

İMAR VE İSKÂN BAKANI TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bundan öncekilere ilâveten 21.6.1972 Çarşamba günü Sakarya ilimiz sınırları içinde, üzüntüyle kaydedeyim ki, büyük bir sel afeti vukubulmuştur.

19 . 6 . 1972 Pazartesi günü sat 00,4'te başlayan ve devam eden yağış sonucu, Sakarya ilinde genel bir su baskını tehlikesi meydana gelirken, 21 . 6 . 1972 Çarşamba günü saat 11,30 sıralarında bu ilimizin Geyve ilçesi, çeşitli derelerin taşması sonucu, ilçeye doğru inen suların baskını altında kalmış ve ilçenin üçte ikisine yakın kısmı su afetine maruz kalmıştır.

İlk anda ilçenin trafosu tahribe uğradığı için elektriği kesilmiş; keza su şebekesinde meydana gelen hasar dolayısıyle de ilçe susuz kalmıştır.

Sakarya ili içinde seyreden ve Sakarya nehrine dökülen Mudurnu ve Dinsiz çaylarının taşkın yapması sebebiyle, Geyve ilçesine, ilâveten, İlin, Akyazı ilçesi ve bu ilçe köyleriyle merkez ilçeye bağlı köyler olmak üzere, Hendek ve bilhassa Aşağı Sakarya vadisindeki Karasu ilçesine bağlı köyler ve ekili araziler sular altında kalmıştır.

Sakarya nehrinin yirmidört saat içinde ikibuçuk metre yükselmesi ve bu yükselmenin devam etmesi, bir anda, Sakarya il merkezini ve tüm Sakarya arazisini sel tehdidine maruz bırakmıştır.

Çarşamba günü saat 21,30'da Başbakanlıkta yapılan toplantıyı müteakip, beraberimde Afet İşleri Genel Müdür Muavini olmak üzere, Sakarya iline hareket ettim. Karadan bütün ilçeleri ve gidebildiğim kadar köyleri tetkik etmek suretiyle inceledim. Diğer taraftan da bir helikopterle havadan, su ve seylâp tahribinin genel tablosu hakkında inceleme sonunda bir fikre varmaya imkân buldum.

Daha önce Sakarya Valisi, değerli Tümen Kumandanı ve diğer Devlet kuruluşlarının yardım ve görev duyguları içinde âcil tedbirleri aldıklarını, o arada müşahede ettiğimi memnuniyet ve teşekkürle kaydetmek isterim.

Bu arada durumu tehlikeli olabilecek köylerin tahliye edilmiş olduğunu da tespit etim.

Elektriği kesilmiş bulunan Geyve, Hendek ve Akyazı ilçelerinin elektriği onarılarak eski haline getirilmiş; Devlet Su İşleri ile Köy İşleri Bakanlığı Yol - Su ve Elektrik; Bayındırlık Bakanlığı Karayolları ekipleri faaliyete geçirilmiştir.

Diğer taraftan, hasar tespit ekipleri de faaliyet halinde bulunmaktadır.

Genel olarak, tahribat ekili tarım arazisinde olmuştur. İlk tespit ve tahminlere göre 372 bin dekar ekili saha sular altında kalmış ve hasara uğramıştır. Sakarya iline bağlı 480 köyden 160 köy suların taşkınına maruz kalmıştır.

Vatandaşlarımızın geçici barınak ve yiyecek ihtiyaçlarının karşılanması için bütün gerekli

tedbirler alınmıştır. Binalarda vukubulan hasar tespit edilmektedir. Yıkılmış olanların yeniden yapılması, hasara uğramış olanların onarılması için yardımda bulunulacaktır. Hasara uğrayan yol, su, köprü gibi altyapı tesislerinin bir taraftan tespiti yapılmakta ve diğer taraftan onarım işleri gerçekleştirilmektedir.

Ekili sahada hasar tespiti işlerine Tarım Bakanlığı teknik uzmanlarınca devam olunmaktadır. Tespit sonucunda, mevzuat gereğince, gerekli tedbirler alınacaktır.

Yine aynı gün Bolu ilimizin de su baskınına maruz kaldığı bir gerçektir. Selin tahribettiği saha 20 köyün tarım arazisini ihtiva etmektedir. İki ilkokul ve 200 evin de merkezde su altında kaldığı tespit olunmuştur.

Sakarya ilimizde olduğu gibi, Bolu ilinde de seylabın yapmış olduğu tahribat, gerek konutlarda, gerek altyapı tesislerinde ve gerekse kamu tesislerinde olmak üzere, tespit olunmakta diğer taraftan, ekili sahada da zürramızın, çiftçimizin maişet ve nafakasiyle ilgili olan sahada da Tarım Bakanlığı teknik uzmanlarınca gerekli tespit işlemlerine girişilmiş bulunulmaktadır.

Yapılacak tespitlerin katî sonucunda, hasar miktarı genel olarak elde edilebileceği gibi, yine, yapılacak hasar tespitlerinin sonucunda gerek Sakarya, gerek Bolu ve daha önce Kars ilimizin Tuzluca ve Kocaeli ilimizdeki mahsulleri hasara ve zarara uğramış çiftçilerimizin ve köylülerimizin mevzuat ve mevcut imkânlar dahilinde yardımına koşulacaktır. Bilgi olarak arz ederim. Saygılarımla.

2. — Ankara Milletvekili Şinasi Özdenoğlu'nun, hububat taban fiyatları ve maliyetlerinin düşürülmesi konusunda gündem dışı demeci ve Ticaret Bakanı Naim Talû'nun cevabı.

BAŞKAN — Sayın Şinasi Özdenoğlu, taban fiyatları ve hububat maliyetinin düşürülmesi amacıyle Hükümete bazı tavsiyelerde bulunmak üzere kısa beyanda bulunacaksınız. Buyurunuz efendim.

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Birkaç oturumdur Yüce Mecliste sayın milletvekilleriyle Hükümet arasında bir fikir savaşı devam ediyor. Hükümet, hububat taban fiyatlarını ilân etmiştir. Bu fiyatlarda geçen yıla nazaran bir değişiklik yoktur. Sayın milletvekillerinin direnişlerine rağmen, Sayın Ticaret Bakanının beyanıyle Hükümet, bu fiyatlarda herhangi bir artırma yapmamaya kararlı gözükmektedir.

Sayın arkadaşlarım, biz meseleyi buraya getirilmiş olandan daha farklı şekilde, daha başka bir açıdan ele alarak bir başka çözüm yolu aramak amacıyle huzurunuza gelmiş bulunuyoruz. Şurasını derhal belirtmeliyim ki, Türk çiftçisinin derdini iyi görür, Hükümetin ne yapacağını, ne yapamayacağını, imkânlarını ya da imkânsızlıklarını insaf ve adalet ölçüleri içerisinde iyi tespit edebilirsek, bu konuda Hükümetle bir anlayış noktasında birleşmememize imkân yoktur.

Değerli arkadaşlarım, hububat taban fiyatları konusunda Hükümetin iki kusuru var. Bunlardan birincisi, Sayın Bakan buraya çıktığı zaman, taban fiyatlarında küçücük bir artışın bile Türk ekonomisinde büyük zararlara yol açacağını, büyük bir enflâsyonist baskı ile karşı karşıya kalınacağını ileri sürmüştür. Bu bir görüştür, bir mantıktır. Katılmasak da saygı ile karşılıyoruz. Ancak hemen ifade etmek isterim ki, karşı görüşün de buradan dile getirilmesi ve değerlendirilmesi gerekirdi. Sayın milletvekilleri; ekonomik gerçekler bize gösteriyor ki, hububat fiyatlarındaki artış, Türkiye'de üretimi teşvik etmiştir. Çiftçi, artan kazancı ile daha çok ekmiş, modern tarıma daha çok yönelmiştir. Bu, Türkiye'nin bir gerçeğidir. Bunu bir kez burada tespit edelim.

Şimdi ikinci gerçeğimizi de tespit edelim: Türkiye'de hububat fiyatlariyle, sanayi ve hizmet sektöründeki farklılık çoğaldıkça, başka bir deyimle hububat maliyeti arttıkça, köyden şehre göç de artmaktadır. Ne olmaktadır? Hepimizin bildiğimiz gibi karşımıza büyük bir şehirleşme sorunu, bir gecekondu problemi çıkmaktadır. Birçok ekonomik ve sosyal problemleri de peşinden sürüklemekte olan bu köyden şehire akın meselesi, üreticinin Hükümet tarafından makul ölçüler içerisinde korunması suretiyle önlenebilir. Şehirlerde bu suretle tüketim artmakta, yiyecek ve mesken sıkıntısı başlamakta ve toplumda başka reaksiyonlar meydana gelmektedir.

Değerli arkadaşlarım; şimdi Sayın Ticaret Bakanından şu noktayı açıklığa kavuşturmasını beklerdik: Köylünün satınalma gücünün artması, sanayi mamullerindeki tüketimi kırbaçlayacak, dolayısiyle sanayide üretim artacaktır. Bu, Türk endüstrisinin kalkınması ve mahsullerine pazar bulması bakımından az kazanç mıdır? Buna cevap bekliyorum.

Demek ki buğday fiyatındaki artış, endüstride birtakım iyileşmeler ve gelişmeler sağlayacaktır.

Şimdi değerli arkadaşlarım, Hükümetin bu konuda ikinci hatası şu olmuştur; bir yandan, taban fiyatlarında herhangi bir zam yapmamakta direnirken, hiç olmazsa buradan, hububat maliyetini düşürecek tedbirlere başvuracağını ve bunları uygulayacağını açıkça ilân etmesi lâzımgelirdi. Şimdi ne olacaktır Konjonktürdeki artış bu tempo ile devam ettiği takdirde, buğday maliyeti küçük işletmelerde 120 kuruşun üzerine çıkacaktır. Devlet bunu yine 98 - 100 kuruştan almakta devam edecek midir? Bunu da sormak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, başlıca meselemiz hububat maliyetini düşürmekten ibarettir. Sayın Bakan, geçen gün buradan yaptığı konuşmada buğday maliyetinin kilo itibariyle 73 kuruş olduğunu ifade etmiştir. Bu rakamın bugünkü konjonktür hareketi önünde gerçeklere uymadığını duyurmak istiyorum. Türkiye'de bugün hiçbir bölgede buğdayın 73 kuruşa malolduğu görülmemiştir. Bizim yapmış olduğumuz araştırmalara, resmî kuruluşlardan almış olduğumuz rakamlara göre buğdayın maliyeti 107 kuruş civarındadır, hatta 110 kuruşu bulmaktadır. 135 - 140 kuruşa kadar tohumluk satılan yerler vardır. Çiftçi 135 - 140 kuruştan tohumluk alacak, buğdayını 100 kuruştan satacaktır. Ayakta kalmak mümkün değildir. Yani küçük işletmelerdeki çiftçinin ve üreticinin bu şartlarla dayanmasına imkân yoktur. Ve müstahsil, tabiatıyle maliyetin altında bir fiyatla mahsulünü Devlete zararına satmak zorunda kalmaktadır. Bunun sonucu, toprağını terk etmekte, «bu toprak bana yüktür, bu toprağı taşıyamam» demekte büyük şehre göç etmektedir.

Değerli milletvekilleri, bu kürsüden Sayın Hükümete kısaca bazı rakamlar vereceğim ve bazı önerilerde bulunacağım. Türk çiftçisinin, hububatı daha ucuza maletmesi mümkün müdür? İfade ediyorum, evet mümkündür. Hububat maliyetine etken bazı unsurları alıp, burada kısaca değerlendireceğim. Önce traktör fiyatlarını alıyorum.

Sayın Milletvekilleri, bilindiği gibi traktör fiyatları Sanayi Bakanlığınca tespit edilir. Ziraî Donatım Kurumunun getirdiği traktörlerde, parçaları eskiden Gümrük Vergisinden muaftılar. Şimdi bunlara gümrük ödenmektedir. Malzeme fiyatları ve toplu sözleşmelerle bu maliyetler gerçekten yükselmiştir. Bütün bu artışlarla, geçen yıl Mayıs ayına kadar 58 500 lira olan Massey - Ferguson traktörü, bu yıl 64 000 liraya yükselmiştir. Nakliyesi, sigortası ve sairesi ilâve edildiği takdirde 67 000 lirayı bulmaktadır. Ekipmanları ile birlikte 80 000 lirayı buluyor. Satıcı müesseseler, firmalar bunları bonolarla fahiş kâr ve faiz eklemek suretiyle böylüye 100 000 liraya satmaktadır. Yani üreticiye bir traktör bugünkü rayice göre 100 000 liraya maloluyor.

Devlet bu konuda ne yapacaktır? İki şey yapacaktır. Ya traktörü veya yedek parçayı doğrudan doğruya kendisi ithal edecektir, bu konuda - hatırlayacaksınız - Sayın Şener arkadaşımın bir kanun teklifi vardı ve esefle, üzüntü ile ifade edeyim ki geçen hafta bu teklif Maliye Komisyonunda reddedilmiştir. Türk üreticisinin yüzde yüz yararına olan böylesine bir teklif Maliye Komisyonunda reddedilmiştir arkadaşlarım. Devletin bundan başka yapacağı nedir? Şunu yapacaktır; motor sanayiine yönelecektir, traktör motorunu doğrudan doğruya Türkiye'de yapacaktır. Bu konuda, Ziraî Donatım Kurumunca hazırlanmış projeler vardır. Birkaç gün önce takip buyurduğunuz üzere, bu konuda yapılan sempozyumda, Türkiye'de bu motorların pekâlâ yapılabileceği sonucuna varılmıştır. Öyleyse Sanayi Bakanını da ikaz ediyorum buradan, derhal traktör motorunun Türkiye'de biran önce yapılması için gerekli teşebbüslere geçilmelidir, projeleri mevcuttur.

Sayın milletvekilleri akaryakıt fiyatlarına geçiyorum.

Yüce Meclise çok ilginç bir rakam arz edeceğim. Bir ton motorinin Türkiye'ye maliyeti, dış navlun da dahil olmak üzere - gümrüksüz

maliyeti 445,64 liradır. Gümrük Resmi, belediye hissesi, Gider Vergisi, Damga Resmi, Rıhtım Vergisi, ardiye ve saire 907,28 liraya malolu-yor. Bayi kârı ve sair nakliye masraflarıyle fahiş şekilde artıyor, 1 678,10 lirayı buluyor ton maliyet itibarıyle.

Sayın milletvekilleri görülüyor ki motorinden alınan vergiler maliyetin tam üç mislidir. Bunlar, üreticiye intikal eden vergilerdir. Dünyanın hiç bir köşesinde Türkiye kadar, vergilerin dayanılmaz ölçüde halkın ve köylünün sırtına bindiği bir ülke gösterilemez. Sayın Hükümetten yine soruyorum, acaba akaryakıttan alınan bu vergileri, başka bir alana kaydıramaz mı?

Değerli arkadaşlarım, gübreye geliyorum. Yüksek malumlarınız olduğu üzere gübre fiyatları da Bakanlar Kurulu kararıyle tespit edilir. İhtiyacımızın 1/3'i yerli ve memleketimizde üretilir, 2/3'si dışarıdan getirilir. Bugün gerek amonyum sülfat gerekse amonyum nitrat 75 kuruştan başlıyor, 104 kuruşa kadar çıkıyor. 75 ilâ 104 arasındaki fiyat Devletin fiyatıdır. Özel sektöre gelince, satıcı bunu tutturabildiği fiyata satmaktadır, o da yoktur. Dün Polatlıda çiftçi vatandaşlarla görüşürken gübre bulamamaktan sızlandıklarını ve bütün teşebbüslerinin sonuç vermediğini söylemişlerdir. Gübre neden bu kadar pahalı? Değerli arkadaşlarım, dış ve iç navlunlar çok yüksek. Ayrıca, maliyete Damga Resmi büyük miktarda ilâve ediliyor, Rıhtım Resmi biniyor ve böylece fahiş bir fiyat seviyesine gelmiş bulunuyor. Zaten üretimimiz çok az, takriben 550 000 tondur. Şimdi Devletin iştiraki olan Akdeniz müessesesi bu yıl sonuna kadar 350 000 ton kadar bir üretim yapacak, ama bu da bizim, takriben 3 milyon ton civarında olan ihtiyacımızın ancak 1/3'ini karşılayabilecek, o da 1972'nin sonuna kadar.

BAŞKAN — Sayın Özdenoğlu, takdir edersinizki, bu bir genel görüşme mahiyetinde konuşulacak geniş beyan. O bakımdan, daha muhtasar olursa memnun olurum. Gündem dışının kapsamını aşıyor. Takdir ediyorsunuz ve biliyorsunuz.

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Devamla) — Konuşmamın konusu Hükümete bazı önerilerde bulunmaktı.

BAŞKAN — Evet efendim, evet, ben de biliyorum, siz de biliyorsunuz bunu.

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, ayrıca, geçen yıla nazaran işçi ücretleri en az % 15 oranında bir artış kaydetmiştir. Bütün bunlar bilindiği üzere, buğday maliyetini menfî yönden etkilemiştir.

Şimdi sözlerimi bitiriyorum değerli arkadaşlarım; Sayın Bakanın da kabul buyurduğu gibi, 1971'e oranla hayat pahalılaşmıştır. Fiyat artışlarını durdurmak mümkün olmamaktadır. Ankara'da çiftçi vatandaş diyor ki, «taban fiyatına Hükümet zam yapmıyor. Hükümetin gerçekten imkânı yoksa, memleketimizin zararına olacaksa; istediğimiz şudur: Hububat maliyetine tesir eden nedenler üzerinde dursun ve bu maliyeti düşürsün». Şimdi ben de bunu talebediyorum. Ben de, Hükümetten bunu talebediyorum ve bu konuda çözüm yolunu göstermek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bugün taban fiyatına yapılacak olan mütevazi bir ilâve, bugünkü şartlar önünde ağır bir enflasyonist baskıya sebebolmayacaktır. Bunu, burada uzun boylu tahliline, tartışmasına gelecek değilim. Bir maliyeci olan ve Merkez Bankasında da değerli hizmetleri geçmiş bulunan Sayın Ticaret Bakanı, bunun, benim arz ettiğim şekilde olacağını çok iyi takdir buyurur.

Gerçek şudur: Türk çiftçisi kadar mağdur olan bir çiftçi yoktur. Almanya'da ve Fransa'da toprağın gelirinin ancak 1/8 kadar benim çiftçim toprağından gelir sağlıyor; fakat buna karşılık hububatın dünyada en ucuz olduğu memleketlerden birisi Türkiye'dir, değerli arkadaşlarım.

Şimdi, köylü diyoruz, çiftçi diyoruz, bilhassa küçük çiftçi diyoruz, traktörü ateş pahasınadır, fiyatını ucuzlatamıyoruz, Devlet eliyle ithalât yapmıyoruz, gübre ve akaryakıt fiyatlarıyle meşgul olmuyoruz, hele hele gübrenin çiftçiye intikâliyle hiç meşgul olmuyoruz ve ondan sonda da memleketin efendisi köylüdür, çiftçidir diyoruz. Değerli arkadaşlarım, konuşmam aslâ bir yatırımı hedef almamaktadır. Bu konuşmam, buradan halkımız yüzde 70'ni teşkil eden ve bugün gerçekten ezilmiş olan Türk köylüsünün Türk çiftçisinin sesidir. Bu sese olumlu bir cevap bekliyor. Yüce Meclise saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Ticaret Bakanı, aynı konuda buyurunuz efendim.

TİCARET BAKANI NAİM TALÛ — Sayın Başkan, Millet Meclisinin muhterem üyeleri; Sayın Özdenoğlu'nun konuşmasını büyük bir dikkatle dinledim. Kendisi, «arada bazı görüş farkları var» demiş olmasına rağmen, ben aslında kendisiyle bir çok sahalarda mutabık olduğumuzu beyan etmek isterim.

Şu manada, ki zannediyorum kendileri de ifade buyurdular; taban fiyatlarının buğdayda, tahıl taban fiyatlarının niçin artırılmaması lâzım geldiği hususundaki mütalaalarımı esas itibariyle kabul buyurduklarını, ama bunun yanında başka bir zaviyeden köylümüzün mutazarrır olduğunu ifade ettiler.

Burada, daha evvel bu mevzuda birkaç defa izahatta bulunduğum için tekrardan istinabederek, meselenin esasına girmek istemiyorum. Ancak, kendilerine teşekkür ederim, kanaatimce fevkalade mühim bir noktaya temas etmişlerdir. Bu da, meydana gelen müşkilâtın fiyatları artırmak yerine, girdi maliyetlerini düşürmek suretiyle meselenin halli, esasen bizim başından beri üzerinde ısrarla durduğumuz ve salim hal yolunun bu istikamette olduğunu beyan ettiğimiz malumlarıdır, zannediyorum. Çünkü daha evvel de arz etmiştim, meseleleri halletmek için fasit daireyi daha da kuvvetli hale getirecek veya kıramayacak tedbirler almak suretiyle hareket ettiğimiz takdirde, hakikaten fasit daireyi kıramayız. Onun için tamamen iştirak ediyorum. Meselenin halli için esas nokta budur. Esas maliyetleri düşürecek tedbirleri almak.

Konu diğer bakanlıkları da alâkadar eden bir mevzu olduğu için teferruata girmek istemiyorum. Ama, işaret buyurdukları mevzularda Hükümetimiz hassasiyetle durmakta ve bu istikamette büyük bir çalışma içine girmiş bulunmaktadır. Ümidediyorum ki, sizleri ve köylümüzü memnun edecek neticeler alma imkânını bulalım.

Bu arada yine temas buyurdukları mevzuda, aynı istikamette düşündüğümüzü ifade etmiştim. Aslında taban fiyatları hem sosyal adaletin, hem sanayileşmemizin en iyi araçlarından biridir. Bunu peşinen kabul ettiğimizi arz ederim. Zaten hatırlanırsa, Bakanlığa geldiğimiz ilk zamanlarda Komisyonda yapmış olduğum konuşmada bu tezi müdafaa etmiştim. Yani yine tekrar ediyorum, taban fiyatları gerek sosyal adaletin dağıtılması, gerekse sanayileşmemizin en güzel araçlarından biridir. Ama, maalesef ifade etmek mecburiyetindeyim ki, daha evvel de etmiştim, 72 senesi fevkalâde nazik bir sene ve çok güzel bir araç olan vasıtayı her zaman ve bilhassa 72 senesinde kullanma imkânından mahrumuz, bu bakımdan kullanamıyoruz. Ama işaret buyurulduğu şekilde girdilerin maliyetlerini indirmek suretiyle, bu istikamette çalışma suretiyle meselenin hal yoluna gitmek en salim yoldur.

Tekrar arz ediyorum, bu mesele üzerinde Hükümetimiz hassasiyetle durmaktadır. Ümidediyoruz ki, iyi neticeler alacağız. Bunu bu açıklamayı yapmama imkân verdikleri için kendilerine de teşekkür ederim.

Hürmetlerimi sunarım, efendim.

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Ankara) — Kısa sürede sonuç bekliyoruz, efendim.

BAŞKAN — Sayın Müderrisoğlu, konuşmanız çok kısa ise müsaade edeyim. Çünkü gündem dışı konuşmalar çok fazlalaştı.

BAHA MÜDERRİSOĞLU (Konya) — Çok kısa olacak, sayın Başkan.

3. — Konya Milletvekili Baha Müderrisoğlu'nun, sunî böbrek makinaları hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sunî böbrek makinalarının bugünkü önem kazanan durumu hakkında gündem dışı, kısa olmak üzere, buyurunuz efendim. Lütfedip kısa kısa geçiniz.

BAHA MÜDERRİSOĞLU (Konya) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; kanaatımca memleketimiz için bugün çok önemli, bundan sonra da değeri çoğalacak olan sunî böbrek makina merkezlerinin biran evvel tesisinin zaruret haline geldiğini ifade etmek için yüksek huzurunuzda bulunuyorum.

Dünyada ve memleketimizde en çok görülen hastalıklar başta romatizma, kalp hastalıkları ve üçüncü sırada böbrek hastalıkları işgal etmektedir. Bugün Türkiye'de kronik böbrek hastalıkları, bunun neticesi husule gelen üremiler, yani üremik hastalar tedavi imkânlarından mahrum, âdeta ölüme terk edilmiş kimseler olarak görülmektedir.

Bu gibi hastalarda böbrek iş yapamaz haldedir. Avrupa'da bu gibi böbrek hastalıkları için transplantasyon ve diyaliz birliği merkezleri vardır. Böbrek nakli krosmeç dedikleri şekil en iyisidir. Bunda, alıcının ve vericinin nesline uygunluğu esastır. Dokunun tiplendirilmesi de lâzımdır. Halen bizde böbrek transplantasyonu, yani nakli yapılamamaktadır. Bundan sonra sunî böbrek merkezleri gelmektedir. Avrupa'da Amerika'da, İngiltere'de hatta komşularımız olan Suriye, Irak, İran ve Mısır'da sunî böbrek merkezleri vardır ve işletilmektedir.

Bizde ise 10 - 15 adet sunî böbrek makinası vardır ve işlemez haldedir. Bu hususta eğitim görmüş personel de yoktur. Sunî böbrek makinalarının tanesi gümrüksüz 60 000 lira, gümrüklü olarak ise 150 000 - 200 000 lira civarındadır. Avrupa'da, Amerika'da, İngiltere'de ve komşu ülkelerde böbrek hastalıklarının âcil diyaliz fonksiyon bölümü ve kronik diyaliz fonksiyon bölümü kurulmuştur. Buralarda gerektiği takdirde hastanın akrabalarına 3 ay kurs gösterilmek suretiyle, bu sunî böbrek makinalarının kullanılması öğretilerek hastaların tedavileri evlerinde dahi haftada 2 - 3 kere tekrar edilmek suretiyle sağlanır.

Sayın İstanbul Milletvekili Rıza Kuas, böbrek hastalığı sebebiyle ve bizde sunî böbrek diyaliz merkezi olmadığından dolayı Amerika'da tedavi edilmektedir. Senelik tedavi masrafı 2 milyon lira civarındadır. Nüfusumuzun yüzde 6 - 12'sinde böbrek hastalığı olduğuna göre, bunlardan çok azı ender diyebileceğimiz kadarı tedavi için Amerika ve Avrupa'ya gönderilmektedir. Bu hastaların hemen hemen tamamı denebilecek kadarı da burada inleyerek, acı çekerek ölümlerini beklemektedirler.

Yukarıda arz ettiğim gibi bir sayın üyeye senede ödenen döviz miktarı ile dahi memleketimizde bir kronik böbrek hastalığı için sunî böbrek makina merkezlerini kurmak mümkündür. Bu suretle yüzlerce, binlerce, milyonlarca mükedder, muzdarip böbrek hastalarının ızdıraplarına çare bulmak ve bunları hayata bağlamak, tekrar bir ümit kaynağı bulmak hepimizin başta gelen vazifeleridir.

Bu itibarla bu önemi çok olan konu hakkında Hükümetin ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının nazarı dikkatini celbeder, hepinize en derin saygılarımı sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, şimdi gündemde bir saatlik süre zarfında görüşülecek mevzulara geçmeden önce bazı Başkanlık sunuşları var, onları takdim edeceğim.

4. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul Kanalizasyon İdaresi Kuruluş ve İşletmesi kanun teklifinin havale edildiği komisyonlardan beşer üye seçilmek suretiyle kurulacak bir geçici komisyonda görüşülmesine dair önergesi.

BAŞKAN — Yeni bir geçici komisyon kurulmasına dair olan önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Üç arkadaşımla birlikte 25 . 5 . 1970 tarihinde Meclise sunduğumuz; «İstanbul Kanalizasyon İdaresi Kuruluş ve işletmesi kanun teklifimiz (2/355) de kayıtlı ve 25 . 1 . 1971 tarihinde havale edildiği İçişleri, Sağlık ve Plan komisyonlarından alınacak 5'er üyeden kurulu bir geçici komisyonda görüşülmesi kararlaştırılmıştı.

Toplantı yılı bittiği için bu kararın geçerliliği kalmamış bulunmaktadır. Yeniden aynı şekilde bir geçici komisyona sevkini öneririm.

Saygılarımla.

İstanbul
Reşit Ülker

BAŞKAN — Önergeyi takdim etmiş bulunuyorum. İstanbul Kanalizasyon işinin halli hakkındaki kanun teklifinin bir geçici komisyonda görüşülmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Gereği buna göre icra edilecektir.

Bir saatlik süre zarfında görüşülecek kanunlara geçiyorum, küçük kanunlar ve Senatodan dönmüş kanunlar.

V - GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Malî Denge Vergisi kanun tasarısı hakkında C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında M. Meclisi 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi 1/585; C. Senatosu 1/69) (M. Meclisi S. Sayısı : 474'e 1 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 104) (1)

BAŞKAN — Raporun öncelikle görüşülmesi talebedilmektedir. Öncelikle görüşülmesi hususunu oylarınıza sunyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Raporu takdim ediyorum, çok kısa olduğu için okutuyorum.

(Rapor okundu)

BAŞKAN — Rapor üzerinde söz isteyen sayın üye .. Yok.

Maddelere geçilmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, 3 ncü madde ile 5 nci maddede Cumhuriyet Senatosu küçük birer değişiklik yapmıştır. Şimdi 3 ncü maddede yapılan değişikliği ben evvelâ beyan edeceğim, onu takiben 3 ncü maddenin Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliği okutacağım.

3 ncü maddede Cumhuriyet Senatosu, «Kamu İdare müesseseleri» tabiri, deyimi yerine «kamu idare ve müesseseleri» tabirini koymustur. Yani Meclisin kabul etmiş olduğu «kamu idare müesseseleri» tabiri yerine ayrılmış ve «kamu idare» den sonra «ve» liyazonu konulmuştur. Değişiklik bundan ibarettir. Buna göre 3 ncü maddeyi Cumuriyet Senatosundan gelen değişik metniyle takdim ediyorum.

Malî Denge Vergisi kanun tasarısı

Kesinti yapmaya mecbur olanlar :

Madde 3. — Kamu idare ve müesseseleri (Köyler hariç), kamu ikitsadî müesseseleri, ticaret şirketleri, dernekler, tesisler, vakıflar, dernek, tesis ve vakıfların iktisadî işletmeleri ve bunların dışında kalan diğer kurumlar, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccar ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilânço ve işletme hesabına göre tespit eden çiftçiler ikinci maddeye göre Malî Denge Vergisi kesintisi yapmakla mükelleftirler.

BAŞKAN — Biraz evvel beyan ettiğim «ve» edatının ilâvesiyle 3 ncü madde bu değişik şekli almıştır.

Söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi, değişik bu şekliyle Komisyon benimsemiş bulunmaktadır. Benimsemeyi Yüce Meclisin oyuna sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Benimseme kabul edilmiş ve 3 ncü madde Cumhuriyet Senatosundan gelen bu değişik şekliyle kanunlaşmış bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım; müsaade ederseniz 5 nci maddeyi okutmadan önce Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklik benim ifade edebileceğim mahiyette olduğu için Yüce Heyete intikal ettirmek istiyorum. Millet Meclisinden gelen 5 nci maddenin (a) paragrafını Cumhuriyet Senatosu şu şekilde değiştirmiştir : Millet Meclisi, «Genel ve katma bütçeli il özel idareleri» demiş, Senato ise; «Genel ve katma bütçeli idareler, (virgül) il özel idareleri,» gibi bir tasnife tabi tutmuştur. Birinci değişiklik bu.

İkinci değişiklikte ise, Cumhuriyet Senatosu 1581 sayılı Kanunu da ilâve ederek «2834 ve 18 . 4 . 1972 tarih ve 1581 sayılı kanunlarla kurulmuş kooperatif ve birlikler» haline getirerek 1581 sayılı Kanunla kurulmuş kooperatifleri bu Kanunun 5 nci maddesinin (a) paragrafına ithal etmiştir. Şimdi, bu ithal edilmiş şekliyle 5 nci maddenin (a) paragrafını ve diğer değişmeyen paragraflarını okutuyorum.

İstisnalar :

Madde 5. —

a) Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişileri ile 2834 ve 18 . 4 . 1972 tarih ve 1581 sayılı kanunlarla kurulmuş kooperatif ve birlikler tarafından yapıla gayri menkul satışları;

b) Borç için icraen satılan gayri menkullerin satış bedelleri;

c) 1 000 lirayı aşmayan matrahlar ve ödemeler;

---

(1) M. Meclisi 474'e 1 nci ek S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

d) Gerçek ücretleri üzerinden Gelir Vergisine tabi mükelleflerin ücretlerinin günlük 40, haftalık 280, aylık 1 200, yıllık 14 400 liralık kısmı;

Malî Denge Vergisinden müstesnadır.

Ücret istisnasının uygulanmasında;

1. — Aynı işveren tarafından aynı veya ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir. İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği ayın ücretlerine dahil edilir.

Ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

2. — Ücretlerde vaki arızî mahiyetindeki artmalar dolayısıyle istisna haddinin aşılması halinde, Malî Denge Vergisi ödeme mecburiyeti artmanın husule geldiği aya inhisar eder.

3. — Ücretlerin indirim ve kesintilere tabi tutulmadan önceki gayri safi tutarları esas alınır.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; okutmuş bulunduğum 5 nci madde, şimdi okunulan şekliyle değişikliğe tabi tutulmuş ve Geçici Komisyon bu değişikliği uygun mütalaa etmiş, benimsemiştir.

Benimsemeyi Yüce Meclisin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Benimseme kabul edilmiş ve 5 nci madde bu şekliyle kanunlaşmıştır.

Madde 16. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Millet Meclisi, yürütme maddesinde «Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.» demiş, Senato ise «Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.» şeklinde değiştirmiş ve Geçici Komisyonumuz yapılan değişikliği benimsemiş bulunmaktadır.

Söz isteyen?.. Yok.

Benimsemeyi Yüce Meclisin oyuna sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu şekliyle, Malî Denge Vergisi Kanunu, Meclisimizce de görüşülerek kanunlaşmış ve Cumhurbaşkanının imzasına gönderilecek mahiyete girmiş bulunmaktadır.

2. — Eskişehir Milletvekili M. Şemsettin Sönmez ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine 1 fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plan komisyonları raporları (2/506) (S. Sayısı : 703) (1)

BAŞKAN — Sıra sayısı 703'de kayıtlı ve bir saatlik süre zarfında görüşülmesi öngörülen bir diğer kanunun müzakeresine geçiyoruz.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesine ait önerge vardır, takdim ediyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Bugünkü gelen kâğıtlarda yer alan 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifinin, Komisyon raporunda belirtilen gerekçelerle 48 saat kaydı aranmaksızın gündeme alınarak sair işlere takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Plan Komisyonu Başkanı
Balıkesir
Cihat Bilgehan

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Aleyhinde.

BAŞKAN — Kanunun görüşülmesinin aleyhinde mi efendim?

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Evet.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelik ve ivedilikle görüşülmesini isteyen tezkereyi dinledik. Bugün sıralarınıza dağıtıldı. gelen kâğıtlar arasında ve bir saatlik görüşmesi temin edilen kanunlar içinde.

Başkanlık Divanı ile parti meclisi grupları, konuşulacak kanunlar üzerinde müşterek bir fikir birliğine varmışlardı. Bütün grup yöneticilerinde vardır hangi kanunlar hangi gün. Bir saatlik müddet içinde görüşülecek kanunlar hangileridir, tadadetmişiz ve görüşülmesini ona göre hazırlamışız, sözcülerimiz ona göre burada var. Bazan bir kanun geliyor sözcümüz burada bulunmuyor.

Şimdi, bugünkü gelen kâğıtlar arasında Eskişehir Milletvekili sayın Şemsettin Sönmez ve 9 arkadaşının 5434 sayılı Kanunda yapılacak

(1) *703 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.*

tadillere ait tekliflerinin görüşülmesi isteniyor. Halbuki, Başkanlık Divanı ile mutabakata varmış olduğumuz listede, 1970 senesinde Meclise intikal eden ve İşçi Sigortaları Kurumunu her sene 20 milyon lira zarara sokan, İş ve İşçi Bulma Kurumuna verdiğimiz haracı, haraç mahiyetinde olan kanunu yürürlükten kaldırmak için teklifimiz vardı. 1971'de gündeme geldi, 1972'de geldi, ondan sonra Maliye Komisyonu geriye aldı, Çalışma Komisyonu kabul etti, Maliye Komisyonu reddetti, iki buçuk yıldır bu kanun gündemde ve gündemin 19 ncu sırasında, Başkanlık Divanı ile yapılmış olan protokolünde bir saatlik görüşülecek kanunlar bölümünün ikinci sırasında yer almış. Ee, neden bugün gelen bir kanunu görüşürüz de iki buçuk yıldır Mecliste bekleyen ve rafta çürüyen bir kanunu görüşmeyiz? İşçi Sigortaları Kurumu Genel Kurulu toplantısı var; Türkiye'nin 67 vilâyetinden gelen bütün işçilerin temsilcileri burada İş ve İşçi Kurumuna verilen bu 20 milyon liralık haracın, Kanunun, İşçi Sigortaları Kurumunun sırtından kaldırılması için bar bar bağırıyorlar .İşveren Konfederasyonu bu meseleyi sayın Reisicumhurumuzun huzurunda detaylarıyle arz ve izah ettiler. Bu kanun gündemde. Biz daha bugün bizim önümüze gelen bir kanunu öncelik ve ivedilikle konuşuyoruz.

Benim görüşüm budur ki; buna kelimenin tam manasıyle adaletsizlik derler. Sıraya riayet etmek zorunluğu içindeyiz. Başkanlık Divanı ile bir mutabakat vardır, bu mutabakatın ikinci sırasında bu Kanunun görüşülmesi zorunludur; ama bu kanun duruyor. 67 vilâyetten gelen işçi temsilcisi bu kanunu izliyor; ama biz hiç ilgili olmayan bir kanunu görüşüyoruz.

Bu önceliği kabul ederseniz, bunun adına adaletsizlik derler. Eğer, Başkanlık Divanı, parti gruplarıyle yaptığı konuşmalara sadakat gösterecekse; evvelâ gündemin 19 ncu sırasında ve mutabakatın ikinci sırasında bulunan 4837 sayılı İş ve İşçi Bulma Kurumu Kanununu tadil eden kanun teklifi görüşülmeli, ondan sonra da biraz evvel okunan önergede zikredilen kanun teklifi görüşülmelidir. Olmazsa; haklı bir muamele yapmış olmazsınız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Asutay'ın ileri sürdüğü iddialara iki noktadan cevap vermek mecburiyetim var.

Bir defa; sayın Asutay'ın «Adaletsizlik olacak, haksızlık olacak» gibi ifadelerini uygun bulmuyorum. Çünkü, evvelemirde kendilerinin bahis buyurdukları kanunun, bir saatlik süre zarfında görüşülebilmesi imkânı yoktur. Niçin imkânı yoktur? Komisyon tarafından öncelikle görüşülme teklifi reddedilmiştir. Bir kanun tasarısı veya teklifinin burada öncelikle görüşülebilmesi için herşeyden önce komisyonun, o kanun tasarı veya teklifinin öncelikle görüşülmesine karar vermesi lâzımdır. Biz de sayın Asutay gibi eğer, o bahse konu teşkil eden Sosyal Sigortalar Kanununun görüşülmesi imkânı olmuş olsa idi, onu da elbette, bugün bir saatlik süre zarfında görüşülecek kanun bulamadığımız cihetle, bir de ayrıca, elbette ve elbette alırdık. Birincisi bu. Demek ki, Sosyal Sigortalara ait sayın Asutay'ın bahis buyurduğu kanun, komisyonda öncelikle görüşme teklifi yapılmış ve fakat komisyonda öncelik teklifi uygun bulunmamış. Bu kanun, öyle bir kanun değil. Bunda Komisyon öncelikle görüşme teklifine ulaşmış.

İkincisi; bahse konu teşkil eden Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesinin değişmesine ait kanun, Cumartesi gününden bugün görüşüleceği gruplara bildirilmiştir. Ve ayrıca, bir tek maddeden ibaret olduğu için yine protokolde kısa kanunları başkanların bir saatlik süre zarfında görüşmeye tabi tutabilmesi mümkün görüldüğü için bu kanun görüşülmeye alınmıştır. Dikkat ederseniz, bunu takiben de, bir saatlik süre zarfında başkaca bir kanunun bugün için görüşmesi mümkün değildir.

Demek ki, sayın Asutay eğer bahse konu teşkil eden kanunun Komisyondan öncelikle görüşülmesini öngören kararını alabilirse, elbette ve bir tek maddeden ibaretse baştan bir saatlik süre zarfında görüşülecek kanunlar arasında görüşülecektir.

Bu sebeple, yapılan işte bir haksızlık ve adaletsizlik bahis konusu değildir, beyan etmek istiyorum.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, fikirlerinize iştirak etmek mümkün değil. Elimizdeki listede bir saatlik müdddet içinde görüşülecek kanunlar sırasındadır, biraz evvel arz ettiğim kanun. Elimizde liste var.

BAŞKAN — Sayın Asutay...

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — 4837 sayılı Kanun...

BAŞKAN — Peki efendim, anlıyorum efendim...

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Bir saatlik müddet içinde görüşülecek kanunlar sırasındadır.

BAŞKAN — Anlıyorum efendim. Sayın Asutay, bir nokta var. Bir kanun tasarısı veya teklifinin öncelikle görüşülebilmesi için bir teklifin Başkanlığa gelmesi lâzım. Bu teklifin ise Hükümet veya Komisyon tarafından yapılabilmesi, mümkündür; benim belirtmek istediğim o. Zatıâliniz, eğer Hükümetten veya Komisyondan bahse konu teşkil ettiğiniz kanunun öncelikle görüşülmesini derpiş eden bir teklif buraya getirtebilirseniz, önerge gönderebilirseniz, onu muameleye koruz. Onu demek istiyorum. Biz, res'en, öncelik istenmeyen bir kanunu görüşmeye tabi tutamayız, sayın Asutay. Mesele bundan ibarettir muhterem arkadaşlarım.

Bu kanun teklifinin öncelik ve ivedilikle görüşülmesi Komisyon tarafından talebolunmuştur. Mevzubahis talebi Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Gereği buna göre yapılacaktır.

Lütfen Komisyon ve Hükümet yerini alsın..

Sağlık Bakanı veya Hükümetten bu kanunun görüşülmesinde bulunacak arkadaşımız?..

BÜTÇE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI CİHAT BİLGEHAN (Balıkesir) — Sayın Üstünoğlu yetkilidir efendim.

BAŞKAN — Evet, Müsteşar Muavini sayın Üstünoğlu yetkili ise lüzum yok.

Raporu okutuyorum.

(Bütçe Plan Komisyonu raporu okundu.)

BAŞKAN — Rapor üzerinde söz isteyen sayın milletvekili?. Yok.

Maddelere geçilmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşme teklifi vardır. İvediliği oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeleri takdim ediyorum :

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi

Madde 1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

İştirakçi ve tevdiatçı	Hizmetin geçtiği yerler	Eklenecek müddet
Mesleği olan ve bu sebeple röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyonlarla bilfiil çalışan tabip, teknisyen, sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan radyasyonla yine bilfiil çalışan bilûmum personel ve yardımcıları.	Mesleği icabı röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında	6 ay

Yukardaki fıkra kapsamına giren iştirakçi ve tevdiatçıların fiilî hizmetlerine eklenecek müddet, 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra görevde bulunup da, o zamandan beri iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında bilfiil çalışmış olanların emeklilik işlemlerinde uygulanır.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, Divan üyesi arkadaşım yapılan teklif münderecatını ve muhtevasını okudu. Bütçe Plan Komisyonu bu teklifi şu şekilde değiştirmiştir, takdim ediyorum : Bu okutacağım madde üzerinde uygulama yapacağız.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi

Madde 1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

İştirakçi	Hizmetin geçtiği yerler	Eklenecek müddet
Mesleği olan ve bu sebeple röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyonlarla bilfiil çalışan tabip, teknisyen, sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan radyasyonla yine bilfiil çalışan bilumum personel ve yardımcıları.	Mesleği icabı röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyon laboratuvarlarında	2 ay

Yukardaki fıkra kapsamına giren iştirakçilerin fiilî hizmetlerine eklenecek müddet, 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra görevde bulunup da, o zamandan beri iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında bilfiil çalışmış olanların emeklilik işlemlerinde uygulanır.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

Değişiklik önergeleri vardır, okutuyorum :

SALİH ZEKİ ALTUNBAŞ (Balıkesir) — Önergelerden sonra söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Altunbaş, önergeler okunduğunda, önerge sahibiyle komisyon karşılıklı konuşabiliyor.

SALİH ZEKİ ALTUNBAŞ (Balıkesir) — O halde madde üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

Önergeler, bu eklenecek müddetin iki aydan üç aya çıkarılmasını, dört aya çıkarılmasını öngörüyor. Önergelerin de mahiyeti budur, bildirmek isterim.

SALİH ZEKİ ALTUNBAŞ (Balıkesir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Yıllardan beri tıp dalında radyoizotop, röntgen ve iyonizasyon radyasyonlarıyle ilgili çalışmalarda bulunan meslek erbabı arkadaşlarımıza bu kanun teklifiyle bir yeni hak tanınmak istenmektedir.

Kanun teklifinde imzası bulunan arkadaşlarımız, bu meslekte çalışanların emekliliklerine her yıl için altı ay emeklilik hakkı eklenmesini teklif ediyorlar. Fakat Maliye Komisyonunda altı aylık teklif iki aya indiriliyor ve aynı iki aylık müddet Bütçe Plan Komisyonunda da kabul deiliyor.

Öyle anlıyorum ki, bazı değişiklik önergeleriyle, Bütçe Plan Komisyonunda iki ay olarak kabul edilen sürenin az olduğu, bu iki ayın dört ay veya üç ay olması teklif edilecek.

Değerli arkadaşlarım, bundan istifade edecek olanlar : Röntgen, radyum ve benzeri iyonizan rasyasyonla bilfiil devamlı uğraşan tabip, teknisyen, sağlık memuru, radasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizasyon radyasyonla yine bilfiil çalışan bilumum personel ve yardımcıları...

Değerli arkadaşlarım, tıp bu adı geçen sahalarda oldukça geniş ilerlemeler göstermektedir; gerek tedavi edici hekimlikte ve gerek teşhis vasıtası olarak...

Bunun yanında bir diğer konunun da dikkate alınması lâzımdır.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de arzulanan röntgen mütehassısı ve bu dallarda çalışan teknik elemanlar bugün ihtiyacı karşılamaktan uzaktadırlar ve esasen bir yıllık süreye iki aylık süreyi kabul ettiğimiz zaman, 25 yıl çalışan bu meslek dalındaki arkadaşlarımıza 30 yıllık bir çalışma süresi kabul edilmiş oluyor. Eğer bu süreyi dört ay gibi, altı ay gibi kabul edecek olursak, pek çok dallarda görüyoruz ki, hekim arkadaşlarımız ve benzeri dallarda hizmet gören arkadaşlarımız emekliliğini istemekte ve büyük hizmetler gören; gerek üniversite çevrelerinden, gerek Sağlık Bakanlığından ayrılmaktadırlar. Böyle bir tehlikeli durumla karşı karşıyayız, eğer bu süre dört ay gibi, altı ay gibi kabul edilecek olursa..

Onun için, teklifte öngörülen altı ay yerine, Maliye Komisyonunda değiştirilip iki ay olarak kabul edilen ve aynı şekliyle Bütçe Plan Komisyonunda değiştirilerek iki ay olarak kabul edilen şeklin benimsenmesi bugün için Türkiye'de gerek tıp dalında, gerek bu sahada çalışan eleman darlığından dolayı ihtiyaçların zor giderilmesi bakımından lüzumludur kanaatindeyim. İlerde mesleğin bu dalına iltifat arzulanan ölçüde olursa, bu personel için (zannediyorum bunlara doğru geniş bir kayma vardır) o zaman bu süreyi belki daha fazla uzatmak durumu olacaktır.

Bunun yanında ayrıca ilâve etmek isterim ki, bu radyasyon tehlikesine karşı koruyucu bazı tıbbî imkânlar da sağlanmaktadır. Meselâ Ankara Tıp Fakültesinin Radyobiyoloji Enstitüsünde, bu iyonizasyon tehlikesinden orada çalışan personelin korunması için mümkün ölçüde, lâzımgelen tedbirler de alınmaktadır.

Onun için, Maliye Komisyonunda ve Bütçe Plan Komisyonunda kabul edilen iki aylık sürenin kabul edilmesinde faydalar mülâhaza ediyorum ve bu görüşe sayın arkadaşlarımın itibar etmesini diliyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Müderrisoğlu, buyurun.

BAHA MÜDERRİSOĞLU (Konya) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar, görüştüğümüz kanun tasarısının gerek mesleğim olarak, gerek uzun müddet skopi kullanmak suretiyle rontgenle meşgul olmam dolayısıyle bunun zararlarını, kötü tesirlerini bildiğimi ve huzurunuzda bazı misaller göstermek istediğimi de bildirmek isterim.

Hakikaten bu radyoterapi gerek tedavi için, gerekse teşhis için kullanılan radyoterapi ve iyonize maddeler vücut için fevkalâde zararlıdır. Hepinizin bildiği gibi, bundan bir müddet evvel rontgen şuaına maruz kalan Alp Reel'in senelerce bir nebatî hayat yaşadığını gazetelerden okuduğunuzu tahmin ederim. Bunun dışında, bundan kısa bir müddet evvel İstanbul'da Beyoğlu Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesindeki dört rontgen mütehassısının ve rontgen teknisyenlerinin hastalandığını, hayatlarının tehlikeye girdiğini Hürriyet Gazetesi uzun uzun yazmıştır.

Muhterem arkadaşlar, bu radyoterapinin gerek teşhis ve gerekse tedavideki bu iyonizan maddelerin vücudün muhtelif yerlerine zararı olduğunu, bunlardan kan merkezlerine tesir etmek suretiyle lösemi, cild hastalıkları hatta insanlarda kısırlık tevlidettiğini ve daha birçok hastalıklar tevlidetmek suretiyle insan ömrünü 10 sene müddetle azalttığı ilmî tecrübelerle ispat edilmiş durumdadır. Buna göre insan ömrünü azaltan, fevkalâde tehlikeli bir durum arz eden bu iyonize maddelere maruz kalan gerek teknik sağlık personeli ve gerekse hekimlerin bu hususta iki ay ilâ dört ay, bizim teklifimizde altı ay gibi bunlara bir emeklilik, fazla emeklilik hakkının tanınması gerekmektedir. Bütçe Plan Komisyonunda bu iki aya indirilmiştir. Benim şahsî kanaatim o dur ki, bu kadar tehlikeye maruz kalan gerek hekim ve gerekse bunun yardımcılarına tanınacak bu iki aylık müddetin çok az olduğu ve bunun mümkün olduğu kadar çıkarılması lâzımgeldiği kanaatindeyim.

Bu meyanda muhterem arkadaşlar, her rontgenle uğraşan veya orada bulunan kimselere bazı önlük, kurşundan yapılı önlük giymeleri ve her ne kadar gama ışınları ve iyonize maddelere maruz kaldıkları, kendilerinin göğüslerine asılan bir filmle tespit edilmekte ise de; Sayın Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından bu münasebetle şunu rica etmek isterim ki, bu şekildeki rontgen laboratuvarlarında gerekli tedbir alınmalıdır. Yüksek İhtisas Hastanesi rontgen servisi gayet kötü bir durumdadır. Bundan evvel Sosyal Sigortalar Hastanesinde olduğu gibi, öyle zanediyorum ki, eğer tedbir alınmazsa, kısa bir müddet sonra da Yüksek İhtisas Hastanesi rontgen servisinde de feci bir akibetle karşılaşacağımızın şimdiden kendisine duyurmak ve bu hususta tedbir almasını istirham etmek isterim.

Muhterem arkadaşlar; bu hekimlerin ve hekimlere yardımcı olan sağlık personelinin rotgenle uğraşan kısımlarının bu hususta ki, kanun teklifindeki iki ay müddet yerine hiç olmazsa, dört aylık bir sürenin tanınmasını rica eder, saygılarımı arz ederim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Celâl Sungur, lütfen kısa beyanda bulunacaksınız.

A. CELÂL SUNGUR (Yozgat) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; görülüyor ki, değerli arkadaşlarımın getirmiş olduğu bu kanun teklifine karşı çıkan hiç kimse yok. Çünkü

mevzuubahis olan kişiler hayatlarını ortaya koyarak bu hizmeti yapmaktadırlar. Yalnız bu müddetin, teklifçi arkadaşlarımızın getirdiği gibi, altı ay mı olsun, yoksa iki ay mı olsun müzakeresini yapmaktayız. İki ay olsun esbabı mucibesi; gerek komisyondaki görüşmelerde, gerekse buradaki görüşmelerdeki söylenen iddia zaten az olan rontgen mütehassısı hekim arkadaşlarımızın ve rontgen teknisyen ve yardımcılarının kısa süre içerisinde emekliliklerini isteyeceklerini ve zaten zor temin edilen bu personelin daha zorlukla temini durumu ile karşı karşıya kalınacağı hususudur. Şimdi arkadaşlarım böyle bir esbabı mucibeye dayanarak, kişilerin sağlığı bahis konusu olan yerde bunlardan müddet kısaltılması sosyal adalet ilkelerine de sığmaz, insanın yıpranmasına da sığmaz. Bu noktadan hareket etmemiz yanlış olacaktır. Büyük Mecliste görüştüğüm gerek meslekdaşlarım ve gerekse meslek dışında olan çok değerli arkadaşlarımdaki temayülü görmekteyim ki, iki aylık süre az, altı aylık süre çok. Şimdi Sayın Komisyondan ve Sayın Bakandan istirhamım şudur ki; lütfetsinler değerli arkadaşım Hüsamettin Başer'in vermiş olduğu üç aylık bir yıpranma süresinin eklenmesi teklifi var, bu ortada, yolda birleşelim. Üzerinde müddet pazarlığı yaptığımız insan hayatıdır. Ben sözlerimi uzatmayacağım, Büyük Meclisi işgal etmemek için üç aylık teklife katılmalarını, kanun teklifçisi arkadaşlarımın da buna iştirak etmelerini, Hükümetin ve Komisyonun da buna katılmalarını can ve gönülden istirham eder, Büyük Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Madde üzerinde başka söz isteyen sayın üye?.. Yok. Olmadığına göre bu konuda verilmiş bulunan değişiklik önergelerini takdim ediyorum. En aykırı tekliften itibaren diğer teklifleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

5434 sayılı Kanunun 32 nci maddesine eklenecek olan fıkrada müddetin dört ay olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Balıkesir
Ahmet İhsan Kırımlı

Sayın Başkanlığa

Görüşülen kanun teklifinin birinci maddesindeki 2 ay müddetin 3 ay olarak tâdilini arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

Nevşehir
Hüsamettin Başer

Millet Meclisi Başkanlığına

Konuşulmakta olan Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki geçici maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Manisa
Süleyman Çağlar

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım her ne kadar sayın arkadaşımız geçici madde olarak ilâvesini istiyorsa da, evvelâ mahiyetini, muhtevasını okutmak istiyorum. Sonra arkadaşıma sormak istiyorum; bu şekli ile ifade buyurduğu önerge kanun metninde esasen var görünmesine rağmen neden bu önergeyi vermek istiyor? Başkanlıkça henüz anlaşılamadı. O bakımdan okutmak istiyorum.

Geçici madde 1. — Bu kanunun 1 nci maddesi hükmü kapsamına girenlerden, halen meslekte bulunanların talepleri üzerine, istedikleri süre kadar bu memuriyetlerde geçen fiilî hizmet müddetlerinin her yılı için üçer ay olmak üzere hesabedilecek miktar, iştirakçilerin o tarihlerdeki aylık emekli kesenek ve karşılıkları nazarı itibara alınarak, borçlandırılmak suretiyle fiilî hizmet müddetine eklenir.

BAŞKAN — Şimdi, Sayın Çağlar burada yoklar. Sayın Komisyon bu kanunun öngördüğü sistem, şayet üç ay esası kabul edilirse, Sayın Süleyman Çağlar'ın şimdi önergesinde ifade buyurduğu hususu kapsamıyor mu? Sayın Çağlar der ki; «Bu kanunun birinci maddesi hükmü kapsamına girenlerden halen meslekte bulunanların, talepleri üzerine, istedikleri süre kadar bu memuriyetlerde geçen fiilî hizmet müddetlerinin her yılı için üçer ay olmak üzere hesabedilecek müddet...» Eğer Meclis üçer ay kabul ederse «iştirakçilerin o tarihlerdeki aylık emekli kesenek ve karşılıkları nazarı itibare alınarak borçlandırılmak suretiyle fiilî hizmet müddetine eklenir».

Üçer ay esası Meclisce kabul edilir ise, bu önergenin muhtevası esasen kanun maddesinde

bahis konusu edilmiyor mu? Ayrı bir önerge ise, eğer bu kanun bunu kapsamıyorsa ayrı muameleye koyacağız.

PLAN KOMİSYONU ADINA AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkanım, kanunlar malumunuz olduğu üzere meriyeti tarihinden itibaren hüküm ifade eder, makabline teşmil gibi bir husus Komisyonumuzca düşünülmemiş ve karar altına alınmamıştır. Ancak bundan sonraki hizmetlerde böyle itibarî hizmet zammı vermek mümkün olacaktır. Makabline teşmili hususu Komisyonumuzca kararlaştırılmamıştır.

BAŞKAN — Madde metninde bir değişik ifade var. «5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği andan itibaren, tarihten sonra görevde bulunup da o zamandan beri iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında bilfiil çalışmış olanların emeklilik işlemlerinde uygulanır.» diyor.

PLAN KOMİSYONU ADINA AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkanım 1950'ye kadar, 1950 yılından öncesine teşmil edilmemiştir Komisyonumuzca.

BAŞKAN — Efendim, o halde müsaade buyurursanız ben Sayın Süleyman Çağlar'ın vermiş olduğu önergeyi bu madde içinde mütalâa etmeyeceğim, ayrı bir madde olarak ilâvesini istiyor, onun üzerinde mütalâanızı Yüce Meclise bildirmenizi rica edeceğim.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, 1 nci madde üzerinde iki değişiklik önergesi verilmiştir. Birisi Sayın Ahmet İhsan Kırımlı tarafından, birisi Sayın Hüsamettin Başer tarafından. Aykırı verilen teklif Sayın Ahmet İhsan Kırımlı tarafından verilmiştir. Bu eklenecek müddetin iki ay yerine dört ay olmasını öngörmektedir. Hüsamettin Başer arkadaşımız da üç ay olmasını öngörmektedir. Önce dört ay olması hususunu muameleye koyacağım. Komisyon olarak Sayın Kırımlı'nın önergesine katılıyor musunuz?

PLAN KOMİSYONU ADINA AHMET KARAASLAN (Malatya) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ahmet İhsan Kırımlı.

AHMET İHSAN KIRIMLI (Balıkesir) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; evvelâ çoktan beri kanayan bir yaraya parmak bastığından dolayı bu kanun teklifini yapan arkadaşlarıma teşekkür etmeyi bir vazife bilirim. Bu çok ehemmiyetli ve uzun müddetten beri süregelen haksızlığı bu kanunla düzeltmiş olmanın sevinci içindeyim şu anda. Her medenî memlekette bu yara kapatılmıştır, ama bizde senelerdir bu yara kanamakta idi. Misallerini gayet güzel bir şekilde arkadaşlarımız verdiler. Her gün gazetelerde buna benzer şeyler duyuyoruz. Hatırımda kalan bir misali de vermeden geçemeyeceğim. Bir rontgenci arkadaşımızın hemen röntgen odasının arkasında yatan dört çocuğu zamanla hastalanıp ve çocuklar maalesef kaybedilmişti ve ondan sonra o meslekdaşımız da delirmişti, aklını kaybetmişti. Elle tutulmayan, gözle görülmeyen bu ışınlara maruz kaldıktan sonra duçar olunan hastalıkları saymakla bitiremeyeceğimiz kadar elem vericidir. Onun için bu şubede çalışan arkadaşlarımıza, elbetteki biz bazı avantajlar, hatta hakları olan bazı avantajları tanımak mecburiyetindeyiz. Ben size buradan daha evvelce geçmiş bir iki kanunu okuyarak hafızalarınızı tazeleyeceğim.

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesinde muvazzaf, yedek ve gedikli subaylara, askerî memurlara ve gedikli erbaşlara üç ay, polis, komiser muavini ve komiserlere üç ay, lokomotif makinistlerine altı ay, gemi ateşçilerine altı ay, atelye, fabrika, havuz ve depolarda çalışanlara 6 ay, yine buradan geçmiş, 11.3.1954 tarih ve 6388 sayılı Kanunla Devlet Tiyatrosunda çalışan sanatkârlara 3'er ay tanınmıştır. Yani bu kanunda 3 aydan daha aşağısı yok. Müsaade ederseniz, radyo ışınlarına karşı çalışan bir grup meslektaş da, takririmde belirttiğim gibi, 4 aylık bir muafiyet kazansınlar. Bu 4 ay çok değildir. Ama, denirse ki; efendim bir ayırım olmasın 3 aya katılır mısınız? Katılırım. Yani bir hadise çıkartmak veya her hangi bir şey yapmak istemiyoruz. Ama, benim tespit etmek istediğim nokta şudur ki, en az, asgarisi kadar olmalıdır. 2 ay olur mu canım? Düşünün 30 yaşında gepgenç bir hanım veya erkek, birçok şeylerden mahrum oluyor. Esasında bu 3 ay ile 6 ay ile ölçülmez, ama mademki Komisyon ve Hükümet 3 aya «evet» diyor, ben de işi uzatmamak için 3 ayı kabul ederek, lütuflarınızı esirgememenizi rica ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Kırımlı, o zaman önergenizi geri almanız lâzım.

A. İHSAN KIRIMLI (Devamla) — Evet geri alıyorum.

BAŞKAN — O zaman 3 aylık önergeye katılıyorsunuz. Muameleye koymayacağım.

A. İHSAN KIRIMLI (Devamla) — Evet, 3 aylık önergeye katılıyorum.

BAŞKAN — Diğer önergeyi takdim ediyorum.

(Nevşehir Milletvekili Hüsamettin Başer'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon?..

PLAN KOMİSYONU ADINA AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkanım, bu şekildeki itibarî hizmet zamları Cumhuriyet Ordusu kadrolarında 3 yıl, Emniyet ve polis mesleklerinde 3 yıl, diğer daha rizikolu mesleklerde bu müddet biraz daha uzamış oluyor. Sayın Kırımlı'nın belirttiğinin aksine ziraî mücadele ve ziraî karantina, teknik ve idarî işler ile salgın, bulaşıcı, paraziter hayvan hastalıkları ile mücadele işlerinde 2 ay. Bu itibarla, 3 aylık müddeti Yüce Meclisin takdirine bırakıyoruz. Çünkü genellikle taban olarak 3 ay, kanunda diğer hizmetler için, uygun bulunmuştur. Bu itibarla, takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN — Verilmiş bulunan ve şimdiki okutmuş bulunduğum değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Dikkat nazara alınma kaydı ile kabul edilmiştir.

Şimdi, Meclis 2 aylık müddet yerine 3 aylık müddeti dikkat nazara alınma kaydı ile öngörmüştür. Bu görüşe Komisyon olarak filhal katılıyor musunuz?

PLAN KOMİSYONU ADINA AHMET KARAASLAN (Malatya) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Katılıyorsunuz. O halde, maddeyi vaki bu değişik şekli ile Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Komisyon filhal katılmıştır. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, Sayın Süleyman Çağlar tarafından verilmiş bulunan, biraz evvel okutmuş olduğum ve fakat şimdi yine okutmak mecburiyetini hissettiğim önergeyi takdim ediyorum.

Sayın Çağlar, önergenizi okutuyorum. Biraz evvel burda bulunsa idiniz, bir noktayı izah etmenizi isteyecektim. Mamafih yine vakit geçmiş değil, okutuyorum. Bir izahatta bulunmanızı isteyeceğim.

(Manisa Milletvekili Süleyman Çağlar'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Şimdi, sayın Komisyon bu önerge muhtevası, biraz evvel kabul etmiş olduğumuz birinci maddede mündemiç esasla uygunluk arzetmiyor mu?.

PLAN KOMİSYONU ADINA AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkanım, müsaade ederseniz komisyonun görüşünü arzedeyim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

PLAN KOMİSYONU ADINA AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Sayın Süleyman Çağlar'ın önergesi ile komisyonumuzca kabul edilen metin arasında bariz farklar var. Sayın Çağlar, bir borçlanma esası getirmektedir. Halbuki, komisyonumuzca kabul edilen metnin son fıkrasında aynen okuyorum; yukardaki fıkra kapsamına giren iştirakçilerin fiilî hizmetlerine eklenecek müddet 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra görevde bulunupta o zamandan beri iyonizasyon, radyasyon laboratuvarlarında bilfiil çalışmış olanların emeklilik işlemlerine uygulanır» denmektedir.

Bu durumda, komisyonumuzun kabul ettiği metne göre, her hangi bir borçlanmaya lüzum kalmadan Emekli Sandığı Kanununun yürürlüğe girmiş olduğu tarih olan 1950 tarihinden bu yana, bu mesleklerde çalışanların hizmetleri her hangi bir şekilde bir borçlanma işlemi yapılmadan, bir tediyede bulunulmadan değerlendirilip hesaba katılacaktır.

Halbuki, sayın Çağlar'ın önergesi ile bir borçlanma esası getirilmektedir. Bu, bu gibi hizmetlerde çalışanların aleyhine bir değişikliktir. Bu bakımdan komisyon olarak iştirak etmemiz mümkün değildir. Komisyon metni üzerinde ısrar ediyoruz. Aynen kabulünü istirham eder, Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Bu izahat muvacehesinde önergenizi geri mi alıyorsunuz sayın Çağlar?

SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Manisa) — Sayın Başkanım, Hükümet de aynı kanaatde mi acaba?

BAŞKAN — Sayın Sağlık Bakanı, arkadaşımız soruyor; «acaba Hükümet de Komisyonun bu beyan ettiği fikir muhtevasında mıdır»? diyor. Bunların otomatikman 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren emeklilikle-

rine bu müddetlerin ilâvesi ile uygulanacak mıdır, diyor. O kadar. Çünkü sayın Çağlar da bir rontgen mütehassıslarının lehine bir işlem yapmak istiyor. Ama vermiş olduğu önerge, komisyonun izahatına göre bir de borçlandırma mükellefiyeti tahmil ediyor. O bakımdan geri almak istiyor herhalde.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KEMAL DEMİR (Bolu) — Sayın Başkanım, 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana, geçmiş hizmetlere uygulanmak bakımından madde metnindeki fıkra, sayın komisyonun belirttiği şekilde değerlendirilmek gerekir. Esasen, Emekli Sandığı adına burda bulunan arkadaşımız da bu fıkrayı böyle değerlendirmektedir. Böyle değerlendirdiği için de, Emekli Sandığı bakımından sakıncasını belirtmektedir. Ama fıkrayı komisyon sözcüsü arkadaşımızın belirttiği tarzda anlamak gerekir, başka türlü de anlamak mümkün değildir.

SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Manisa) — Geri alıyorum efendim.

BAŞKAN — Önergenizi geri alıyorsunuz. Peki efendim. Önerge geri verilmiştir.

1 nci maddeyi biraz evvel vuku bulan değişikliği ile oylamıştık.

2 nci maddeyi okutuyorum.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Söz isteyen yok. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Söz isteyen yok. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde lehte aleyhte oyunu izhar yönünde söz isteyen?..

M. ŞEMSETTİN SÖNMEZ (Eskişehir) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Çok kısa, mücmelen. Oyunuzun rengini belirteceksiniz. Teklif sahibi olarak beyaz oy vereceğiniz belli. Şu şu sebeplerle, teşekkür mahiyetinde kısa beyanda bulunacaksınız.

M. ŞEMSETTİN SÖNMEZ (Eskişehir) — Sayın Başkan, sayın milletvekili arkadaşlarım;

Bu kanun üzerinde konuşmak lütfunda bulunan ve gerekse komisyonlarda mültefit bir şekilde oylarını kullanmak zahmetine katlanan değerli arkadaşlarıma, kanun teklifçisi olarak teşekkürlerimi arzederek söze başlıyorum.

Memleketimizdeki büyük bir ihtiyacı karşılayabilmek için Hükümetin mevcut Personel Kanunu muvacehesinde hayatlarını çok büyük şekilde tehdit edici bir branşta çalışan arkadaşlarımıza maddî yönden bir imkân sağlaması imkânsız durumundadır. Diğer taraftan bu arkadaşlarımız, her hekim arkadaş gibi, hayatlarını her an tehlikeye koydukları gibi, her fizikçi gibi, her atomcu gibi de ayrıca atom şualarının yan tesirlerine kendilerini maruz bırakmaktadırlar. Bu bakımdan, Yüce Heyetinizin müspet ilim adamlarına göstermiş olduğu yakın alâka beni fevkalâde mütehassis etti. Yüce Heyetinize teşekkürlerimi arz ederken, kanun teklifçisi olarak, oyumu da müspet olarak kullanacağımı arzeder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Kanun teklifini tümü itibariyle Yüce Meclisn oyuna sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı, uğurlu olsun.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KEMAL DEMİR (Bolu) — Sayın Başkan, acaba bir iki cümlenin zapta geçmesine müsaade edermisiniz?

BAŞKAN — Çok kısa ve teşekkür mahiyetinde mümkün olabilir ancak. Çünkü kanun tümü itibariyle de oylandı kabul edildi. Kabulünden dolayı çok kısa bir teşekkür yaparsanız olabilir. Buyurun.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KEMAL DEMİR (Bolu) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Bir hususu zapta geçirmek ihtiyacını duyduğum için vaktinizi alıyorum, özür dilerim.

Gerçekten bir ihtiyacı karşıladığına inandığım bu kanun tasarısı için konuşan arkadaşlarım, radyoloji servislerinde görev yapanların bir kısım hastalıklarla ve tehlikelerle karşı karşıya kaldıklarını belirtirken, zapta geçen cümleleri ile bu servislerde, bu hizmetlerde görev yapan arkadaşlarımızın âdeta, 2 ay'lık veya 3 ay'lık, kabul edilen şekli ile 3 ay'lık bir emeklilik fazlalığı sayılmak karşılığında sakat kalmayı göze alarak çalışan personel gibi belirten konuşmalar yaptılar. Yani genç yaşlarında kanser veya ona benzer, hattâ gençlikle beraber olması gereken

bir kısım fonksiyonlarla ilgili ve lösemi gibi hastalıklar için alınması gereken tedbirler alındığı zaman, meydana çıkmaması gereken sonuçlardır.

Radyoloji servislerinde görev yapanlar riskle karşı karşıyadırlar. Bu, riskin karşılığıdır. Ama bu verildi, bunun karşılığında lösemi veya kanser veya bir başka tehlike olacaktır, katiyen böyle mütalâa etmemek lâzımdır. Zapta böyle geçtiği için bunları söylemek zaruretini duyuyorum. Tedbirler alındığı zaman - ki alınması lâzımdır, alınması gerekir cihazlar modern, cihazların kullanıldığı odalar tıbbın icabına uygun yapıldığı takdirde, bu servislerde görev yapanlar, bu hizmette görev yapanlar bu tehlikelerle karşı karşıya kalmazlar. Bu tehlikelerle karşı karşı ya kalmazlar, bu tehlike onlar için sözkonusu olmaz. Esasen yakalarına takılan cihazlarla çalıştıkları yerlerdeki radyasyonlar ölçülebilir ve ölçülür, ölçülmektedir, böyle çalışıyorlar.

Ama bir risk vardır, bir tehlike vardır. Bu, tehlikenin karşılığı verilmiş bir ilâve emeklilik hakkıdır. Yoksa bu emekliliğin karşısında bu hastalıkları kabul ederek çalışıyorlar ve böyle çalıştırılıyor diye zabıtlarda bir yanlış anlama - arkadaşlarımızın yaptıkları konuşmalardan bu sonuç çıkıyor. - Kanunun çıkması için ileri sürülmüş olan bu hususları normal karşılıyorum, ama zabıtlardan yanlış anlaşılmaması için huzurunuzu işgal ediyorum. Bu kanunu Sağlık Bakanlığının ve bu hizmeti görenlerin kullanmaları ve yararlanmaları için bu son şekli ile kabul ettikleri için, Yüce Millet Meclisi üyelerine teşekkür ederim.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, şimdi bir saatlik süre zarfında görüşülecek kanunlar bitmiş, aslında gündem gereğince diğer büyük tabir ettiğimiz kanunlara sıra gelmiştir.

3. — 29 . 7 . 1970 tarih ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun bazı maddelerinin kaldırılması, değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet, İçişleri, Maliye ve Plan komisyonlarından 6 şar üye seçilerek kurulan 59 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/546) (S. Sayısı : 472 ve 472'ye 1 nci ek)

BAŞKAN — Sırada daha önce görüşülmesi intacolunmuş ve fakat üç maddesi Komisyona gönderilmiş bulunan 29 . 7 . 1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı vardır.

Komisyon?.. İstihbaratımıza göre komisyon yukarda o üç maddenin tanzimi ile meşgul olmaktadır. Tahmin ediyorum bu sırada, yarım saat içerisinde veya bir saat içerisinde Emlâk Vergisi Kanununun son üç maddesini bir rapora bağlayarak değişik şekli ile veya eski metinde ısrar şekli ile getirecektir.

4. — Toprak ve Tarım reformu öntedbirler kanunu tasarısı ve Anayasa, Adalet Ticaret, İçişleri, Maliye, Köy İşleri, Orman, Tarım ve Plan komisyonlarından 3 er üye seçilerek kurulan 55 No. lu Geçici Komsiyon raporu (1/609) (S. Sayısı : 513) (1)

BAŞKAN — Şimdi şu âna kadar Komisyon hazırlığını ikmal edememiş görünüyor. Emlâk Vergisi Kanununun Meclisten biran önce çıkmasında, hepinizce malum ki, sonsuz gerek var, lüzum var. Senatoya gidecek, Senatoda görüşülecek ve muayyen bir zaman içinde belki kanunlaşması gerekecek ve fakat şu anda da bu 3 maddeyi görüşme imkânımız yok. Bu sebeple, vaktin değerlendirilmesi yönünden ve gerek Meclisin bütün parti gruplarının üzerinde durması yönünden müsaade ederseniz Toprak Reformu Öntedbirler kanunu tasarısının görüşülmesini öngören önergeyi okutacağım. Fakat bu okunup kabul edildiği sırada bir noktayı Yüce Heyetinizden rica edeceğim. Bu kanun tasarısının görüşülmesi devam ettiği bir sırada Emlâk Vergisi Kanununun son 3 maddesi gelirse, bu kanunun müzakeresini o anda keseceğim, Emlâk Vergisi Kanununun 3 maddesini çıkartacağım ve onu takiben tekrar Toprak Reformu Öntedbirleri kanunu tasarısının görüşmesine devam ettireceğim.

Seyyaliyet olsun dedim, şimdiye kadar bekledim, Emlâk Vergisi Kanununun 3 maddesi gelir diye. Maalesef şu ana kadar gelemedi. Gelmediği için böyle bir operasyona lüzum hâsıl oldu. Şimdi Meclisi tatil edemem, ara versem büyük çapta bir zaman kaybına sebebolacak. O

(1) 513 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

zaman kaybı da bizim için fevkalâde üzüntü yaratacak. O sebeple bu Toprak Reformu Öndetbirler kanunu tasarısının müzakeresine müsaade ederseniz başlayalım.

Bunu mutazammın önergeyi takdim ediyorum. Önerge kabul edilirse bunu görüşmeye başlayacağız ve fakat demin söylediğim gibi, bir noktada hem sizin..

CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Sayın Başkan, müsaade ederseniz bu konuda usule mütaallik bir maruzatım olacak.

BAŞKAN — Okuttuktan sonra mı, okutmadan evvel mi?

CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Okutmadan evvel.

BAŞKAN — Buyurunuz.

CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Biz Demokratik Parti Grubu olarak Toprak Reformu Öntedbirler tasarısı ile Toprak ve Tarım Reformu tasarısının beraberce görüşülmesini arzu etmekteyiz. Bu konuda Başkanlığa bir önerge verdik. Bu konunun usulüne müteallik arkadaşımız Sayın Kubilay İmer beyanda bulunacaktır. Arkadaşımıza söz verilmesini rica ediyorum.

BAŞKAN — Evet efendim, zaten veririm, o zaman. Ben yalnız şunu söylüyorum: Yüce Meclis bunu kabul ederse, o zaman endişem şu, Emlâk Vergisi Kanunu da gelirse, bunu bırakıp Emlâk Vergisi Kanununu kısa bir müddet için ele alıp çıkaracağım. Onu demek istiyorum. Aslında Yüce Meclis tabiî önergeyi ister kabul eder, ister reddeder. Ben bir şart öne sürüyorum.

Önergeyi okutuyorum, tabiî size söz vereceğim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin «Birinci görüşmesi yapılacak işler» bölümünde yer alan 513 S. Sayılı Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanun tasarısının Anayasa gereği çıkarılması zorunlu kanunlardan olmasına ve önemine binaen gündemdeki sair işlere takdimen ivedilikle ve öncelikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

İlhan Öztrak
Devlet Bakanı

BAŞKAN — Evet, önergeyi okutmuş bulunuyorum. Zatiâliniz bu hususta aleyhte söz istiyorsunuz.

MUSTAFA KUBİLAY İMER (Konya) — Bir önergem de var.

BAŞKAN — Daha sonra önergenizi ona göre muameleye koyarım.

Buyurunuz efendim.

D. P. GRUBU ADINA MUSTAFA KUBİLAY İMER (Konya) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

İstemiş olduğumuz usul hakkındaki söz D. P. Grubu adınadır. Sözlerime başlamadan evvel hepinize saygılarımı sunarım.

Muhterem milletvekilleri, burada Sayın ilgili Devlet Bakanınca görüşülmesi talebinde bulunulan Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler tasarısı iki defa değişik şekil altında komisyonlarda görüşülmüş ve bir neticeye bağlanarak Meclis gündemine, bundan pek çok diyemeyeceğimiz bir zaman evvel girmiştir.

Hafızalarınızı tazelemek için söylüyorum; bu tasarı Birinci Erim Hükümeti zamanında getirildiğinde gerek komisyonda müzakereleri esnasında ve basında ortaya sürülen hususlar, gerekse o zamanki Başbakan Sayın Erim'in sözlerinde belirtmiş olduğu veçhile, sonradan getirileceği bildirilen ve halen 81 numaralı Geçici Komisyonda görüşülmekte olan Toprak ve Tarım Reformu kanunu tasarısı çıkmadan evvel birtakım hükümler getirmek suretiyle kolaylıklar sağlamak ve bazı hususları tespit etmekti. Yani, Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanunu tasarısının getirilmesindeki gerekçe bu idi.

Bu suretle görülmektedir ki, gerek Öntedbirler tasarısı, gerek halen Komisyonda görüşülen tasarı, isimlerinden de anlaşılacağı üzere, toprak ve tarım reformunu yerine getirmek içindir. Birisi öntedbirleri getirmekte, diğer tasarı da bu konu ile ilgili diğer hükümleri muhtevi bulunmaktadır.

Bir kanun içerisinde hükümler bir arada tedvin edilir. Gerek Medenî Kanunumuzun, gerek Türk Ceza Kanununun - ki bunlar umumî kanunlardır - başlangıç kısımlarındaki hükümler umumî hükümlerdir, sonradan gelen muhtelif mevzu ve meselelere dair hükümler ise daha ziyade tatbikata ait hususî hükümlerdir. Bu sonradan gelen hususî ve tatbikata ait hükümler baştaki umumî hükümlere atıf yapmak ve onların hükümleriyle birleştirilmek suretiyle tatbik edilir. Böylelikle görülmektedir ki, ka-

nun prosedüründe bir ön hükümler kısmı, bir de onların tatbikiyle ilgili olan kısım vardır.

Sözlerimin başında arz etmiş bulunduğum gibi, öntedbirler kanunu tasarısı işin müstaceliyetine binaen, o zamanlar Başbakanlık yapmış olan Nihat Erim Beyin Birinci Erim Hükümeti zamanında getirdiği tasarı ve sonradan çok büyük değişiklik yapılarak getirdiği ikinci tasarı tamamiyle birtakım öntedbir için hükümler getirmekte ve o zamanlar yine Sayın Erim, Toprak ve Tarım Reformu asıl kanun tasarısının ne zaman getirileceği hususunda bilgi vermemiş bulunmakta idi. Bu arada yine bilgi verebilmek ve usul hükümleri içerisinde kalmak şartiyle şunu sizlere açıklamak durumundayım ki, geçen hafta içerisinde Komisyonda Toprak ve Tarım Reformu kanunu tasarısının müzakeresi sırasında Sayın Bakan, toprak ve tarım reformu mevzuunun 1973 yılından itibaren ele alınabileceğini, bu seneki bütçeye bu sebeple 200 milyon lira gibi itibarî bir ödenek konulduğunu, yani bu Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler tasarısının çıkması dolayısiyle, hiç olmazsa, diğer yerlerde görüldüğü gibi, fasıl kapanmasın diye 1 liralık para konur, bunun gibi bir tahsisat ayrıldığını, fakat bu işin 1973 senesinden itibaren gerek öntedbirler bakımından, gerekse halihazırda 81 numaralı Geçici Komisyonda görüşülen metin bakımından tatbikatın ancak o zaman mümkün olabileceğini belirtmiştir.

Diğer taraftan, halihazırda faaliyet gösteren 55 numaralı Geçici Komisyonda şahsen üye olduğum gibi, reddettirme durumunda, aleyhinde oy kullanmış olduğum birinci Toprak Reformu Öntedbirler tasarısının müzakereleri sırasında ve ikinci tasarının müzakereleri sırasında orta yere sürdüğüm iddiaları - ki iki tasarıyı da görüşen 55 numaralı Geçici Komisyonda üye idim, bu bakımdan mevzuu rahatlıkla ve yakından izah edebilmek durumu içerisindeyim - bu hususları ele almak suretiyle şurada size arzına çalıştığım mevzuu bir önerge ile biraz evvel Başkanlığa sunduğum önergeye benzeyen bir şekil etrafında 81 numaralı Geçici Komisyon Başkanlığına tevdi etmiş bulunmaktayım. Bunu tevdi ettikten sonra bir rahatsızlığım sebebiyle bu önergemin müzakeresi sırasında hazır bulunamadı isem de, sonradan zabıtlardan aldığım bilgi sonunda, Komisyon Başkanı esas itibariyle bu mevzuda haklılığın mevcudolduğu iddialarında bulunan üyelerin görüşlerini de nazarı itibare almak suretiyle bu mevzuun Mecliste ele alınması cihetinin daha uygun olacağı kanaati içerisine girmişler. Oradaki mevzuu ayrıca orada ele almak durumunda olacağız. Benim kanaatime göre, 55 Numaralı Komisyonun da, biraz evvel serdine çalıştığım ve Komisyonda da daha evvel arz etmiş bulunduğum hususları da nazarı itibare alarak, bu iki kanun tasarısının birleştirilmesi yolunda Meclisimizden bir talepte bulunmaya hakkı vardır, şu yönden :

Meclisin verdiği karar gereğince Hükümet tasarısının dışında daha evvel 55 Numaralı Geçici Komisyonda olduğu gibi, 81 Numaralı Geçici Komisyonda İlhami Ertem arkadaşımızla Bahri Dağdaş arkadaşımızın toprak ve tarım reformuyle ilgili olarak vermiş oldukları kanun teklifleri de mevcuttur. Bunlarda böyle bir öntedbir ve son kanun gibi ayırım mevzuu da yoktur. Binaenaleyh, Komisyon bunların hepsini bir arada görüşüp yeni bir metin hazırlama durumu içerisine gireceğine ve getirilen kanun tekliflerinde de bu mevzu mevcut bulunduğuna göre kanaatimce 81 Numaralı Geçici Komisyonun da Meclis Başkanlığından Toprak ve Tarım Reformu öntedbirler tasarısının müzakeresinin Komisyonda yapılmasını istemek gibi bir hakkı mevcuttur.

Diğer taraftan, bu mevzuda evleviyetle halihazırda görüşülmekte olan tasarı Hükümetin olduğuna göre, Hükümet de bu tasarıyı, şimdi vermiş olduğu izahat çerçevesinde, diğer anakanunla birlikte görüşülmek üzere halihazırda faaliyette bulunan 81 Numaralı Geçici Komisyona gönderilmesini talebedebilir.

Diğer taraftan, 55 Numaralı Komisyon Başkanı - ki birinci ve ikinci öntedbirler tasarısı o komisyonda görüşülmüştür - veya Başkanın yerine vekâlet edecek olan arkadaşımız Komisyon adına bu meselenin, biraz evvel izah etmiş olduğum esbabı mucibe çerçevesi içerisinde tekrar görüşmek üzere geri isteyebilir. Şu bakımdan : Şunu burada esasa girmemekle beraber arz etmek durumunda olacağım; halihazırda Komisyonda görüşülmekte olan tasarının içerisindeki birtakım hükümlerle Toprak ve Tarım Reformu öntedbirler tasarısındaki hükümler birbiriyle çelişir bir durum arz etmektedir.

Meselâ, ortakçılık ve yarıcılık mevzuu Toprak ve Tarım Reformu öntedbirler tasarısında olmadığı halde, şimdi Komisyonda görüşülmekte olan Toprak ve Tarım Reformu kanunu tasarısında mevcuttur.

Onun dışında, halihazırda Toprak ve Tarım Reformu kanun tasarısıyle birlikte Sayın Bahri Dağdaş ve Sayın İlhami Ertem arkadaşlarımızın kanun tekliflerini görüşen Komisyonda - umumî temayül olarak zikrediyorum, birçok arkadaşlarımız da müzakereleri takibetmiştir, basın da yakından takibediyor - Toprak Reformu Müsteşarlığının lüzumlu olmadığı yolunda bir umumî kanaat de yerleşme durumundadır.

Şimdi, mevzu çok enteresan bir durum yaratmaktadır: Benim biraz evvel teklif ettiğim geri alma hususları olduğu gibi, gerek Mecliste, gerekse Komisyonda hangisi meselei müstehire teşkil edecekse o noktanın da usul yönünden ele alınmasını; ya buradaki öntedbirler tasarısının Komisyonda görüşülen tasarıyı beklemesini veya Komisyonda görüşülen tasarının buradaki öntedbirler tasarısını beklemesini gerçekleştirecek kararın alınmasını istirham edeceğim. Çünkü, dediğimiz gibi zamanla büyük değişiklikler olmaktadır. Anayasada daha çok yakın bir zaman önce yapılan değişikliğin - yine burada bir vesileyle üç, beş gün önce açıkladığım üzere - yeni değişiklikleri icabettirdiği, bazı hükümlerin tadil edilmesi gerektiği gibi bir havanın da basında, Parlamentoda - katiyetle intikali gerçekleşmiş olmamakla beraber - mevcudolduğunu bilmekteyiz.

Kanunlarda iki cihet esastır: Bir, kanunun geleceğe şâmil olması ve onu tanzim edebilecek umumî esnek hükümler getirmesi. İkincisi; bir kanunun parça parça değil, hükümleri bir arada muhtevi bulunması ve yine biran evvel söylediğim gibi, kanun prosedüründe, bir önde umumî hükümler kısmının, bir de ondan sonra tatbikata ait kısımların mevcudolması lâzımdır. Biraz evvel arz etmiş bulunduğumuz gibi, ara yerde birtakım çelişkilerin doğması ve bu suretle Meclislerin bu meseleyi görüşmekte zorluk çekmesi noktasından, dediğim gibi, bu mevzuun ancak 1973 senesinden itibaren tatbik edilebileceği noktasının bizatihi bütçeye konulan 200 milyon lira gibi itibarî ve küçük meblâğda para ile karşılanır durum içerisine getirilmiş bulunması, mevzuu öncelik ve ivedilikle görüşülmesini dahi lüzumlu kılmaz. Kaldı ki, dediğimiz gibi, aralarında münasebet bulunan ve bu münasebet bulunduğu için aralarında çelişme olduğu takdirde tatbikatta aksaklık doğurması her zaman mümkün olan ve hatta söylediğim gibi, Mecliste veya bugünkü halde Komisyonda görüşülmekte olan tasarıların, meselei müstehire yönünden birbirini beklemek gibi bir durumlarının dahi bu yönlerden mevcudolduğu bir durumda, bir hukukî ortamla, elbetteki bir tarım ve toprak reformu tasarısı çıkarılacaktır. Meclis üyeleri tarafından verilmiştir, hatta Grubumuza mensup Sayın Bahri Dağdaş Toprak ve Tarım Reformu tasarısını ön ve son diye ayırmadan, ama görüş ve kanaatleri içerisinde geçirmiş, öbür taraftan İlhami Ertem Bey de yine aynı şekilde görüş ve kanaatlerini getirmiş durumdadır. Bu vaziyette anlaşılıyor ki, Meclis olarak biz bunu çıkarmakta kararlıyız, ama birtakım usulî hükümlerin, hataların yapılması melhuzdur, birtakım çatışmaların olması melhuzdur. Bu bakımdan, bu görüşmenin burada yapılmamasını ve yalnız bu hususta Komisyon Başkanının veyahut Komisyonu temsil eden arkadaşlarımızın, diğer partilere mensup arkadaşlarımızın ve hatta sayın Hükümetteki bu işle ilgili Devlet Bakanının izahat vermesi suretiyle bu mevzuun bir açıklığa kavuşturulması ve görüşmelerin, arz ve talep ettiğimiz veçhile, şimdi görüşülmekte olan tasarı metniyle birleştirilmesi yolunda ve Meclislerin, hali hazırda faaliyet gösteren 81 Numaralı Komisyona bunun, hangi şekil kabul edilirse edilsin - muhtelif yollarını gösterdim - intikaliyle tek bir Toprak ve Tarım Reformu kanun tasarısının çıkarılmasının temininde hukukî ve usulî zaruret vardır. Sayın Başkanlıktan, bu hususta bir müzakere açmalarını ve bu ciheti bu şekil etrafında usulî yönden bir karara bağlanmasını temin etmelerini hassaten istirham eder, hepinize Demokratik Parti Grubu adına en derin saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, aslında açmış olduğumuz müzakere bir yönüyle usulî bir müzakeredir. Sayın Devlet Bakanı önerge vermiştir, bir kanun tasarısının öncelik ve ivedilikle görüşülmesini öngörmüştür. Bunun lehinde aleyhinde arkadaşlarımız fikirlerini izhar serbestisindeler. Yalnız, Sayın Kubilay İmer'in bü-

tün mütalaaları arasında bir noktaya Meclis Başkanlığı olarak cevap vereceğim.

Meclis Başkanlığının böyle bir inisiyatifi yoktur. Bu konu gündeme inmiş bulunduğu cihetle, Yüce Heyetin malı olmuştur. Bu malı elinden alabilmek için yine Yüce Meclisin kararı lâzımdır. Kendisi, Meclis isterse istediği yere havale eder, Hükümet dilerse bunu geri çekebilir, ama Meclis Başkanlığının bunu şuraya veya buraya havalesi bahis konusu değildir.

MUSTAFA KUBİLAY İMER (Konya) — Sayın Başkan, tavzih için yerimden bir maruzatta bulunmak istiyorum.

Ben belki konuşurken tam olarak ifade edememiş olabilirim. Her zaman için Başkanlık Divanının bu mevzudaki anlayışını biliyorum. Benim teklifim, zatıâliniz tarafından böyle bir karar alınması yolunda, Başkanlıkça böyle bir hareket yapılması yolunda değildir, Meclisin bu yönde bir karar alması ve bu yolda usulî bir görüşme yapılması yolundadır.

BAŞKAN — Evet, o usulî müzakereyi şimdi yapıyoruz ve Meclis dilediği şekli karara bağlayabilir.

Buyurunuz Sayın Devlet Bakanı.

DEVLET BAKANI İLHAN ÖZTRAK — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanunu tasarısı huzurunuza gelmiş bulunmaktadır. Aynı anda, Türkiye Büyük Millet Meclisine Toprak ve Tarım Reformuyle ilgili anatasarıyı da sunmuş bulunuyoruz. Anatasarı Geçici Komisyonda görüşülmeye başlanmıştır. Ancak, Toprak ve Tarım Reformu anakanun tasarısı 241 maddeden oluşmaktadır. Takdir buyurulur ki, 241 maddelik bir kanun tasarısının, hele Toprak ve Tarım Reformu gibi çok önemli bir konudaki kanun tasarısının Komisyonda görüşülmesi, oradan Genel Kurula inmesi, Genel Kuruldan Senato komisyonlarına geçmesi, oradan Senato Genel Kurulunda görüşüldükten sonra kanunlaşması çok uzun bir zamana mütevakkıftır. Toprak ve tarım reformu hususunda gerekli hazırlık çalışmalarını yapmak üzere bir öntedbirler kanunu tasarısına Hükümetiniz ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenledir ki, 24 maddeden ibaret olan çok kısa bir kanun tasarını daha önce Yüce Meclise takdim etmiştik. Bu tasarı komisyonlarda kabul edildi. Komisyonlarda kabul edildikten sonra Genel Kurulun gündemine girmiş bulundu.

Öntedbirler tasarısı, hiçbir suretle anakanun tasarısiyle çelişir hüküm ihtiva etmemektedir. Öntedbirler tasarısı, sadece ve sadece Türkiye'nin, Türk kamuoyunun dörtgözle beklediği bir reform hareketinin biran önce gerçekleşmesi hususunda gerekli hazırlık çalışmalarını yapma imkânını, olanağını sağlamaktadır. Eğer, öntedbirler tasarısı kanunlaşırsa biz gerekli bütün hazırlıkları yapacağız, kanun tasarısı çıktığı anda da derhal uygulama imkânına sahibolacağız. Öntedbirler tasarısını şimdi konuşmazsak, Sayın Meclis buna itibar buyurmazsa, bu takdirde bu demektir ki, tarım ve toprak reformu hususu Türkiye'de aşağı yukarı bir yıl için ertelenmiş olacaktır. Buna da bugün için imkân olmadığına göre, Türk kamuoyunun dörtgözle beklediği bu konunun Büyük Meclis tarafından benimseneceği kanısındayım.

Diğer bir noktaya temas edeyim: Hiçbir çelişme yok. Tabiî ki, öntedbirler tasarısı sadece gerekli hazırlık çalışmalarını yapmak üzere getirilmiştir. Burada ortakçılık, yarıcılık, kiracılık meseleleri düzenlenemezdi, bunlar anakanunda düzenlenecektir. Bütün bu hususları anakanuna bıraktık. Biz sadece gerekli hazırlık çalışmalarını yapmak ve ufak bir teşkilâtı, hazırlık için gerekli olan teşkilâtı kurmak için öntedbirler tasarısını Meclise takdim etmiş bulunduk. Bunun için, öntedbirler tasarısının kanunlaşması, biran önce reform hareketinin uygulanması imkânını Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerine sağlayacaktır. Bu bakımdan biz, öntedbirler tasarısının görüşülmesine başlanmasını Yüce Meclisten istirham ediyoruz.

Ayrıca, parça parça bir kanun asla söz konusu olmayacaktır. Öntedbirler, demin de arz ettiğim gibi, hazırlık çalışmalarını bize yaptıracak, anakanun gelince de anakanuna göre bir uygulamaya geçeceğiz.

Şu hususu da tekrar belirtmek isterim: Komisyondaki beyanım tam anlaşılamamış galiba veya daha doğrusu ben anlatamamışım. Bugün 1972 yılı bütçesinde Toprak ve Tarım Reformu etüt ve hazırlıkları için 20 milyon liralık bir tahsisat var, ayrıca Toprak ve Tarım Reformunun uygulamasiyle ilgili de 200 milyon liralık tahsisat var. Takdir buyurulur ki, 200 milyon oldukça ufak bir rakam, ancak 200 milyonluk

kısım sadece 1972 yılı için. 1972 yılında bunu sarfedeceğiz, 1973'te de, o zaman anakanun da çıktığına göre, daha büyük meblâğları, bu davanın gerektirdiği derecede önemli meblâğları ayırmak imkânına sahibolacağız.

Bu bakımdan, öntedbirler kanunu tasarısının biran önce konuşulup kanunlaşmasında çok büyük yarar olduğu kanısındayız. Yüce Meclisin takririmize iltifat buyurmasını rica ederiz.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Vefa Tanır, önergenin lehinde buyurunuz efendim.

VEFA TANIR (Konya) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Meselelerde realist olmaya mecburuz. Toprak Reformu veyahut son şekliyle Toprak ve Tarım Reformu, milletimizin büyük bir kısmının on yıldan beri malı olmuştur. İçinde bulunduğumuz şu sıkıntılı hale biraz da bu ve buna benzer reformların bugüne kadar çıkmamış olmasından dolayı, Türkiye'nin bugünkü düzenini beğenmeyen bir kısım kökü dışarıda unsurlar bu noktadan Devletin başına maceralar açmaya kadar meseleleri götürebilmişlerdir.

Muhterem arkadaşlarım, toprak ve tarım reformu çıkmalı mıdır, çıkmamalı mıdır? Bugün münaşaka edilen bu değildir. Zaten bunun münakaşası bu Mecliste yapılamaz. Hemen hemen bütün siyasî partiler, bugün 81 numaralı Komisyonda görüşülmekte olan toprak ve tarım reformu tasarısının yanında kendi milletvekillerinin de birer kanun teklifleri bulunmaktadır. Binaenaleyh, Meclisimiz tümüyle bu kanunun çıkması lehindedir. Şimdi şu anda istenen toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanun tasarısı. Birinci Nihat Erim Hükümeti Nisan ayında kuruldu, Mayısta yabancı uzmanlar çağırıldı, Temmuz - Ağustosta strateji, hemen ondan sonra Eylülde de Öntedbirler kanun tasarısı Meclise geldi. Yani bu saydıklarım 1971 yılı içerisinde olmuş hâdiseler. 1972 yılının Eylülüne iki - üç ayımız kalmış, elimizdeki 25 maddelik kanun tasarısı bu saydığım müddet içerisinde ancak huzurunuza gelebilmiştir. 81 numaralı Komisyonda görüşülen, benim hukuk düzenimi değiştiren bir kanun tasarısıdır. Şimdiye kadar, baba öldüğü zaman çocuk toprak dağıtırdı, dağıtmayan şekli getirmiş, ortakçılık kiracılık 50 sene bu memlekette vardı, yok eder hale getirmişiz. Yani, bundan daha çetin, hukuk düzenimizi bir başka yöne doğru değiştirecek 17 bölümde 241 maddeyi ihtiva eden bir kanun... 25 maddelik bir kanunu 15 ayda Yüce Meclise indirebilirsek, 241 maddelik bir kanunu bundan uzun bir müddette getirirsek, bu, Melisin veyahut yukarıdaki komisyonun bu reformun aleyhinde olduğunun delili değildir. Elbette üzerinde milletin menfaatine durulması lâzımgelen uzunca bir zaman alacaktır. Bunu, onun çıkmasına kadar, onun Meclise inmesine kadar bekletme imkânımız elimizde yoktur. Bu Meclisin üzerine, çalışmıyor gibi, bu Meclisin üzerine reformların aleyhinde olduğu gibi bazı şimşekleri çekmeyelim. Realist olalım, 25 maddelik kanunu kaç ayda buraya kadar getirebildik, 241 maddelik kanunu ne kadar zamanda getiririz, bu kadar beklemeye, tahammül etmeye milletin ve memleketin acaba gücü yetecek mi, bekleme takati kalmış mı, bunları hesaplarsak bir saniye geçirmeden bu kanunu, lütfedin arkadaşlar bu önergenin lehinde oy kullanalım; biz Millî Güven Partisi olarak lehinde oy kullanacağız. Bu kanunu daha fazla bekletmeye, bu Meclisi daha başka ithamlar altında bırakmaya hiç birimizin hakkı yoktur.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Önerge üzerinde iki lehte, bir aleyhte konuşma yapılmıştır. Aleyhte söz isteyen başka sayın üye var mı?. Yok. Olmadığına göre, Toprak Reformu Öntedbirler kanun tasarısının öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda Yüce Meclisin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Gereği buna göre yapılacaktır.

Sayın Kubilây İmer, şimdi Başkanlığa vermiş olduğunuz önergede, bunun birleştirilerek görüşülmesi hususunda bir beyanınız var. Bunu bir talep olarak oya koyayım mı efendim, arzu ediyor musunuz?..

MUSTAFA KUBİLÂY İMER (Konya) — Şimdilik koymayalım efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

TURGUT TOPALOĞLU (Adana) — Mümkün mü?.

BAŞKAN — Gayet tabiî önergesi, gündeme alınan bir kanun tasarısının birleştirilerek görüşmesini öngörürse, onu da oya koyacağız.

Komisyon ve Hükümet lütfen yerlerini alsınlar.

S. Sayısı 513'te kayıtlı Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanunu tasarısı ve 55 numaralı Geçici Komisyon raporu üzerinde müzakereye geçiyoruz.

Raporu önce okutacağım. Çok uzun olmadığı cihetle Meclis tarafından her ne kadar bu mesele, müteaddit defalar dağıtılan tasarılar ile belli olmuş ise bunun raporunu okutacağım.

Rapor üzerinde şimdiye kadar söz alanlar var, onu takiben yazacağım.

Raporu okutuyorum.

(55 numaralı Geçici Komisyon raporu okundu.)

BAŞKAN — Muhterem arakadaşlarım;

KUBİLAY İMER (Konya) — Sayın Başkan, muhalefet şerhi var, o da okunsun efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Muhterem arkadaşlarım; raporu okutmuş bulunuyorum. Muhalefet şerhlerinin de okunmasını talebediliyor. Her ne kadar bunun matbu tasarı metinlerinde yer aldığı arkadaşlarımız tarafından biliniyor ise de, talep vaki olmuştur; zaten zapta geçecek idi. Fakat istenildiği için okutuyorum. Çünkü bu muhalefet şerhleri, tasarı metninde ilâve olarak bulunduğundan esasen zapta geçmektedir.

Muhalefet şerhini okutuyorum.

(İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın muhalefet şerhi okundu.)

BAŞKAN — Raporda mündemiç muhalefet şerhini de okutmuş bulunuyorum.

Rapor üzerinde şu ana kadar söz almış bunan arkadaşlarımın isimlerini takdim ediyorum :

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Şener;

Demokratik Parti Grubu adına Sayın Kubilây İmer.

Şahısları adına ;

1. İbrahim Öztürk,
2. Hüseyin Abbas,
3. Âdil Turan
4. Mevlüt Ocakçıoğlu,
5. Mehmet Zeki Adıyaman,
6. Hüsamettin Başer,
7. Baha Müderrisoğlu,
8. Sami Arslan,
9. İsmail Hakkı Alaca,
10. Ömer Buyrukçu,
11. Şinasi Özdenoğlu,
12. Hüseyin Balan,

M. NEBİL OKTAY (Siirt) — Sayın Başkan, Millî Güven Partisi Grubu adına söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Şener, buyurunuz efendim.

C. H. P. GRUBU ADINA AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri :

Anayasamızda öngörülen Toprak Reformu Anayasa emri olarak yapılması için 1961 yılından 1972 yılına kadar geçen hükümetlerin programlarında yer almış ve gerçekleşmesi için, yalnız 3 ncü İnönü Hükümeti zamanında Meclise getirilmişti. Fakat, Cumhuriyet Halk Partisinin Mecliste ekseriyeti olmadığı için, mezkûr kanunun çıkartılması mümkün olamamıştır. Bundan sonra gelen Adalet Partisi Hükümetleri, toprak veya tarım reformu münakâşaları yapılarak vakit geçirmiş, tasarıyı bir türlü Meclislere getirememişlerdir.

12 Mart Muhtırasından sonra, Birinci Erim Hükümeti, Yüksek Planlama Kurulunun 6.7.1971 tarih ve 29 sayılı kararı ile kabul edilen ve 7/2895 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile toprak reformunun temel ilkeleri ve stratejisine ait esaslar 30 . 9 . 1960 tarih ve 91 sayılı Kanunun 12 nci maddesine göre Bakanlar Kurulunda 5 . 8 . 1971 tarihinde kararlaştırılmıştır. Bu karar kanun niteliğinde olmamakla beraber, burada tespit edilen ilkeler; Hükümetler değişmiş olsalar dahi, ele aldıkları toprak reformu projelerinde açık ve kapalı olsalar bile, aynı paralelde yürüdüğü görülmektedir.

Birinci Erim Hükümeti programında vadettiği toprak reformunu, «Anayasanın öngördüğü şekil ve yönde gerçekleştirmeye kararlı olduğunu» beyan etmişti. Birinci Erim Hükümetinin bu kararını gerçekleştiren tasarı, noksanları olmakla beraber, Cumhuriyet Halk Partisinin görüşüne ve Anayasanın esprisine uygun sayılabilir idi. Fakat, İkinci Erim Hükümetinin getirmiş olduğu ve şimdi müzakeresini yapmaya başladığımız bu tasarı hedefinden saptırılarak, öntedbirler tasarısı olmaktan ziyade, buna «Tedbirsizlik tasarısı» demek daha doğru olur. Başka bir deyimle, sadece bir toprak reformu örgütü kurmuş bir tasarı haline getirilmiştir.

Siyasî tedbirlerle verilen tavizler neticesinde, bu tasarı toprak rezervini azaltmış, 1961 yılından beri yapılan toprak dağıtımları ile devir ve temlikler neticesinde, kaçırılan topraklara alınması gereken tedbirlerin Komisyonca değiştirildiği ve Hükümetlerin buna iştirak ettiği bir gerçektir.

Bu tasarı, yapılan toprak dağıtımını ve toprak işletmelerinin düzensizliklerini, işleme şekilleri, kurumsal yapısına ve düzenine çare bulacak bir kanun tasarısı değildir.

Topraksız ve az topraklı çiftçi ailelerinin Anayasanın 41 nci maddesine göre, insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyine kavuşmaları amacı ile, topraklandırılmalarını ve işletme hakkını elde etmelerini, donatılmalarını, örgütlendirilmelerini, modern ve verimli bir tarımsal yapı kurulmasını temin etmesi gerekirken bu anlam ve kapsamdan uzak bir proje huzurunuza getirilmiş bulunmaktadır.

Toprak ve tarım reformu ile Türk çiftçisinin sosyal ve ekonomik yaşantısında medenî bir değişiklik yapılarak devamlılığı sağlayacak bir reformu talebetmek C. H. P. Grubunun arzusudur. Bu talep Anayasanın gereği olarak hakkımızdır. Toprak ve tarım reformunda ekonomik ve sosyal, siyasal amaçları tespit ederek toprağın verimli bir şekilde işletilmesi toprak ve gelir dağılımındaki dengesizliğin demokratik bir nizam içinde ve mülk hakkına saygılı olarak gidermek ve istihdam olanağını yaratmak üzere, partiler arasında Anayasal müştereğinde birleşmek ve partiler bu konuda memleketin gerçeğini bilerek demokratik rejimi yerinde ve sağlam bir zeminde tutmak üzere hayırlı bir reform yapmak gerekir.

Halbuki bu tasarıda bunu görmek mümkün değildir Anatoprak ve tarım reformu halen Millet Meclisinde kurulan 81 numaralı Geçici Komisyonda görüşülmektedir. Bu kanunda görülen noksanları orada tamamlamak C. H. P. nin vazifesidir. Bu arzuya diğer partilerin de iştirak edeceklerinden hiç şüphemiz yoktur. Ancak, Meclislerde ekseriveti olan partilerin memleket gerçeklerinden uzakta görünmek ve siyasî tercihlerle bu kanunu ve gelecek anatoprak reformu kanununun hedeflerinden saptırılmasına C. H. P. nin gönlü razı değildir.

Sırası gelmişken şu hususu da belirtmek isterim. Görüşülmekte olan bu öntedbirler tasarısının anatoprak ve tarım reformu içinde mütalaa edilerek tevhiden görüşülmesi çok daha doğru olur idi. Çünkü buradaki bazı maddelerin anatoprak ve tarım reformunda tekraren görüşülmesi ve ileride çelişkilere düşülmesi bizce olağan görülmektedir.

Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan biraz evvel görüşürken hiçbir çelişki olmadığını beyan etmesine rağmen, bir çelişkiyi aklıma gelmişken derhal arz edeyim. Bu kanunda yeni bir madde ihdas etmek suretiyle bağ ve bahçe bu öntedbirler tasarısının kapsamı dışına çıkarılmıştır. Ama, anatoprak reformunda bağ ve bahçe içindedir. O halde çelişki vardır.

Bu kanunda 55 numaralı toprak ve tarım reformu öntedbirler kanunu tasarısında, komisyonumuzun önemli sayılacak derecede yaptığı değişikliklerin C. H. P. Grubunca benimsenmesi mümkün görülemez.

Toprak reformu içinde sayılması gereken tarım reformu diye 2 nci bir isim ortaya sürerek, yıllık programlarda yapılması öngörülen girdileri tohum, gübre, makina, kredi v. s. gibi Anayasa terimine ilâve ederek, kanunun isminin toprak ve tarım reformu öntedbirler tasarısı diye değiştirilmesine karşıyız.

Bu kanunda, 2 nci madde ile, tarım arazisinin tanımlanması yapılmış ve ıslah, ameliyorasyon suretiyle elde edilen arazilerin ilâvesi ile bir kapsam karışıklığını önlemek suretiyle madde tedvin edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, bu kanunla alınması düşünülen tedbirlerin en önemli maddesi 3 ncü maddedir. Bu madde ile arazinin niteliklerine ve kullanış şekillerine göre uygulama sınırının belli edilmesi ve karışıklığın önlenmesi bakımından kıraç ve sulanan arazi diye iki grup altında mütalaa edilmiş, kıraç arazi ile sulu arazi arasında 1/4 nispetindeki katsayıların bilimsel olmasına rağmen, 3 ncü maddede sulanan arazi 150, kıraç arazi 600 dönüm, bağ, bahçe, meyvelikler için bu miktarın 1/3'ü esas alınır diye vasıflandırılmış ve benzerlerinin bir arada bulunması halinde sulanan bağ, bahçe, zeytinlik, fındıklık ve benzerlerinin 12 katı, sulanmayan bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık ve benzerlerinin ise 3 katı sulanmayan arazi miktarına eklenerek, tümü kıraç arazi olarak sayılır, şeklinde idi, bu şekilde tedvin edilmiş bulunmaktadır.

Bu hükmü komisyon kaldırmış bulunmaktadır. Bunun anatoprak reformu içinde mütalaa edilmesi düşünülmüş ise de, C. H. P. nin bu tespit şekline, yani komisyonun fikrine iştirak etmesi mümkün değildir. Toprak reformu yapabilmek için rezerv toprak amaç olduğuna göre, önceden tedbir alınarak, toprakların parçalanmasını önlemek gerekir. Halbuki, bu maddenin kaldırılması ile toprakların parçalanmasına mani olmak mümkün değildir. Bir memlekette toprak ve tarım reformu yapmak için, memleket topraklarında yapılan operasyon toplum yararına siyasî tercihler yapılması tabiîdir. Ancak, bu siyasî tercihler küçük bir azınlığı, büyük toprak sahiplerinin lehine tecelli etmemelidir. Toprak reformu yapılırken toplum hayatında müspet ve menfi etkileri olacaktır. Hükümetler bu etkilerin karşılarına çıkarken, hele rejime taallûk eden ve 12 Mart Muhtırasından sonra kurulan Hükümetlerin rey endişesi olmadığına göre, siyasî tercihleri yaparken, toplum yararına ve yurt ekonomisine ve sosyal hayatı etkileyecek bu tasarının Anayasanın emrettiği hükümleri yerine getirmeye mecburdur. Bunu düşünmediği takdirde öntedbirler yerine öntedbirsizlikler kanunu çıkar.

Sayın milletvekilleri, 55 numaralı Geçici Komisyonumuz bağ, bahçe ve meyvelikleri öntedbirler tasarısının dışında bırakmıştır. C. H. P. bu fikrin karşısındadır. Çünkü, yukarda muhtelif yerlerde de belirttiğimiz gibi, rezerv toprak bulmak mümkün değildir. Çağımızda tarım arazisi kapsamına giren arazilerin üzerinde yapılan tarımın bir ihtisasa özgü olduğu malumlarıdır. Tarımda bilim, emek, sermaye ve riskler, her kolunda, mevcuttur. Tarım arazisi içinde bir kolun veya bir dalın çıkartılarak toprak ve tarım reformu yapılmasında önceden alınacak olan tedbirlerin dışında tutulması ve topluca tarım içinde bu nedenle bir ayrım yapılması bizce mümkün değildir. Tarım ve toprak reformunun, ileride inkişaf edecek Türkiye için bütün tarım arazisi üzerinde uygulanması zorunludur. Bu şekilde düşünülemez ise ileride bağ, bahçe sahipleri tarım içinde bir sınıf olarak meydana çıkacak, yani tarımın bir kolunu düzenli, düzensiz, küçük veya büyük, kıraç veya sulu arazilerine bakmadan özel bir muameleye tabi tutulması kanunun amacına ters düşer. Onun için bağ, bahçenin bu kanunun kapsamının dışında kalmasına C. H. P. olarak karşıyız.

Sayın milletvekilleri; anatoprak ve tarım reformu yapılışında ekonomik, sosyal ve siyasal amaçların tahakkuku için verim esas olmak üzere ferdin toprak mülkiyetine sadık kalarak, yukarda arz ettiğimiz ilke ve stratejiye göre, 20 Temmuz 1961 yılından beri muvazaa ile yapılan devir ve temliklerin durdurulması, ifraz ve taksimlerin sınırlandırılması, Devletçe dağıtılmış arazilerin devir ve temlik edilmemesi, ayrıca tarım arazisi üzerinde kazandırıcı zamanaşımını işlemez hale getirmişti. Komisyon bu hususların bir kısmını kaldırmış, bir kısmını ise anatoprak ve tarım reformuna bırakarak, bir kısmını da değiştirmek suretiyle huzurunuza getirmiş olduğu bu tasarı, toprak ve tarım reformunun yapılmasında külfetten başka Hükümete hiç bir şey getirmeyecektir.

Öntedbirler tasarısında getirilmiş olan toprak reformu mahkemeleri, anatoprak ve tarım reformunda kadastro mahkemelerine çevrilmiştir. Buna da karşıyız. Zira kadastro mahkemeleri kendi vazifelerini yapsın; bize yeter. Bu iş ancak toprak reformu mahkemelerince icra edilebilir görüşündeyiz. Pek tabiî ki, yeni kurulması lâzımgelen toprak reformu mahkemeleri için.

Muhterem milletvekilleri, bu kanunda ayrıca toprak reformu örgütü kurulmuştur. Buna karşı olmamakla beraber, maddeler üzerindeki görüşlerimizi arz edeceğiz. C. H. P. Grubu Anayasanın emri olan toprak ve tarım reformunun yapılması için Atatürk devrinden beri bu tarihe kadar Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşlerini arz etmiştir. Parti programında, seçim bildirgesinde, basında her defasında bu kanunun çıkması için başarılı mücadeleler vermiştir. Bu mücadelesinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde ekseriyet de olmadığı için bu konudaki fikirlerini ve mücadelesini ancak bu istikamette yapabilmektedir.

C. H. P. olarak demokratik rejimin devamı ve Türkiye gerçeklerine uygun yürümesi için bu konuda ve Anayasanın emrettiği istikamette ve 12 Mart Muhtırasının temel felsefesine uygun olarak, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal adalet ilkesine uygun olarak, toprak reformu-

nun gerçekleşmesinde mücadelemizi devam ettireceğimiz gibi, bunun yapılması için de grubumuz olarak bu tasarıda ve gelecek anatoprak reformunda gerçekleri söyleceğiz ve bunların mücadelesine devam edeceğiz.

Komisyonca tanzim edilen kanunun birçok maddelerine iştirak etmemiz mümkün olmadığı için ve verilen değiştirgelerimizin dikkate alınmaması gereği ile bu kanun böylece çıktığı takdirde Grubumuz kırmızı oy verecektir. (C. H. P. sıralarından, alkışlar.)

Saygılarımızla.

BAŞKAN — D. P. Grubu adına Sayın Kubilay İmer, buyurun efendim. («Yok» sesleri.)

Sayın Nebil Oktay? Yok.

Sayın İbrahim Öztürk, kişisel görüşünüzü beyan edeceksiniz; buyurun.

İBRAHİM ÖZTÜRK (Maraş) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Toprak Reformu konusunda, 17 . 11 . 1970 tarihinde, o günkü Hükümet hakkında bir gensoru önergesi vermiştim. Fakat bu reformun gerçekleştirilmesinde o günkü ortamın müsaidolmadığını görerek önergemi geri almaya karar vermiş ve geri alırken kısa bir konuşma yapmıştım. Bu konuşmadan sonra o günün Tarım Bakanı kürsüye çıkarak; bir tasarıyı Yüce Meclise göstermek suretiyle, çok yakında tarım reformu tasarısının Meclise getirileceğini ifade etmişlerdi. İçinde ne yazıldığı meçhul olan bu tasarı asla Meclise gelmedi. Ve reformları yapmayan Hükümete ve Parlamentoya kumandanlar tarafından yazılan 12 Mart Muhtırası tevdi edildi.

1965'ten beri bu memleketi yönetenler, 12 Mart öncesi olaylara ve gelişmelere doğru ve cesut bir teşhis koyabilselerdi yani, Anayasanın öngördüğü reformları yapsalardı, Türkiye bugünkü ortama gelmezdi.

AHMET BULDANLI (Muğla) — Bu ne biçim lâf, ne biçim lâf!..

ORHAN DENGİZ (Uşak) — Haksız konuşmayınız.

İBRAHİM ÖZTÜRK (Devamla) — İzin veriniz..

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim, lütfen müdahale etmeyiniz.

ABDULLAH İZMEN (Giresun) — Hainler yine hiyanetlerini yaparlar.

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz; kendi görüşünü beyan ediyor.

İBRAHİM ÖZTÜRK (Devamla) — Gerçekten reformda samimî olsaydınız bu sıralar dolmuş olurdu.

AHMET BULDANLI (Muğla) — Sayenizde bu hale geldi işte.

İBRAHİM ÖZTÜRK (Devamla) — Bu Meclisteki tüm siyasal birimler artık Türkiye'nin tarihî, iktisadî ve sosyal gerçeklerini görmeye, anlamaya ve halkımızın uyanışı yönünde reformcu tedbirler almaya mecburdurlar. Aksi halde, hiçbir zabıta ve ceza tedbiri birtakım toplum olaylarını önleyemeyecektir.

Sayın arkadaşlarım, Toprak Reformu konusunda aldığımız mesafeyi ve bu alandaki samimiyeti kısaca izah etmek istiyorum.

Kökleri Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar uzanan ve büyük önder Atatürk'ün direktifiyle açılan Toprak Reformu kampanyası, türlü siyasal engeller sonucunda, malesef bugüne kadar gerçekleşmemiştir.

27 Mayıs İhtilâli ve 1961 Anayasasına rağmen bu önemli konulara değinilmemiş, toplumun uyanışı yönünde hiçbir sosyo - ekonomik tedbir alınmamış, gittikçe artan olaylar sathî teşhis ve tedbirlerle savuşturulmaya çalışılmış ve sonuçta 12 Mart Muhtırası ile karşı karşıya gelinmiştir.

A. P. Hükümetinden sonra, olağanüstü koşullara göre kurulan ve bir adı da reformcu olan Birinci Erim Hükümetinin hazırladığı öntedbirler tasarısı gerçek bir reformun öncüsü olmasına rağmen, Geçici Komisyonda uğradığı akibeti ve 11 reformcu kadronun istifası, bize daha o gün, reformların gerçekleşmesi ümidini kaybettirmişti.

İkinci Erim Hükümetinin ne kadrosu, ne de programı reformcu nitelik taşımadığı için getireceği Toprak Reformu tasarılarının aynı komisyondan rahatlıkla geçeceğini, hatta Mecliste bile çoğunluk grubunun desteğiyle müşkilâta uğramayacağını tahmin ediyorduk. Nitekim, Birinci Erim Hükümetinin hazırladığı tasarıyı, idam sehpasına gitmeyi dahi göze alan bir zihniyet ve tutumla reddeden aynı Geçici Komisyon, şimdiki tasarıyı rahatlıkla müzakere etmiş ve huzurunuza getirmiştir. Çünkü birinci tasarı gerçek manada reformcu, ikincisi ise göster-

melik olup, bazı çevrelere «işte reform yapıyoruz» demek amacından başka bir nitelik taşımamaktadır.

Bu samimiyetsiz ve reformculuktan uzak tutumu bir kaç örnekle ortaya sermek isterim.

Birinci husus, Toprak Reformunu yapacak bakanlığın başına buna içtenlikle inanan bir zatın getirilip getirilmeme keyfiyetidir. Sayın İlhan Öztrak bütün meziyet ve bilgisine rağmen, böyle bir reformun yürekli savunucusu ve inançlı bir davacısı olup olmadığını bundan böyle gösterecektir.

İkinci husus; şimdiki tasarının da aynı komisyonda müzakeresine imkân verilmesidir. Oysa birinci tasarının müzakeresinde çoğunluk itibariyle antireformist tutumu açıkça ortaya çıkan bir komisyona, tüzük mecbur etmediği halde, aynı görevin verilmesi samimiyetin ifadesi olamaz.

MEHMET NEBİL OKTAY (Siirt) — Oradakilerin hepsi de senden çok daha reformcu idi.

İBRAHİM ÖZTÜRK (Devamla) — Dikkat etmişseniz konuşmalarıma, «çoğunlukla» diyorum.

MEHMET NEBİL OKTAY (Siirt) — Cevabını alırsınız.

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz. Sayın Oktay, hatip kendi görüşlerini ifade ediyor. Görüşleri beğenilir, beğenilmez, tutarlıdır, tutarsızdır ayrı şey, burada gelip cevaplandıracaktır. Bu kürsüyü müstakil tutmaya mecburuz.

İBRAHİM ÖZTÜRK (Devamla) — Nitekim ikinci tasarı, aynı komisyondan ciddî bir güçlüğe uğramadan ve biraz daha kırpılarak geçmiştir.

Üçüncü husus, tasarının kapsadığı hükümler yönündendir. Yeni tasarı sulu ve kıraç toprakların bir envanterini yapmak olanağını sağlayamamaktadır. Çünkü, birinci tasarıda olduğu gibi, 150 ve 600 dönüm sınırlarını kaldırmıştır. Oysa, birinci tasarının gerekçesinde de ifade edildiği gibi, getirilen bu ölçüler sadece öntedbirlerin alınması için konulmuş olup, ilerde toprak reformu amacıyle yapılacak kamulaştırmalarda kolaylığı sağlamak içindi. Fakat bu rakamlar, Komisyonda büyük tepkilerle karşılandı ve tasarıdan çıkarıldı. Halbuki maliklerin ellerinde mevcut ve belli bir ölçünün üzerindeki tarım topraklarının beyan usulü ile tespitinde ve kamulaştırmada bu ölçünün dikkate alınmasına zaruret vardır.

Tasarının 21 nci maddesine göre, kamulaştırmaya tabi tutulacak arazilerin asgarî ve azamî hadleri, değişik iklim bölgeleri ve arazi nitelikleriyle nüfus kesafeti ve tarım türlerine göre tayin ve tespit edileceği ifade olunmaktadır.

Komisyon, maddeeki «Asgarî» kelimesiyle «nüfus kesafeti» ibaresini metinden çıkarmış ve böylece büyük toprak sahipleri lehine hareket etmiştir.

Öte yandan, uygulamada böyle ölçüleri dışında her işletme için ayrı ayrı bir tavan tespiti yoluna gidilirse, Türkiye'de kamulaştırılacak şahıs işletmesi bulmak, hemen hemen mümkün olmayacaktir.

Yeni tasarı muvazaalı işletmelerle dağıtılacak arazinin kapsamını oldukça daraltmıştır. Bağ, zeytinlik, fındıklık, antep fıstıklığı ve benzeri meyva bahçeleriyle kavaklıklar tasarının dışında bırakılmıştır. Halbuki bir çoğu hazine, vakıf ve köy arazileri üzerinde tesis edilen ve Türkiye çapında milyonlarca dekâr tutan bu işletmelerde de, ayrı ve belli bir ölçü gözetmek ve reform kapsamını genişletmek gerekirdi. Nitekim Birinci Erim Hükümeti tasarısında bu husus yer almış bulunuyordu

Muvazaalı işlemlerde de kapsam oldukça daralmış ve büyük toprak sahiplerine imkânlar sağlanmıştır. Birinci tasarıda 20 Temmuz 1961 tarihinden kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış muvazaalı devir ve temlikleri geçersiz saymış ve beşinci dereceye kadar kan hısımları ve dördüncü dereceye kadar sıhrî hısımlar ile eş lehine ve bağış suretiyle yapılan tüm devir ve temlikler buna karine sayılmıştır. Komisyon bu hükmü temelden değiştirmiş ve özellikle geçersizlik tarihini 14 8 . 1971 tarihinden başlamak üzere tespit etmiştir.

İkinci tasarı, üçüncü dereceye kadar nesepten ve ikinci dereceye kadar sebepten civar hısımlariyle eş lehine yapılan devir ve temlikleri kabul etmemek suretiyle, dağıtılacak toprak hacmini daraltmış ve reformun temel amacını etkilemiştir.

Başka bir nokta da, kanunun yürürlüğe girdiği tarihte toprak, lehine devir ve temlik ya-

pılmış kişiler tarafından bizzat işletilmiyorsa o devir temlikler geçersiz sayılacaktır

İlk bakışta bu, «Toprak işleyenindir» ilkesini doğuruyorsa da bizzat işletilmeyen toprağın ne olduğunu belli etmiyor.

İkincisi; bu hükmün, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, geçerlilik kazanmasiyle ilgilidir. Lerine devir ve temlik yapılanlardan toprağı bizzat işletmeme durumunda olanlar, tasarı kanunlaşıp yürürlüğe girene kadar, gerekli tedbirleri kolaylıkla alacaklar ve maddenin kapsamı dışında kalacaklardır. Nitekim işittiklerimiz bunu doğrulamaktadır.

Sayın milletvekilleri, topraksız köylünün toprağa kavuşturulması davası, Türkiye'nin yeni bir meselesi değildir. Bu meseleye daha 1936 - 1937 yıllarında büyük Atatürk parmak basmış ve Büyük Millet Meclisini açış konuşmasında «Her türk çiftçisinin geçineceği toprağa sahibolması behemehal lâzımdır» demiştir.

11 . 6 . 1945 tarihinde kabul edilen 4760 sayılı Kanun ile ilk ciddî teşebbüsler yapılmışsa da, Mecliste bulunan büyük toprak sahiplerinin tazyiki sonucu, kanuna reform niteliğini veren 17 nci madde 22 . 3 . 1950 tarih ve 5618 sayılı Kanunla kaldırılmış ve köylüye sadece Hazine, vakıf ve özel idare toprakları dağıtılmıştır. Bununla beraber, 17 nci maddenin uygulandığı süre içinde, Toprak Dağıtım komisyonları tarafından, 18 737 565 dönüm toprak dağıtılmış olup, bunun 18 151 433 dönümü Hazineye, 586 132 dönümü vakfa ve özel idareye, sadece 86 477 dönümü de şahıslara aittir.

2510 sayılı İskân Kanunu yürürlüğe girdikten sonra, 1938 yılı sonuna kadar göçmen, mülteci ve topraksızlara dağıtılan Hazine toprakları da 2 999 825 dönümdür.

Devlet İstatistik Enstitüsünün bültenlerine göre, 1965 yılına kadar 369 455 aileye, 18 185 689 dönüm Hazine toprağı dağıtılmışsa da, buna karşılık 1948 - 1965 yılları arasında, traktörün de artışiyle, 100 000 000 dönüm meranın tarla haline getirildiği tespit olunmuştur. Bu durumda, bu toprakların ancak yüzde 20'sinin köylüye dağıtıldığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, dağıtılan bu toprakların kıraç olduğu ve aile başına tespit edilen normun 50 dönümü geçmediği dikkate alınırsa, yapılan çalışmanın yetersizliği anlaşılır.

Sayın milletvekilleri; şimdi Anayasadan başlayarak, kalkınma planlarına ve Hükümet programlarına kısaca bir göz atalım.

T. C. Anayasasının 37 nci maddesinde: «Devlet toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amaçlarıyle gereken tedbirleri alır» demektedir.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında; «Toprak dağıtımında yalnız Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan topraklar üzerinde durulmayacak, özel mülk toprakları da kamulaştırılacak. Aşırı gelir ayırımlarının azaltılması, işletmelerde verimliliği artırma tedbirleri alınacaktır» denilmektedir.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında; «Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan kültür arazisi topraksız çiftçilere uygun şartlarla devredilecektir» denmektedir.

1970 programında: «Hazine topraklarının tespitine yönelmiş çalışmalar hızlandırılacak, toprakların dağıtımında yetersiz işletme yaratılmayacak ve tarım toprakları küçültülmeyecek, 4753 sayılı Kanunun 47 nci maddesi uyarınca Ziraat Bankasında tesis edilen fon yeniden düzenlenecektir.»

1971 Programında: «Satışlar yoluyle el değiştiren tarım topraklarını piyasa şartları içinde satınalarak, bunlar topraksız köylüye verilecek, bir tarım arazisi ofisi kurulması incelenecek, optimal işletme tipleri tespit edilecektir.»

1965 yılı Birinci Demirel Hükümeti Programında şu ifade yer alıyor:

«Çiftçinin ve köylünün toprağiyle olan hukukî münasebetlerinin düzenlenmesi lâzımdır. Toprak politikamızın hedefi tarımda topyekûn üretimin artırılması, modern işletmeciliğin kurulması ve köylümüzün toprağa kavuşturulmasıdır.»

1969 tarihli Demirel Hükümet Programında ise: «Topraksız veya yeter toprağı olmayan köylüye mevcut olan yerlerde Hazine arazisi dağıtımı süratli ve âdil bir şekilde devam edecektir.»

Demirel Hükümet programlarında şahıs arazilerinden bahsedilmemekte, Hazine arazisinden bahsedilmektedir, fakat bununla beraber bir aşamadır.

Siyasal partilerin program ve seçim bildirgelerinde de toprak dağıtımına özel yer verilmiştir. Sayın Erim ve Melen Hükümet programlarında ise toprak dağıtımı, dar kapsamlı ve samimiyetsiz bir hüviyetten çıkarılmış ve 1961 Anayasası yönünde geniş kapsamlı bir toprak ve tarım reformu olarak kesin ifade ve vaidle tespit edilmiştir. Gerçekte toprak dağıtımını artık ciddî, bilimsel ve köklü tedbirlerle halletme zorunluğu karşımıza çıkmıştır. Bundan kaçınmak mümkün değildir. 1963 sayımına göre Türkiye'de topraksız sayısı 308 899'dur. Kiracılıkla işlenen işletmeler sayısı 521 176'dır. 1 ilâ 5 dekar arasında 393 866 işletmenin beherine ortalama 3 dekar arazi; 5 bin dekardan yukarı 490 işletmede beherine 8 261 dekar arazi düşmektedir. Bu rakamlar dahi ciddî bir toprak reformunun zorunluğunu ortaya koymaktadır.

Şu rakamlar da Doğu Anadolu'nun durumunu ortaya sermektedir. Bu bölgede topraksız aile sayısı 320 572'dir. Yani, nüfusun 1/3'ü topraksızdır. Halkın 1 yıl içindeki çalışma günü 172'dir. Bölgede 839 972 çiftçi ailesi vardır. Bunun ancak 569 735'i çeşitli ölçülerde ve yetersiz toprağa sahiptir. 20 - 30 yıldan beri güdülen politika Türkiye'deki toprak problemini çözümleyememiştir. 4753 sayılı Kanun reform niteliğinde olmadığı gibi, Hazine arazilerinin dağıtımında dahi birçok güçlüklerle karşılaşılmıştır. Bu güçlükleri uzun uzadıya saymak lüzumunu hissetmiyorum burada.

Sayın arkadaşlarım; Anayasanın açık emrine, kalkınma planlarına, Hükümet programlarına, parti tüzüklerine ve seçim zamanlarındaki neşredilen seçim bildirilerine rağmen toprak veya tarım reformu bugüne kadar ele alınıp gerçekleştirilmemiştir. Anayasa yürürlüğe gireli 11 yıl, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ise 8 yıl olmuş, reform konusu Meclise getirilmiştir. Bu konuda Ulu Atatürk'ün 1936 ve 1937 yıllarında verdiği direktif de arşive kaldırılmıştır. 1960 İhtilâlinin temelinde toprak reformu yatmasına ve Anayasada özellikle yer almasına rağmen, bu hayatî meselenin ele alınmaması son derece manalı ve üzücü bir hal olmuştur. Türkiye gibi siyasal, ekonomik ve sosyal düzeni çağdaş âlemin gerisine düşmüş ülkelerde problemleri ihtilâllerle anayasalara ve kalkınma planlarına da koymak bir sonuç vermiyor. Anayasa ve planlar ne kadar bilimsel ve ilerici bir hüviyetle hazırlanırsa hazırlansın tutucu, sömürücü ve gerici güçlerin etkisiyle bunları uygulamak mümkün olamıyor.

İ. HAKKI ALACA (Kars) — Allah, Allah..

İBRAHİM ÖZTÜRK (Devamla) — Olsa idi olurdu.

Büyük çiftçi kitlelerinin hoşuna giderek oyunu almak için parti, Hükümet programlarına ve seçim bildirilerine konulan toprak dağıtımı ve tarım reformu, maalesef iktidara geçtikten sonra tutucu güçlerin etkisiyle bir yana itiliyor ve en aşağı 4 sene uyutuluyor. Oysa bugün Türkiye'de toprak veya tarım reformu artık vazgeçilmez bir sosyo - ekonomik zorunluk haline gelmiştir. Plan uygulamasının başladığı 1963'ten bu yana tarımsal üretim ve özellikle temel gıda maddeleri üretimin plan hedeflerinin çok gerisinde kaldığı bir gerçektir. İkinci plan döneminde üretimin birinci dönemden de olumsuz yönde geliştiği görülmüştür. Her iki plan da tarımsal kesim için ortalama yılda % 4'ün üzerinde bir artışı hedef almıştır. Birinci dönemde bu % 3 olarak tespit edilmiştir. İkinci Planın içinde yaşadığımız dördüncü yılında dahi tarımda üretim artışı, son nüfus sayımına göre yılda 2,7'ye varan nüfus artışını dahi karşılayamayacak bir seviyeye düşmüştür. Son 3-4 yıllık üretim artışı ortalama % 2'yi ancak bulacaktır. Tarımsal ürün ihracında sağlanan döviz 1967'de 421 milyon dolardan 1968'de 405 milyon dolara, 1969'da 403 milyon dolara düşmüştür.

A. TURGUT TOPALOĞLU (İstanbul) — 1970?..

İBRAHİM ÖZTÜRK (Devamla) — Yağmur yağdı 1970 de; bol yağmur yağdı.

Tarımda insanla insan, insanla toprak ilişkilerini yeniden düzenleyecek kurumsal yapı değişiklikleri gerçekleştirilmeksizin üretimi artırmak ve bu kesimdeki işsizliği ve göçü durdurmak mümkün değildir. Türkiye'de ciddî ve ilmî bir tarım politikası olsa idi, hiç değilse, halkın ekmeği bu topraklardan sağlanabilirdi. Oysa yıllardan beri buğday açığı dış ülkelere avuç açılarak temin edilebilmektedir.

Sayın milletvekilleri; usul gerçeklerine uygun olarak bir toprak reformu yapılmasındaki zorunluk gelip çatmıştır. Bundan vazgeçmek

mümkün değildir. Türk köylüsüne seçim zamanlarında verdiğimiz sözü ve Yüce Atatürk'ün direktifini, geç de olsa, yerine getirmek bu Meclis için çok şerefli bir görev olacaktır. İbadet kadar kutsal olan bu görevin yapılmasında büyük Meclise başarılar diler, saygılarımı sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Grup sözcüleri konuşacak mı efendim; Sayın Kubilay İmer, Sayın Nebil Oktay?..

KUBİLAY İMER (Konya) — Efendim, arkadaşlardan konuşacaklar varsa konuşsunlar da biz bilâhare konuşuruz.

BAŞKAN — Peki. Sayın Hüseyin Abbas, kişisel görüşünüzü beyan edeceksiniz buyurun efendim. Söz istemişsiniz, buraya isminizi yazdırmışsınız, sıranızın geldiğini beyan ediyorum. Toprak Reformu Öntedbirler kanun tasarısının tümü üzerinde, rapor üzerinde konuşmak istemişsiniz; vazmı geçtiniz?

CEVDET AKÇALI (Adana) — Grup adına söz istiyorum.

HÜSEYİN ABBAS (Tokat) — Grup adına söz isteniyor Sayın Başkan.

BAŞKAN — Grup adına konuşacaksınız Sayın Abbas bir anlaşmazlık mı oldu, anlamak istiyorum?.

HÜSEYİN ABBAS (Tokat) — Grup adına konuşmak istediğini söyleyince arkadaşımız, ben oturdum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hayır efendim yani, konuşmak istiyorsa buyursun da, o daha yoktu o zaman.

Konuşmak istiyorsanız buyurun Sayın Akçal. Hanginiz isterse buyursun. Ben size işaret ettiğim anda bir tereddüt geçirdiniz de onu anlayamadım, o tereddüdü anlayamadım.

HÜSEYİN ABBAS (Tokat) — Grup adına konuşma istenince oturdum.

BAŞKAN — Grup adına konuşacağı burada yazılı değildi de ondan söylediler, istediler.

Adalet Partisi Grubu adına Sayın Akçalı, buyurun.

ADALET PARTİSİ GRUBU ADINA CEVDET AKÇALI (Adana) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanun tasarısı ve 55 sayılı Geçici Komisyon raporu hakkında Adalet Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Gelişen, güçlenen ve ilerleyen toplumumuzda bilhassa planlı dönemde ekonomik ve sosyal konular üzerinde toplumun her kademesinde enine boyuna tartışmalar yapılagelmektedir. Hür ve demokratik rejim içerisinde bu tartışmaların değer sınırlarını ve geçerlik ölçülerini iyi tespit etmek bir zarurettir. Aksi halde, gerçeklerden mülhem olmayan, ferde huzur, topluma yarar sağlamayan hayalci, tutarsız birtakım tartışmaların sonuçlarının alınması mümkün değildir. Toprak ve Tarım Reformu konularında da, geçen zaman içinde çok yönlü iddialar ve fikirler ortaya atılmış, bunların üzerinde çeşitli reaksiyonlar gösterilmiş ve bu münakaşaların büyük kısmı tasarının müzakere edildiği Geçici Komisyona kadar da gelmiştir.

Muhterem arkadaşlar, toprak ve tarım reformu kanunuyle ne yapılmak isteniyor ve bundan kime ve ne şekilde yararlar sağlanmak isteniyor?

Bunların cevabını, boyutlarını belli ederek ve herhalde gerçekleri görüp, bulup çıkarmak ve tatbikata koymak yerine, yörüngesinden uzaklaşan birtakım ideolojik ve spekülatif mahiyette istismarlara tevessül edenler, aslında huzursuzluğun başlıca teşvikçisi olmuşlardır. Derhal ifade edelim ki, konunun temel iki unsuru vardır: Ekonomik unsur sosyal unsur. Bunun dışında, genellikle siyasî karakterde ideolojik unsurlar da zaman zaman konumuzda gölge yapmak istidadı göstermiştir Bu itibarla Grubumuz, konunun önemini dikkate alarak, siyasî istismarlara ve ideolojik kaymalara her platformda imkân vermeyecek bir anlayışla bu konu üzerine eğilmektedir. Adalet Partisi memlekete yarar sağlayacak, topluma huzur getirecek ve gerçekçiliğe uygun reform hareketlerini, ilerlemenin ve gelişmenin ayrılmaz bir parçası saymaktadır. Bunun içindir ki, Grubumuz, reformların teminatı olma anlayışını bu konuda da hâkim kılma kararındadır. Adalet Partisi; İktidarı döneminde gerek Hükümet programlarında ve gerekse İkinci Beş Yıllık Plana tarım reformuyle ilgili anailkeleri koymuş ve bunların tatbikine çalışmıştır. Bu sayededir ki, tarımda her alanda gelişme yüksek bir düzeye varmıştır. Topraksız veya az topraklı köylünün toprağa ka-

vuşturulması, sosyal bir konu olarak ve tarım reformunun bir parçası halinde ele alınmış, çiftçinin topraklandırılmasiyle ilgili tatbikat bu alanda hızla yürütülmüştür. Adalet Partisi siyasî iktidarı her yıl artan nüfusun beslenmesi ve tarıma dayalı sanayiin muhtacolduğu hammaddenin yeterince üretilebilmesi için en büyük reform olan tarımda üretim, pazarlama ve fiyat politikasını başariyle yürütmüştür. Türkiye tarımsal endüstrisi için muhtacolduğu hammaddeden mahrum bulunmaktaydı. Diğer taraftan, yiyecek ekmeklik buğdayını dâhi dış ülkelerden ithale mecbur, geri bir ziraat memleketi idi. Bu şartlardan kurtulmak ülkenin beslenmesini sağlamak, hiç olmazsa tarım alanında ilk kademede kendi kendine yeter hale gelmek anahedefi. Ekilebilir tarım arazisi son sınırına ulaşmıştı. Yapılacak şey dekar başına verimi artırmaktır. Bu da modern tarımın uygulanmasiyle mümkündür. Modern işletmecilik, Adalet Partisi İktidarı zamanında hissedilir bir genişlik kazanmıştır. Yeni sulanır sahalar meydana getirilmiştir. İyi cins tohum, bölge şartlarına göre tecrübe edilmiş ve başarılı sonuçlar alınmıştır. Sunî gübre istihsal eden fabrikalar inşa edilerek gübre istihsali 4 milyon tona yaklaştırılmış, ziraî mücadele geliştirilmiş, 104 bin traktör yeniden tarlaya girmiştir. Kredi bakımından mevcut imkânlar 5 misli artırılmıştır. Taban fiyat ve destekleme politikası üretime olumlu katkılar yapmış; ayrıca refahın tabana yayılmasında ekonomik ve sosyal açıdan olumlu sonuçlar alınmıştır. Bütün bu tedbirler sonucudur ki, Türkiye'de her türlü tarımsal ürünün dekar başına verim yüzdesi artmış ve gelişme göstermiştir. Toprak ve Tarım Reformunda verimliliği artırmanın vazgeçilmez bir gaye olduğuna inanan Adalet Partisi, kuru bir toprak dağıtımının yarar sağlamayacağına dair görüşünü her zaman müdafaa etmiştir ve halen bu görüşü muhafaza etmektedir. Kendisine toprak verilen Türk köylüsü, toprak sahibi her türlü imkân ve teçhizatla donatılmadıkça beklenilen sonuç elde edilemez. Dağıtılacak toprakla birlikte çiftçinin ziraat etmesi için zaruri olan âlet, edevat, tohum, kredi imkânları sağlanıp verilmelidir. Adalet Partisi toprak ve tarım reformu hakkındaki görüşünü Anayasanın 37 nci maddesinden almaktadır. Anayasamızın 37 nci maddesi aynen şöyle demektedir: «Devlet toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amaçlariyle gereken tedbirleri alır. Kanun, bu amaçlarla, tarım bölgelerine ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini gösterebilir. Devlet, çiftçinin işletme araçlarına sahibolmasını kolaylaştırır.»

Burada Anayasamız, Devletin görevinin sadece toprağı olmayan köylüye toprak vermek olmadığını, bununla birlikte toprağın verimli surette işletilmesini ve toprak verilen vatandaşa işletme araçlarının verilmesini de Devlete emretmiştir.

Diğer taraftan, verim sağlayan düzenli işletmelerin sırf toprağın dağıtılması maksadıyle üretiminin düşürülmesi millî ekonomiye geniş ölçüde zarar verecektir. Kalkınması tarıma dayalı, tarımı kısmen hava şartlarına bağlı bir ülkede bu zararın ölçüsünü bulup telafi etmek kolay değildir. Bütün bunları ifade edişimizin sebebi açıktır. Türkiye'de muayyen mihraklar, alışılmış usullerle konuyu Devlet ve rejim aleyhine ve hatta özellikle Adalet Partisi aleyhine istismar etmekten geri kalmamışlardır. Şurasını belirtmek gerekir ki, Türk Milletinin yararına olan her şey Türk Milletinin hakikî ve yegâne temsilcisi olan Türkiye Millet Meclisinin teminatı altındadır ve bugün Mecliste en çok üyeye sahibolan Adalet Partisi bu teminatın büyük bir parçasını teşkil etmektedir. Toprak ve Tarım Reformu konusunda yapılan istismarların ne kadar gerçeklerden uzak olduğu bugün bütün yönleriyle meydana çıkmıştır.

Muhterem arkadaşlar, toprak ve tarım reformu tasarısının 12 Mart'tan sonra görev alan Birinci ve İkinci Erim hükümetleri zamanında geçirdiği safahatı burada tekrar etmeyeceğiz. Olaylar zincirinin her halkası Yüce milletin ve Yüce Meclisimizin malumu bulunmaktadır. Sadece şu kadarını iftiharla belirtelim ki; Büyük milletimizin temsilcileri olan siz arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyeleri, gerçeklerden uzak, haktan uzak, tamamiyle hayalci birtakım görüş ve tedbirleri reform adı altında kabul etmemiş ve böylece gerçek reformun yozlaştırılmasına, hukuk kurallarının ve Anayasanın hiçe sayılmasına seyirci kalmamıştır.

Derhal belirtelim ki, birinci tasarıyı sevkeden Hükümet bünyesinde yapılan değişiklikten sonra, işbaşına İkinci Hükümet gelince tasarıyı geri almış ve Yüce Meclisin görüşü istikametinde değişiklikler yaparak tekrar sevketmiştir. Bu hadise ile hukukun ve Parlamentonun üstünlüğü ilkesinin değeri bir kere daha görülüp anlaşılmıştır.

Muhterem arkadaşlarım; hangi şekliyle olursa olsun, Öntedbirler kanunu tasarısının ihtiva ettiği tedbirler ve ilkeler, kanaatimizce, asıl reform tasarısı bünyesinde yer almalıydı. Gerek konunun birliği bakımından ve gerekse kanun yapma tekniği yönünden sevk zamanlarının farklı olması sebebiyle, böyle bir ayrım husule gelmiştir ve bu ayrım da yerinde ve uygun olmamıştır.

Tasarının maddeleri üzerinde gerekli gördüğümüz açıklamaları yapmak hakkını mahfuz tutmaktayız. Hiç şüphesiz müzakereler sonunda geçici 55 nolu Komisyon metni ve kanun Mecliste en iyi şeklini alacak, şüphe, tereddüt ve endişelerin ortadan kalkmasına Yüce Meclisimiz zemin hazırlayacaktır.

Yukarda arz ettiğimiz ihtirazî kayıtlara rağmen, Adalet Partisi Grubunun genel hatlarıyle tasarıyı olumlu mütalâa ettiğini bildirir, bu vesile ile Yüce Heyetinize saygılarımı sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

M. NEBİL OKTAY (Siirt) — Grup adına söz istiyorum.

BAŞKAN — M. G. P. Grubu adına Sayın Nebil Oktay, buyurunuz efendim.

M. G. P. GRUBU ADINA MEHMET NEBİL OKTAY (Siirt) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Yüce Mecliste grubu bulunan hiçbir siyasî parti, toprak reformunun zarurî olmadığı şeklinde bir iddianın içerisinde değildir. Bugün Türkiye'nin gerçekleri dikkate alındığında, artık bu ülkede bir toprak reformuna lüzum ve zaruret var mıdır yok mudur; böyle bir münakaşanın içerisine dahi girmek mümkün değildir.

Bugün Türkiye'de gayri âdil bir toprak dağılımının mevcudolmadığını iddia etmek mümkün değildir.

Bugün Türkiye'de toprak veriminin ekonomimize olan katkısı bakımından arzu edilen bir neticeye ulaştığımızı iddia etmek mümkün değildir.

Bugün Türkiye'de Anayasanın emrettiği insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşama düzeyinin altında bulunan ve geçimini topraktan temin etmek mecburiyetinde olan milyonlarca insanın mevcudolmadığını iddia etmek mümkün değildir ve bütün bu unsurların, Türkiye'nin siyasî bünyesine menfi yönden etkiler yapmadığını da iddia etmek mümkün değildir.

O halde muhterem arkadaşlarım, Türkiye'de bir toprak reformunun süratle yapılmasına ve bu toprak reformunun yapılması için birtakım öntedbirlerin alınmasına yüzde yüz zaruret olduğunu sarahatle ifade etmek lâzımdır.

Değerli arkadaşlarım; durum bu merkezde iken esasen 1961 Anayasasının 37 nci maddesinde ifadesini bulmuş olan toprak reformunu şu parti çıkarmadı, bu parti çıkarmadı, biz iktidarda olmadığımız için çıkarmadık şeklinde birtakım iddialar ortaya atmaya, birtakım münakaşalar yaratmaya lüzum ve zaruret yoktur.

Değerli arkadaşlarım, 1961 Anayasasından sonra çeşitli partiler iktidar olmuşlardır ve 1961 Anayasasının 37 nci maddesinin amir hükmüne rağmen, hiçbir parti toprak reformunu yapma imkânını bulamamıştır. O itibarladır ki, toprak reformu mevzuunda önplana geçmek, şu veya bu siyasal teşekkülü itham etmek gibi bir münakaşanın içerisine girmemek lâzımdır kanaatindeyim.

Değerli arkadaşlarım; bundan evvelki Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler Komisyonunda da, Yüce Mecliste yapılan bazı müzakerelerde de Öntedbirler kanunu tasarısını görüşen Komisyon çok haksız yere itham edilmiştir. Bugün de aynı iddiaya şahit oldum: «Efendim, 2 nci Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler tasarısının 1 nci Komisyon üyelerince müzakere edilmesi büyük bir hata olmuştur.» Bunu söyleyen sayın arkadaşıma şunu hatırlatmak isterim: 1 nci Komisyonun bu vazifeye devamını Yüce Meclis öngörmüştür ve o sayın arkadaş da bu Yüce Meclisin bir üyesi idi. «1 nci Komisyon üyeleri reforma aleyhtardı, eğer başka üyeler gelseydi bu Komisyon belki reforma taraftar olurdu...» Siz o Komisyon üyelerinin zihnini dışarıdan ölçmek ve ona göre seçmek imkânına sahip misiniz? Siz Komisyondaki nispeti değiştirmek iktidarına sahip misiniz? Değerli arkadaşıma şunu hatırlatmak isterim ki; daha ev-

vel de bu yolda girilen ucuz kahramanlığa girmemek ve Yüce Meclisin hiçbir üyesini böyle bir itham altında bırakmamak lâzımdır.

Değerli arkadaşlarım; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuşan çok Sayın arkadaşım, kanunun, toprak reformu değil de, toprak ve tarım reformu adı altında Meclise sevk edilmesinin aleyhinde olduklarını belirttiler. Bizim kanaatimiz odur ki, tasarının Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler tasarısı adını alması Anayasanın 37 nci maddesinin mana ve maksadına tamamen uygundur. Ne diyor Anayasanın 37 nci maddesi: «Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amaçlariyle gereken tedbirleri alır...» 37 nci madde bu reformu yalnız topraksız çiftçiye veya az topraklı çiftçiye toprak dağıtmak şeklinde anlamamaktadır. Anayasanın 37 nci maddesi aynı zamanda toprağın verimini artıracak bazı tedbirleri toprak reformunun içerisinde mütalâa etmektedir. Bu itibarladır ki, tasarının toprak ve tarım reformu adı altında sevk edilmiş olması, 37 nci maddenin mana ve maksadına tamamen uygundur.

Değerli arkadaşlarım, toprak reformunun herkesçe bilinen sosyal unsuru, ekonomik unsuru ve siyasî unsuru vardır. Bu unsurlardan her hangi birisine daha üstünlük sağlamak veya bu unsurlardan birisini ihmal etmek Toprak Reformunun Türkiye'de dengeli bir şekilde tahakkukuna mani olur. Bu itibarladır ki, Millî Güven Partisi olarak, Toprak Reformunun sosyal unsuruna da, ekonomik unsuruna da, siyasal unsuruna da aynı önemi atfetmek ve her 3 unsurun da dengeli bir şekilde tahakkukunu sağlamaya çalışmak lâzımdır, kanaatindeyiz.

Toprak ve Tarım Reformunu yaparken Türkiye'nin gerçeklerini ve millî bünyemizi asla arka plana itmemek ve hukuk düzenini önplanda tutmak lâzımdır.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de bir personel reformu yapılmıştır. Ciddî bir adımdır, cesur bir adımdır. Ancak hepiniz de biliyorsunuz ki, birtakım gerçekler unutulduğu için Personel Kanunu, zaman içerisinde, birçok sürtüşmelere ve memnuniyetsizliklere yol açmıştır. Onun içindir ki, Personel Kanununda birtakım gerçeklere sırt dönülmesinin dikkate alınması ve Toprak Reformunda bilhassa millî bünyenin ve memleket gerçeklerinin dikkate alınmasında zaruret vardır. Aksi halde Toprak ve Tarım Reformu Kanununun Türkiye'nin bünyesinde yapacağı olumsuz tesirler Personel Kanununun yarattığı olumsuz tesirlerden çok daha şümullü olur.

Değerli arkadaşlarım, hem bir reform yapacaksınız ve hem de hiç bir tedirginlik yaratmayacaksınız. Bu mümkün değildir. Elbette ki, birtakım reformları yaparken bundan tedirgin olanlar, bundan menfaatleri haleldar olanlar olacaktır. Dikkat edilecek husus, tedirginliğin yurt sathına şâmil olmaması, şümullü olmaması ve reformdan bizatihî istifade edecekler arasında memnuniyetsizlik yaratmamasıdır.

Muhterem arkadaşlarım, Birinci Erim Hükümetinin sevkettiği tasarı ile İkinci Erim Hükümetinin sevkettiği tasarı arasındaki fark, samimî olarak iddia ediyoruz ki, budur. İkinci Erim Hükümeti tarafından sevkedilen tasarı bu tedirginliğin mümkün mertebe asgarî olmasını sağlamıştır.

Bir hususa işaret edeyim: Bir değerli arkadaşım; «Birinci Erim Hükümetinin getirmiş bulunduğu öntedbirler tasarısı geri alınınca, bu Toprak Reformu artık yapılamaz kanaatına vardım» dediler. Böyle peşin bir hükme varmak, kanaatimizce hukukî değildir, mantıkî değildir.

Birinci Erim Hükümeti tasarısında bir muvazaa hükmü getirilmiştir. Bir muhterem arkadaşım burada müdafaa etti. «20 Temmuz 1961 den sonra 5 nci dereceye kadar kan, 4 ncü dereceye kadar sıhrî hısımlar arasında yapılan her türlü temlikî tasarruflar, Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler Kanununun tatbikatı bakımından muteber değildir.»

Değerli arkadaşlarım, bu hükmün Türkiye çapında büyük tedirginlikler yaratmadan tatbik edebilmenin imkânı var mıdır? Bugün Toprak Reformunun Türkiye'de karşılaşacağı en büyük engel mülkiyet ihtilâflarıdır. Siz öntedbirler tasarısına bir muvazaa hükmünü getirmekle Türkiye'de mevcut bulunan binlerce mülkiyet ihtilâfına, peşinen binlerce mülkiyet ihtilâfını daha katmış olursunuz. Bir hüküm getiriyorsunuz; «20 Temmuz 1961'den sonra şu şu hısımlar arasında yapılan tasarruflar muteber de-

ğildir» diyorsunuz. Ne yapacaktır vatandaş? mahkemeye gidecektir, bu muvazaalı değildir; diye dava açacaktır. Bu davanın sonucu ne olur? Tatbikattan gelen nâçiz bir arkadaşınız olarak arz edeyim, Hazine ile vatandaş arasındaki davalarda, peşin olarak vatandaş yüzde doksan imtiyazlı durumdadır. Çünkü vatandaş bilirkişi bulmak imkânına sahiptir, çünkü vatandaş yalancı şahit bulma imkânına sahiptir. Ne olacaktır bu davaların sonucu? Yüzde doksanbeş ihtimalle vatandaş o davayı kazanacaktır.

Vatandaş bu davayı kazansın diyelim, kazanmakla iş bitmiyor: Dava kazandığı zaman Hazine milyonlarca lira avukatlık ücreti ödemek mecburiyetinde kalacaktır Vatandaş milyonlarca lira mahkeme masrafı ödemek zorunda kalacaktır.

Şimdi Birinci Erim Hükümetinin muvazaa yolunda getirmiş bulunduğu hükmün acaba Toprak Reformunun Türkiye'de tahakkuku bakımından bir faydası mı olacaktır, yoksa bu şekilde bir zararı mı veya önleyici bir vasfı mı olacaktır? Bunu, Yüce Meclisin takdirine sunarım.

Değerli arkadaşlarım, Devletin yapmadığını vatandaşa yüklememek lâzımdır. Devletin kusurunun cezasını vatandaşa çektirmemek lâzımdır. Anayasanın 37 nci maddesi bir Toprak Reformundan bahsetmeksizin böyle bir reformun yapılacağını belirtmiştir. Ama bunu Devlet yapacaktır. Şimdi bu Toprak Reformunu Devlet yapmamışsa, bunun kusurunu ve kabahatini vatandaşa mı yükleyeceksiniz?

İktisabî müruru zaman ile ilgili Birinci Erim Hükümetinin tasarısında bir hüküm vardı: Bütün zilyetliği bir metreden 7 000 metreye kadar, bir ölçü koymaksızın Hazine kabul etmiştir. Hiçbir vatandaşa, hiçbir müktesep hak tanımaksızın, en ufak bir imkân vermemiştir, hatta açılan davaların dahi derhal sukut edeceğini kesin olarak belirtmiştir.

Şimdi değerli arkadaşlarım, o vatandaşın günahı nedir? Şahsen, komisyonda yaptığım konuşmalar sırasında Medenî Kanundaki zilyedlik hükümlerinin birçok suiistimallere yol açtığını, Türkiye'deki dağların, taşların ziraate elverişli olmayan yerlerin haksız yere tescil edildiğini belirtmişimdir. Bu önemli probleme bir çare bulunması gerktiğini ve bu hududun alabildiğine şümullü tutulmamasını müdafaa etmişimdir. Bunların yanında şunu da söylemişimdir; kuvvetli olan, parası olan, imkânı olan zamanında mahkemeye gitmiştir, gereken tescili yapmıştır; bu milletin, bu memleketin dağlarını adına tapu ettirmiştir. Bunu yapmayan, fakir vatandaştır, bunu yapmayan, ilçeye gelemeyen, tapu harcını veremeyen vatandaştır.

Şimdi değerli arkadaşlarım, bu vatandaş Türkiye Cumhuriyetinin Medenî Kanununa dayanarak, Türkiye Cumhuriyetinin hukuk düzenine dayanarak bir taasrrufta bulunmuştur. Gitmiş, vatandaş Ahmet'ten parasını vermiştir, icabında noter senedi ile tapusuz bir gayri menkul satınalmıştır. O vatandaş Türkiye Cumhuriyetinin Medenî Kanununa, hukuk düzenine güvenmiştir. Siz bu vatandaşı hukuk düzenine güvendi diye, hukuk düzenine dayanarak bir tasarrufta bulundu diye cezalandırabilir misiniz? Devletin bir kusurunu, Devletin bir ihmalini o vatandaşa çektirebilir misiniz?

Bunu sarahatla ifade edeyim ki, Birinci Erim Hükümeti tarafından getirilen tasarıda çok faydalı hükümler bulunmasına rağmen, tamamen aksine, Devletin kusurunu, Devletin cezasını vatandaşa yükleyen çeşitli hükümler de yer almıştır. İkinci Erim Hükümeti tarafından getirilen tasarı, büyük ölçüde, bu mahzurları ortadan kaldırmıştır.

Muhterem arkadaşlarım, bir kısım arkadaşlarımız öntedbirler tasarısını müzakere ettiğimiz halde, sanki Toprak Reformu tasarısını müzakere ediyormuşuz gibi, efendim bölgelere dikkat edilmemiştir, iklime dikkat edilmemiştir, şuna şuna dikkat edilmemiştir, gibi birtakım tenkidler ileri sürdüler. Aslında bu tenkidlerin yeri burası değildir, öntedbirler tasarısı sadece ilerde yapılacak toprak ve tarım reformu için arazinin dağılmamasını, rezerv imkânlarının sağlanmasını temin için getirilmiş bir tasarıdır.

Muhterem arkadaşlarım, bunu bu şekilde belirttikten sonra; yalnızca biz toprak ve tarım reformuna taraftarız, demek de kâfi değildir. Hem toprak ve tarım reformuna taraftarız, diyeceksiniz; hem de bu öntedbirlere ne lüzum vardır, hiçbir tedbir almaya lüzum yoktur, toprak rezervinin muhafazası için bu öntedbirlerle getirilen hükümlere lüzum yoktur, diyeceksi-

niz. Bu takdirde toprak ve tarım reformunun tahakkukuna elbette imkân yoktur.

Düzenli işletmeler alabildiğine yüksek tutulsun, hiçbir ölçü getirilmesin, densin, ondan sonra da biz toprak ve tarım reformuna taraftarız, iddiasında bulunulsun, bu da mümkün değildir.

Değerli arkadaşlarım, birtakım tedbirler almak mecburiyeti vardır. Toprak rezervinin sağlanması, toprak dağılımının önlenmesi için müessir tedbirlere lüzum vardır; düzenli işletmeler için bir hudut getirilmesine lüzum vardır. Bağ ve bahçe için birtakım tedbirler alınmasına lüzum ve zaruret vardır. Eğer derseniz ki, hiçbir tedbir almayalım, düzenli işletmeler tamamen bu tasarının dışına çıksın, bağ ve bahçelerde hiçbir ölçü tutulmasın, o takdirde toprak ve tarım reformu kanunu olarak iki maddelik bir hüküm getiriniz, deyiniz ki: Bir toprak ve tarım reformu yalnız Doğu ve Güney - Doğu Anadolu'daki 600 - 700 köyde yapılacaktır, bunun dışında Türkiye'nin her hangi bir yerinde reform yapılmaya lüzum yoktur.

Bunun yanında, 2 nci madde olarak da meriyet tarihini tespit edin. Bu, reform olmaz.

Onun içindir ki, muhterem arkadaşlarım, bir toprak ve tarım reformunun süratle yapılmasında zaruret vardır. Toprak ve tarım reformu geç kalmıştır. Bu reformun yapılması için süratle müessir tedbirlerin alınmasında zaruret vardır. İkinci Erim Hükümeti, Birinci Erim Hükümeti tarafından getirilen tasarının bir çok tedirgin edici ve vatandaşı haksız yere cezalandırıcı hükümlerini bertaraf eden bir tutumun içerisine girmiştir. Elbetteki bu tasarının da sakıncalı ve ıslahı gerekli hükümleri vardır, maddelerin müzakeresine geçildiğinde, Millî Güven Partisi olarak, bütün bu maddeler hakkında ayrı ayrı görüşlerimizi muhafaza edeceğiz, görüşlerimizi bildireceğiz.

Millî Güven Partisi olarak muhtasaran ifade ettiğimiz bu görüşlerimizi bitirirken Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Demokratik Parti Grubu adına Sayın Kubilây İmer, buyurun efendim.

D. P. GRUBU ADINA KUBİLAY İMER (Konya) — Muhterem Başkan, kıymetli milletvekilleri.

Daha önce yine parti grubum adına ortaya koyarak yapmış olduğum usulî mevzudaki konuşmamda söylediklerimi muhafaza etmek kaydıyle, görüşülmekte olan toprak ve tarım reformu öntedbirleri kanunu tasarısı hakkındaki Demokratik Partinin görüşlerini burada arza çalışacağım.

Konuşmalarıma başlamadan önce hepinizi grubum adına saygı ile selâmlarım.

Muhterem milletvekilleri;

Meclis çalışmaları yapılırken, malum, komisyonlarda ve Umumî Heyette durum müzakere olunur. Bir husus vardır, her zaman için fırsat zuhur ettiği takdirde beyan ederim. Mesele komisyonlarda görüşülürken arz ettiği ehemmiyetin genişliği nazarı itibara alınmadan, bu tasarı buradan olduğu gibi veyahut kısa müzakerelerle geçsin, Umumî Heyette görüşülür, denilir. Umumî Heyete gelinir, burada da mesele ve mevzu komisyonda enine boyuna görüşüldü, burada müzakerelerin uzamaması gerekir, denilir.

Mesele, bir müzakerenin uzayıp uzamamasını, konunun ehemmiyetiyle ölçmektedir. Yoksa, bir mevzuu oldu bittiye getirmek, bir netice sağlamaz.

Benden evvel konuşan - grupları adına olsun, şahısları adına olsun - konuşmacılar. Toprak ve Tarım Reformunun çıkması mevzuunda muhalif bir görüş içersinde olmadıklarını beyan ettiler. Bu eğer bir lâzime ise, biz de Demokratik Parti olarak, açıkca beyan edelim ki bir Toprak ve Tarım değil, Tarım ve Toprak Reformuna taraftarız. Meseleyi iyice bilmeden, Anayasanın gereklerini düşünmeden bir mevzu çıkarmak gayet kolaydır. Burada mesele biran evvel neticelensin, deniliyor. Eğer mevzu ve mesele, amiyane tabirle, bir yasak savma ise, mesele yoktur. Mevzuu siyasî bir davranış içerisinde ele alacaksak, yine mesele yoktur. Bunun istismarı da yapılır, başka türlü de konusmalar yapılabilir. Ama, mesele memleket ve milletin geleceği için büyük bir ehemmiyet taşıyorsa ve eğer yasama meclisleri dediğimiz meclislerden birisi olan ve Hükümete güven oyu vermesi selâhiyeti dahi, ki Hükümet yürütme organıdır, icra ve idare organıdır, denetime tabi tutan, bütçeyi geçiren bu mecliste elbette bir meselenin enine, boyuna tartışılması ve ele alınması gereklidir.

Çıkarılacak kanunlar eğer bir müddet sonra tadil edilecek durumda ise, bunları çıkarmanın esbabı mucibesini ortaya koymak çok zor olacaktır. Birtakım değişiklikleri yapıyoruz, sonra yeniden bunları değiştirme yoluna gidiyoruz. Çünkü, burada mevzu ve meseleler anlaşılmaktadır ki, derinliğine ele alınmamış, ihtiyaca salih bir durum içerisinde hükümler getirilmemiştir. Daha önce, bir iki vesile ile de arz ettiğim gibi; Eylül ayı içinde yapılan bir Anayasa değişikliğine rağmen partiler olarak, hükümetler olarak, gayrî resmî yollarla yine birtakım Anayasa değişiklikleri mevzuu üzerinde duruyoruz.

1961 yılında yapılan Anayasa değişikliği 1924 Anayasasını ortadan kaldırmış olmasına rağmen, aradan 10 - 11 sene geçiyor ve Reform Hükümeti adını taşıyan ve 12 Mart sonrasında memleketi birtakım zor geçitlerden ve buhran içinden çıkarmak isteyen bir hükümet, kalkıyor 1961 Anayasasının lüks olduğundan bahsediyor. İş o kadar enteresandır ki; Eylül ayında yapılan değişiklik (zihinlerde ikinci değişiklik olarak kalmıştır.) Parlömanter maaşları ve siyasî partilere yardım konusundaki değişiklik daha evvel yapıldığına göre, Eylül 1971 değişikliği üçüncü değişikliktir. Ondan sonra da diğerlerinden bahsedilmek gerekir.

Bunu niçin ele almak ihtiyacını duyuyorum? Bu meseleyi burada gayet kısa geçiştirmek, mevzuun aslına inmeden, esas hakkındaki görüşlerimizi ortaya koymadan maddelere geçmek niyeti içinde değiliz. Bu yönden Başkanlığın ve sizlerin müsamahalarına sığınarak, meselenin gerektirdiği ölçüler içinde ve zamanda - belki bu uzun bir zaman da alacaktır - bu hususlaki görüşlerimizi arza çalışacağım. Meclisimizin calışma saatinin bitimine bir saatlik bir müddet vardır, bunu taşma durumum söz konusu olursa, müteakip toplantıda devam etme gibi bir durum da ortaya çıkabilir.

BAŞKAN — Sayın İmer, biraz hülâsa etme imkânı bulur da saat 20,00'ye kadar konuşmanızı bitirebilirseniz daha iyi olur efendim.

M. KUBİLAY İMER (Devamla) — Efendim, biraz evvel arz etmiş olduğum; mesele eğer gerektiriyorsa iki dakika içinde de konuşulup bitirilebilir, ama gerektirirse daha uzun da sürebilir. Burada fuzulî olan kısımlar üzerine gitme durumunda olmayacağız.

Demokratik Parti olarak, bu mesele etrafında o kadar kararlı ve bir tarım ve toprak reformunun çıkması hususuna o kadar taraftar bulunmaktayız ki, partimizde bulunan bir arkadaşımız daha önce 1965 ile 1969 yılları arasında Tarım Bakanlığı yapmış bulunan sayın Bahri Dağdaş Birinci Erim Hükümetinin 27 . 9 . 1971 tarihinde getirdiği, o zamanki adıyle Toprak Reformu tasarısından evvel 23 . 9 . 1971 de bu Meclise bir Tarım ve Toprak Reformu tasarısını sunmuştu.

Biz gerek Birinci Erim Hükümeti zamanında ilk getirilen Öntedbirler tasarısı sırasında, gerekse onun geri alınması neticesinde İkinci Erim Hükümeti zamanında getirilen Toprak ve Tarım Reformu mevzuu görüşülürken, fikirlerimizi açıklıkla komisyonda da ifade etmiştik. Burada yapılan konuşmaların bir kısmı komisyonun almış olduğu karar gereğince basılmıştır, ama bir kısmı maalesef basılamamıştır.

Biz o komisyonlarda meselenin iyice anlaşılabilmesi için, sadece Parlamenterlerin değil, üniversite öğretim görevlilerinin ve meslek teşekkülü mensuplarının da konuşmalarını istedik. Nitekim; buradaki ehemmiyet kendisini belirlemiş ve komisyon çalışmalarında esas hakkındaki görüşlerden evvel bu mevzuda ileriye sürülen fikirler sonunda Toprak Reformu Öntedbirleri tasarısı adı altında getirilen tasarının ismi, Toprak ve Tarım Reformu tasarısı olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik sadece komisyonun değil, ikinci defa Hükümeti teşkil eden Sayın Erim, ikinci defa getirdiği Öntedbirler tasarısında, daha evvelki komisyon müzakerelerinin ışığı altında bazı noktaları geri almak mecburiyetini, hakikatler karşısında, hissetmiştir.

Şimdi, daha ilerisini de ifade ve beyan edeceğim; Sayın Erim Başbakanlıktan son defa ayrılmasından evvel (hafızam yanılmıyorsa) bir hafta veya on gün evvel ziraat teknisyenlerinin bir toplantısında; ki, burada yaptığı konuşma radyo ve televizyon tarafından da verilmiştir. «Toprak ve Tarım Reformundan biz âdil bir toprak dağıtımını anlamıyoruz, biz birim başına azamî geliri sağlayan düzenli ve yeterli bir işletmeler esasını da kabul eden bir toprak ve tarım reformunu kabul ediyoruz» demek durumunda kalmıştır.

Demek ki, ortaya sürülen hususlar; müzakereler uzadı, geç kaldı denilmesine rağmen, o tasarıyı getiren ve reformcu olmayı kimseye bırakmayan sayın Erim dahi fikirlerini, görüşmeler sonunda tashih etmek durumu içinde olmuştur.

Meselenin ehemmiyetini hissetmek ve bunun üzerinde durmak lâzımdır. Şurada toprak ve tarım reformu gibi mühim bir mesele görüşülüyor. Şunu arz etmek isterim ki, burada görüşülen tasarıların ne zaman geleceği ve ne zaman görüşüleceği bilinmeden müzakereleri yapılmaktadır ve şu anda Meclis içinde belki 30 u ancak bulacak milletvekili sayısı vardır ve burada bu memleketin % 75 ini teşkil eden, 36 milyonluk Türkiye'nin en aşağı 28 milyonunu temsil eden köylünün, çiftçinin istikbalini alâkadar eden bir mevzuda burada müzakere devam etmekte ve bu müzakereler yarın veya öbür gün bittiğinde milletvekilleri tarafından müspet veya menfi yönden oylamaya tâbi tutulacaktır.

Bilinmeyen ve anlaşılamayan mevzularda acaba hangi şartlar ve şekiller altında oy kullanılacağının mümkün olabileceğini düşünmek her halde gerekecektir. Eğer bir takım meselelerin bu yüzden iyi ve doğru olarak çıkmadığı kanaatinde isek, bunu iyi ve doğru çıkarabilmek için onları takip etmek mecburiyeti içinde olduğumuzu da hissetmemiz gerekecektir. Gerek komisyonlarda ve gerekse Umumi Heyette bu durumun mevcudiyeti şarttır muhterem arkadaşlarım.

Gerek burada, gerekse komisyonlarda da açıkça görüşlerimizi beyan eylediğimiz üzere ve muhalefet şerhlerine de açıkça dercettiğimiz üzere bir öntedbir, bir sontedbir şeklinde ayrı ayrı bir kanun düşünmek istemiyoruz. Biz, hepsini birden içine alan, kazuistik metotla bir takım hadiselere bir takım hükümler getiren kanunlar değil, bir stratejisi ve bir taktiği bulunan, uzun zaman tatbik kabiliyetini haiz, esnek hükümleri mevcut olan kanunlar getirilmesi taraftarıyız. Biz, âdeta bir kanun gibi 7 - 8 ayda değişen Anayasa hükümleri değil, en az 1924 Anayasası kadar tatbik edilecek Anayasa hükümleri getirilmesi taraftarıyız. Biz, kanun hükümlerinin nizamnameler gibi değişebilecek, hükümet talimatnameleri gibi kısa vadelerde çeşitlenecek ve şekillenecek kanun hükümlerinin değiştirilmesinin karşısındayız. Getirilen hükümlerin ihtiyaca sahibolması ve yapılacak olan hedefe bizi götürücü durumda olması gerekir.

Bir Planlı Döneme girmişiz, plan stratejisi ve taktiği olmadan yürüyemez , yürüyemeyecektir. Binaenaleyh, bu noktalar üzerinde de de durmak hakikaten gerekmektedir. Hali hazırda komisyonda görüşülmekte olan Toprak ve Tarım Reformu tasarısının müzakeresi sırasında bir ko - ordinatör durum içinde bulunması gereken ve bu sebeple Başbakanlığa veya Başbakan olmadığında vazifelendirdiği bir Devlet Bakanlığına bağlı olması gereken ve bakanlıklararası koordinatör bir durumda çalışması gereken Yüksek Planlamanın gerek öntedbirler ve gerekse Toprak ve Tarım Reformu mevzuunda Meclislerin ve Hükümetin tercihlerinin ötesinde, bize ilmî olarak getirdiği bir nokta yoktur ve açıkça Planlama adına konuşan bir arkadaşımız da orada bunu beyan etmiştir. Bu husus zabıtlara da geçmiştir, aksi iddia edildiği takdirde zabıtlardan çıkarılıp buraya getirilmesi her zaman mümkündür.

Bir hususu daha zikretmek durumunda olacağım. Burada meseleyi ilgili bakan olarak takibeden Devlet Bakanımız, yine komisyon müzakeresi sırasında arz ettiğim bir hususu yakından bilirler o hususu burada bir misal olarak zikretmek isteyeceğim ve getirilecek hükümlerin niçin istikbale matuf olması gerektiğini, niçin tatbik kabiliyetini sahibolması lâzımgeldiğini ifade etmek için, bu hususu dile getirmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım;

Toprak reformu içine girecek olan arazi evvela kamulaştırılacak, sonra altyapı tesisleri için masraflar yapılacak ve nihayet üst yapı tesisleri için masraflar yapılacak. Kamulaştırmaya da ayrı bir bedel ödenecek, bu ayrı bir safhadır. Altyapı tesisi denilen drenaj, kanal, kanalet gibi masraflar da yapılacak. Bunlar da ayrı bir safhadır. Nihayet üçüncü safhada; üst yapı dediğimiz gübre, tohum ıslahı ve teknik araçlar gibi üst yapı tesisleri de yapılacaktır.

Şimdi biz birinci ve sonuncu safhayı bir tarafa bırakmak suretiyle, bir hususu burada arz etmek istiyoruz. Bir hektar toprak için toprak ve tarım reformu mevzuunda, planlamanın bundan üç - beş sene evvel, 25 bin lira dediği,

bugün devalüasyon neticesinde bunun asgarî 30 bin liranın, altyapı tesisleri için gerektiğini belirtmek durumundayız.

Türkiye'de toprak reformu dolayısiyle dağıtılacak arazinin milyonlarca dönüme ve hektara vardığı açık ve orta yerdedir. Miktarının üzerinde istatistikî rakamlar mevcuttur. Bunlarla zamanınızı almak istemiyorum. Yalnız bir misal vermeme müsaadenizi istirham ediyorum.

Bir hektar toprağa altyapı tesisi için otuz bin lira gittiğine göre, iki milyon hektarlık bir arazinin - ki bugünkü durumda yeterli değildir; yirmi milyon dekar eder - altyapı tesisine altmış milyar lira para gidecektir.

Yine komisyonda planlamanın yetkililerince bize verilen bilgiye göre, Üçüncü Beş Yıllık Plan devresinde - bu plan Mecliste görüşülecektir - Planlamanın teknik imkânlarla ve koordinatör olarak yaptığı hesaba göre, sekiz milyarlık bir yatırım öngörülüyor. Kamulaştırma hariç; üstyapı tesisleri için yapılacak masraflar hariç...

Beş sene zarfında sekiz milyar lira sarf edileceğine göre, iki milyon hektar için lâzımgelen altmış milyar lirayı sekize böldüğümüzde, beşer yıllık dönemden, yedi buçuk plan dönemi etmektedir. Bu da, her plan dönemi beş yıl olduğuna göre, otuz yedibuçuk sene edecektir.

Şimdi, birtakım hususları iddia ederken, birtakım hususlarda; «Biz kamulaştırma yapacağız; bunu tatbik edeceğiz; bölgelerde şunu yapacağız, bunu yapacağız» gibi, birtakım süslü lâflarla hareket ederken, bunun ne kadar zaman zarfında yapılacağının düşünülmesi lâzım; ki, planlama, son defa kendi hesabına göre, bu mevzuu 1973'le 1955 yılları arasında 22 yıllık bir stratejiye bağlamıştır.

Acaba bu iş strateji içerisinde yeterli olacak mıdır? İleride paranın satınalma gücünün yeni devalüasyonlarla kıymetini kaybetmesi sonunda, acaba önceden düşünülen tatbik kaabiliyetine sahibolacak mıdır? Yoksa çıkarılacak bir toprak ve tarım reformu bir yasak savmadan öteye geçmeyecek midir? Bizim burada tatbik kabiliyetleriyle ortaya koymamız lâzımdır.

Daha evvel «Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler tasarısı» şeklinde ismi değiştirilen «Toprak Reformu Öntedbirler» tasarısının komisyondaki müzakeresi sırasında bir hususu açıkça ortaya koymuştuk: Yarım evlek toprak için kardeşin kardeşi vurduğu, bir saatlik su için babanın evlâdı öldürdüğü, beş yüz metrelik bir mera için iki köyün silâhlı çatışmalara girdiği bir memleket içerisinde, hangi şartlar altında toprak ve tarım reformunu çıkarmak gerekeceğini bilmek elbette icabedecektir.

Biz, bir toprak ve tarım reformuna, daha doğrusu tarım ve toprak reformuna elbette taraftar olacağız ve taraftarız. Ama, imkânları tespit etmek mecburiyetindeyiz; bu bir. İkincisi, tercihlerimizi yaparken, bunun hangi esaslarda olduğunu ortaya koymak mecburiyetindeyiz.

Evvelâ parti olarak, düşünüş ve kanaat olarak biz, özel teşebbüs ve hür ekonominin yanında olduğumuza göre, tarım işletmelerinin bu ölçüyle ele alınması kanaatindeyiz. Diğer taraftan, «Adalet mülkün temelidir» sözü ve gerçeği içerisinde mülkiyetin, mülkiyete saygılı olmanın, Devlet içerisinde vatandaşın özel mülkiyetinin mevcudolmasının düşünüşü ve gereği içerisinde bir toprak ve tarım reformu mevzuuna taraftarız. Mülkiyeti zedeleyecek, hür ekonominin ve serbest teşebbüsün gelişmesinin karşısında, bu düşünüşe muhalif olan bir teklif ve tasarıyı elbette benimseme durumunda olmak mecburiyeti içerisinde değiliz. Bu yönüyle ki, şahsen ve burada esasına geçilmeden evvel gerekçesi okunurken, muhalefet şerhini vermiş olan yine partime mensubolan arkadaşım, muhalefetlerimizde birçok noktaları bu sebeple ortaya koyduk ve Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler tasarısının bu yönleriyle karşısına çıktık. Diğer taraftan Anayasa gerekleri içerisinde karşısına çıktık. Ama bunun karşısına çıkmak, sadece bir mevzuu menfî yönüyle tenkidetmek bir neticeyi istihsale elbette ki, kâfi gelmeyecektir.

BAŞKAN — Sayın Kubilây İmer, siz grup adına konuşuyorsunuz. O şahsen karşısına çıktığınız durum ayrı. Grup adına konuşacaksınız.

KUBİLAY İMER (Devamla) — İzah ediyorum Sayın Başkan, komisyonlardaki üyeler görüş ve kanaatlerini, partilerin sahibolduğu görüş ve kanaatleri istikameti içerisinde kanalize ederler.

BAŞKAN — Efendim, o bazan olabilir, bazan da olmayabilir. Mutlak bir katiyette değildir.

KUBİLAY İMER (Devamla) — Biz burada mevzuu ve meseleyi misal göstererek bir bütünlük içinde devam ettirmek yolundayız. Bugüne kadar mevzuu ve meseleleri grup, sözcüsü olarak defaatle kürsüde konuştuğum için, bildiğimi kabul etmenizi rica ederken; Başkanlığın görüşme, konuşma bağlılığı arasındaki irtibatı bozabilecek müdahaleleri de yapmamasını, sizin benden evvel yaptığınız rica gibi, ben de aynı zamanda istirham ediyorum.

BAŞKAN — Ben görevimi yapıyorum Sayın İmer. Burada grup adına konuşan bir kişinin kişisel görüşlerini savunması mümkün değil. Konuşmanız grubunuza racidir. Onu demek istiyorum.

KUBİLAY İMER (Devamla) — Sayın Başkan, ben de görevimi yapıyorum. İzah ettiğimi zannediyordum, demek ki izah edemedim herhalde.

Ben, komisyonlardaki üyelerin grupların Meclislerdeki kuvvet oranlarına göre, hele Geçici komisyonların bu şartlara bağlı olarak tayin edildiğini ve bu şartlar altında gelen ve komisyonlarda fikir müdafaasında bulunanların da partilerin düşünüş ve fikirlerini aksettirdiklerini bilen insanım. Ama, biliyorum ki, komisyonlarda grup sözcülüğü şeklinde bir konuşma ve usul yoktur; Mecliste vardır. Bu bakımdan, komisyonlarda o şekilde görüşme yapılır. Meclislerde de bu şekilde görüşme yapılır. Mesele, bir görüşü, bir kanaati aksettirmedir. Ben de zannediyorum ki bu görüş ve kanaati aksettirme yolu içerisine girmiş bulunmaktayım.

BAŞKAN — Yeni girdiniz. Evet...

KUBİLAY İMER (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, arz etmiş olduğum gibi, biz parti olarak - mademki Başkan şahsî görüşler mevzuunu, komisyondakini söylemiştir, burada grup olarak tekrar edeyim - özel teşebbüse ve hür ekonomiye taraftar bir tarım reformunun taraftarıyız.

ÖZER ÖLÇMEN (Konya) — Fikir değiştiren partilere de; komisyonlarda başka Meclis te başka beyanda bulunan partilere de değinirseniz iyi olur; onları da tanımış oluruz Sayın İmer. Vatandaş karşısında da...

KUBİLAY İMER (Devamla) — Biz özel mülkiyete yer veren, hak veren ve ferdin mülkiyet haklarını, kazanılmış bulunanları da dahil olmak üzere, ihlâl etmeyen bir toprak reformunun da bu tarım reformunun bir parçası olduğu kanaati içerisindeyiz.

Biraz evvel bir arkadaşımın burada beyan ettiği gibi, biz, kapalı odalarda bir türlü, komisyonlarda bir türlü, Meclis kürsülerinde bir türlü konuşarak hareket etme durumu içerisinde değiliz. Ama, biz burada meseleyi bir kanunun teknik, hukukî zaviyesi içerisinde mütalâa ederken, bunun dışında birtakım mütalaalara muhatabolur isek, elbette bunun siyasî yönü etrafında da söz söylemek iktidarına sahibiz ve müktediriz. Bunu da grup adına söylüyorum Sayın Başkan.

Muhterem milletvekilleri, biz evvelâ şunu belirtelim ki, bu Toprak Reformu Öntedbirler tasarısı Anayasanın vatandaşlara vermiş olduğu mülkiyet haklarını ve mülkiyet hakkına bağlı olarak yapması gereken tasarruf haklarını ihlâl ettiği kanaati içerisindeyiz. Biz, getirilen bu tasarının gerek komisyona getiriliş ve gerekse komisyonda çıkarılış şekliyle Anayasanın 37 nci ve 52 nci maddeleri çerçevesinde gerekli ölçüleri taşımadığı kanaati içerisindeyiz.

Anayasanın 37 nci maddesi açıkça diyor ki; «Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amaçlariyle gereken tedbirleri alır.»

Kanunlarda öncelik verilen mevzular daha önce, diğerleri onun sonunda yer alarak gelir. 37 nci maddenin 1 nci fıkrasındaki «Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek...» ifadesinin başta kullanılmasiyle bir toprağın esas olarak verimli işletilmesinin ele alınması gereğinin önplana alındığı burada belirlidir. Bunu kabul etmeden, «topraksız olan veya yeteri toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak» amacı bundan sonra gelecektir.

Anayasanın 37 nci maddesi devam ediyor: «Kanun bu amaçlarla, değişik tarım bölgelerine ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini gösterebilir. Devlet, çiftçinin işletme araçlarına sahibolmasını kolaylaştırır.» İşletme aracı da vereceksiniz; «Toprak dağıtımı, ormanların küçülmesi veya diğer toprak servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz.»

Son hükümde yine aynı şeyi tekrarlıyor: «Toprak dağıtımı, ormanların küçülmesi...» bu ayrı, «... veya diğer toprak servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz.» Eğer toprak dağıtımı, topraktan gelir temin eden, yeterli ve düzenli, memleket ekonomisine katkıda bulunan bir işletme varsa, bunu orta yerden kaldırma amacını güdemeyecektir.

Biz bu sebeple, gerek öntedbirler tasarısında ve gerek ondan sonra onun içerisinde gelecek olan Tarım ve Toprak Reformu tasarısında değil, bu memleket ekonomisine bu Tarım ve Toprak Reformunun ne ölçüler içerisinde katkıda bulunabileceği, vatandaşın bundan ne ölçüler içerisinde yararlanabileceğini düşünmek amacındayız.

Bizim, parti olarak görüşümüz odur ki; devletin zenginliğini, vatandaşın zenginliğinde görmekteyiz. Yoksa, vatandaşı birtakım vergilere muhatap edip, altından çıkılmaz birtakım haller içerisine sokmak, vatandaşın elindeki mülkiyet hakkını zedeleyerek ondan toprak almak, elinde memlekete yeterli işletmesi bulunan diğer fabrikaların yaptığı büyük iktisadiyata, ekonomik alanda, sanayi alanında katkıda bulunan fabrikalar gibi bu memlekete, bu millete, bu devlete katkıda bulunan büyük teşebbüslerin de, eğer memleket için yararlı ise, muayyen kıstaslara bağlı kalmak, muayyen ölçüler içerisinde kalmak suretiyle bir tavan ve tabana bağlı kalmasının da karşısındayız. Bu ölçüler içerisinde fikirlerimizi arza çalışıyoruz.

Dediğim gibi, bir tarım ve toprak reformuna evet, ama özel mülkiyete, hür teşebbüse ve mülkiyete karşı bunu zedeleyen bir toprak ve tarım reformu mevzuunda elbette ayni kanaat içerisinde olmayacağız. Ve söylediğim gibi, bu mevzuda geçirilmiş olan ve komisyonlarda görüşülmekte olan teklifler de mevcuttur. Bunlar üzerinde durulabilir, bunlar üzerinde bir şekle bağlanabilir. Elbette bu ölçülere bağlı olan tekliflere veya tasarılara müspet yönde rey verme durumunda olacağız ve yapılacak değişikliklerin bu yöne müteveccih olmasını elbette ki, isteme durumu içerisinde olacağız. Ama onun dışındaki birtakım teklifleri getirdiğiniz zaman, elbette ki bunun karşısında bulunmak bizim için zarurettir. Daha evvel bunu belirttiğimiz üzere, muayyen ideolojilere angaje düşünüşler içerisinde getirilen ve hür ekonomiyi reddeden tasarıların, tekliflerin bir parti programı ve tüzüğü olan Demokratik Parti olarak, elbette karşısında bulunmakta devam edeceğiz ve muhalefetimizi belirteceğiz. Bugün Meclisin içerisinde hükümete iştirak etmemiş bulunan yegâne muhalefet partisi durumunda olan ve görüşlerimizi her zaman için her yerde ayni şekilde savunan ve orta yere açıklıkla koyan bir partiyiz.

Bu bakımdan, düşünüşlerimizi belirtmek gerekecektir ve vatandaşın her şeyi açıklıkla, açıkça bilmesi icabedecektir.

Muhterem Başkan, kıymetli milletvekilleri; Anayasa hükümleri içerisinde sözlerimizi ve görüşlerimizi ifadeye devam ediyoruz. Anayasanın 52 nci maddesinin matlabı, tarımın ve çiftçinin korunması şeklindedir. Getirdiği hüküm şudur: «Devlet, halkın gereği gibi beslenmesini, tarımsal üretimin toplumun yararına uygun olarak artırılmasını sağlamak, toprağın kaybolmasını önlemek, tarım ürünlerini ve tarımla uğraşanların emeğini değerlendirmek için gereken tedbirleri alır»

Toplumun yararına uygun olarak tarımsal üretim artırılırken, eğer bu artırıyoruz diye getirdiğimiz tedbirler, üretimi artırma değil de bizatihi üretimi azaltıcı nitelikte ise, elbette biz bunun Anayasa yönünden karşısına çıkacağız ve getirilen bu tedbirlerin, öntedbirler tasarısındaki hükümlerin bu yönü ile toplumun yararına uygun olarak tarımsal üretimi artırmayacağı kanaati içerisindeyiz. Bunları da ayrıca ifade edeceğiz. Tarım ürünlerini ve tarımla uğraşanların emeğini değerlendirmek mevzuu da yine ayni şekilde ele alınmak mecburiyetindedir. Tarımla uğraşanlar mevzuu üzerinde hassasiyetle durmak ve tarımın toprakla bir arada bulunması lâzımgeldiğini düşünmek ve bir tarımın yapılabilmesi için iktisatta kaide olan rantabiliteyi kendi içerisinde ihtiva etmesi gerekir. Rantabiliteye, yani verimliliğe, rant dediğimiz topraktan alınan gelirin artırıcılığına doğru gitmeyen, aksine bunu azaltmaya doğru giden tedbirlerin ve hükümlerin karşısında olmamız kadar tabiî bir şey olamaz.

Diğer taraftan, burada bir hususu Demokratik Parti olarak açıklıkla ifade etmek durumunda olacağız. Bu da, son yapılan Anayasa değişikliği sırasında partimizin ısrarla üzerinde

durduğu ve Anayasa değişikliği sırasında karşısına çıktığı hükümlerden birisi, Anayasanın 38 nci maddesinin hükmüdür.

Bugün, bu madde üzerinde yapılan değişikliğin, vatandaşın zararına olduğunu, kıyılarda köşelerde o zamanlar rey verenler, ikrar etme durumu içerisine girmişlerdir. O madde üzerinde yapılan değişiklikle, daha evvel kamulaştırılacak arazide gerçek bedelin verileceği yolundaki hüküm vergi değeri şeklinde değiştirilmiş idi. Şimdi, daha evvel Başkanlıkça görüşülmesinin, eğer Komisyondan bu hususta raporlar geldiyse, yapılacağı ileriye sürülen Emlâk Vergisi mevzuundaki son indirimler meselesi de, bu 38 nci maddede daha evvel yapılan indirimle açıkça ilgilidir. Kanunların birbiriyle ilgisini bilmek lâzımdır. Burada tarım ve toprak reformu meselesiyle uğraşırken, Emlâk . Vergisinin de bununla yakından alâkadar olduğunu bilmemiz lâzım. Çünkü yarın bu kanun kamulaştırmayı öngörmektedir. Vatandaş, yüksek nispetlerle getirilecek bir Emlâk Vergisinde, sonunda kamulaştırmanın vergi değeri üzerinden yapılacağı hükmü karşısında, korkusundan bunun miktarını yüksek gösterdiği ve vergiyi ödeyemeyecek bir durum hâsıl olduğu takdirde, büyük zararlara duçar olacaktır. Çünkü, gerçek değerini gösterdiği takdirde bunun değeri yüksek olacak, ödeyeceği vergi, ödeyemeyeceği hale gelecek ve bu suretle vatandaş toprağını elinde tutamayacak duruma gelecektir. Vergi değerini bu şekilde esas alma durumu içerisinde olunduğu takdirde, vatandaş, arazisinin gerçek değerini gösteremeyeceği için, devletin bundan alacağı vergi nispeti de düşük olacaktır. Kanunlar arasındaki koordinasyonu düşünmeden bunun planını, esasını orta yere koymadan çıkarılacak hükümler, istenilen neticeyi istihsale salih olamayacaktır. Binaenaleyh, Hükümet, eğer bugün Emlâk Vergisi tasarısı içerisindeki vergi hadlerinin yüksekliği meselesini düşünüyorsa, yarın kamulaştırma mevzuunda vatandaşın müşkül vaziyete düşeceği yolundaki kanaat içerisinde olanların, Anayasa değişikliği yapmalarına rağmen, Emlâk Vergisinde binde nispetlerini düşürmelerinin esas gerçeğinin burada olduğunu aramalıdır.

Bugün, açıkça belli olmuştur ki, vatandaş gerek getirilen Toprak Reformu Öntedbirler tasarısındaki hükümlerle, gerekse kamulaştırma mevzuunda vergi değeri yolunda Anayasada yapılan değişiklik hükümleriyle arazisi üzerinde mülkiyet hakkı ve tarımsal yönden tasarruf zaviyesinden istediği gibi çalışamamakta ve tedirgin bir durum içerisinde bulunmaktadır.

O halde, vatandaşı bu tedirgin durumdan çıkaracak ve bu memleketin gerçeklerine uygun düşecek toprakla ve tarımla ilgili kanunları ve hükümleri getirmek zorunda ve zaruretindeyiz. Bunu yapmadığımız takdirde, elbette netice hâsıl olmayacaktır. Çeşitli yerlerde vermiş bulunduğumuz misaller arasında bir şeyi burada açıklıkla beyan etmek istiyorum. Kanunlar, bir topluluğun - devlet bir milletin hukuken teşahhusu olduğuna göre - milletin düşünüş ve inanışlarını aksettirme durumunda değilse, bırakalım İngiltere gibi örf ve âdet hukukunu devam ettiren ülkeleri, demokraside ileriye varmış ülkeleri, ülkemizde en azından halkın örf ve âdetine, düşünüş ve inanışına uygun olmayan kanun hükümleri getirdiğimiz takdirde, bunlar tatbik kabiliyeti içerisinde olmayacak. Herkesin nezle olduğu bir yerde, burun silmeyi meneden ve buna ceza hükmü getiren bir kanunun, o toplumda hangi ölçüler içerisinde tatbik kabiliyeti kazanacağı, gerek tatbik edenler, gerek tatbik edilenler bakımından orta yerde olacaktır... O halde, ilmin getirdiği gerçeklere riayet etmekle beraber, teorileri değil, bir memleket içerisinde tatbikatı önplana almanın mecburiyetini hissetmek durumundayız. Teori ile tatbikat birbiriyle uyuşur durumda değilse, ideolojik ve ütopik birtakım düşünüş ve kanaatlerin içerisine saplanmış duruma düşeriz. Ütopik düşünüş ve kanaatler istediği kadar ideolojik ölçü içerisinde müdafaası yapılsın, bir toplum içerisinde yürüme imkânını bulamaz. Nitekim, aşırı sol ideolojilerin kendilerine barınma imkânı bulduğu ülkeler hali hazırda mevcut olmakla beraber, partiler olarak mevcut olmalarına rağmen, aşırı sol ideolojilerin ve bu ideolojiye sahip partilerin yaşama imkânını bulamadığı ülkeler de vardır. O halde, mesele ve mevzu bir işin, bir hususun tatbik kaabiliyetine sahip bulunmasıdır. Tatbik kabiliyetine sahip bulunmayan hükümleri getirdiğiniz takdirde, bunların gelecekteki tatbikatına imkân bulunamayacak ve kanunlar Montesqyieu'nün dediği gi-

bi, kitap raflarını, kütüphaneleri süsleyen kitaplar olmaktan öteye geçemeyecektir.

Muhterem milletvekilleri, burada bir noktaya daha işaret etmek istiyoruz. Bu öntedbirler tasarısı, Nihat Erim Hükümeti zamanında getirilmiştir. Nihat Erim Hükümeti, 14 Ağustos 1971 tarihinde yayınlanan Toprak Reformunun Temel İlkeleri ve Stratejisi adındaki Kararnameye sadık kaldığını açıkca her zaman belirtmiş, biz de bu strateji mevzuundaki görüş ve düşünüşlerimizi beyan etmişizdir. Son Toprak ve Tarım Reformu tasarısı Komisyonda görüşülürken, Melen Hükümetinin sayın Devlet Bakanı, bu stratejiye bağlı mısınız, yolunda ısrarla sorduğumuz bir suale, bunun bir kararname durumunda olduğunu ve hukukta Anayasaların, kanunların, nizamnamelerin, sonra talimatname ve kararnamelerin geldiğini söylemek suretiyle, biz eğer yanlış anlamadıksa, kendileri o ciheti burada cevap verirken beyan ederler; bu stratejiye, kendi benimsedikleri ölçülerin dışında bağlı olmadıklarını belirtmişlerdir. Ama, bu öntedbirlere sahip çıktıklarına göre, biz diyeceğiz ki, bu öntedbirler tasarısı, daha evvel çıkarılan ve özel mülkiyeti, küçük toprak sahiplerini tamamen mutazarrır bir duruma sokacak, ve adeta zaman zaman çıkarılacak hükümlerle mülkiyeti orta yerden kaldırabilme tehlikesinin her zaman içerisinde, melhuz bulunduğu bir stratejiye bağlı olarak getirilmiş, o stratejiden taviz verilmemek suretiyle İkinci Erim Hükümeti zamanında çıkarılmıştır.

Bu strateji üzerinde de, bu öntedbirler görüşülürken durmak mecburiyetini hissetmekteyiz. Burada 3 Romen rakamı altında «Toprak Reformunun ilkeleri» diye bir kısım var.

«Mülkiyet şekli» deniliyor.

I — Verimlilik ve üretimi artıracak, aynı zamanda sosyal adalet ilkelerine uygun bir düzen kuracak olan Toprak Reformu hızla ve belli bir süre içerisinde gerçekleştirilecektir.

Bu amaçla yerine göre toprağın öncelikle bireysel, özel mülkiyet, gerektiği hallerde kamu mülkiyeti ve toplu özel mülkiyet halinde ve çeşitli şekillerde işletmeler sağlanacaktır.»

2 nci maddesine geliyorum : «Toprağı bizzat işletmek esastır.» Yeni bir esas getiriyor ve öntedbirler tasarısında bu cihet ileriye sürülüyor. Mülkiyet meselesi, toprağın fabrikalarda ve diğer yerlerde olduğu gibi, maliki olan bir insanın diğerine vererek işletilmesi esası kabul edilmiyor. Nitekim usul mevzuundaki konuşmalarım sırasında, Toprak Reformu Öntedbirler tasarısında yarıcılık ve ortakçılığın kabul edilmediğini söylemiştim. Tasarıda bu cihet üzerinde durulduğuna göre, bunu da burada zikretmek durumundayım. Strateji meselesi kabul edildiği takdirde, bir şahsın toprağı bizzat işletmesi esası kabul edildiği takdirde, bir çok kimsenin elindeki mülkiyeti, kazanılmış hakları elinden gidecektir.

«Toprağını bizzat işleyerek çiftçilik yapmayan kişilerin, genişliği ne olursa olsun, tarıma uygun arazisi kamulaştırılacaktır. Kanunun tespit edeceği istisnalar saklı olacaktır.» Bu istisnalar hangileri, o da belli değil.

Üçüncü hükmüne geliyoruz; «Bölgelerdeki ekolojik ve ekonomik şartlara ve tarım çeşitlerine göre azami toprak büyüklüğü tespit edilecek ve bunun üstündeki kısım kamulaştırılacaktır. Ancak, toprak sahibine verilecek arazinin yerinin belirlenmesi esasları Reform Kanununda gösterilecektir.»

Diğer tarafta bir hüküm; «Devlet olarak işletmeyi gerekli görmezse, çiftçilere ve çiftçi gruplarına kiralayabilecektir.» kamulaştırdığı arazileri. Öbür taraftan birtakım toprak ve tarım reformu kooperatifleri, yine öntedbirler tasarısında çıkarılmayı öngörecek hükümlerle mümkün kılınmaktadır. Bunun, bu tasarıdaki getirilen hükmü tetkik ettiğimiz takdirde, gerek toprak mülkiyeti ve gerekse bu mülkiyete bağlı olarak tarım yapabilmek, işletebilmek yönünden toprak ve tarım kooperatifleri, vatandaşın toprak reformuna tabi kılınanların her türlü hareketlerini bu kooperatifler yolu ile nizamlamaktadırlar. Bu kooperatiflere giriş zorunlu hale getirilmiş bulunmaktadır. Bu getirilen hükümler müvacehesinde ve getirilen Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirleri tasarısı ve strateji hükümleri de nazarı itibare alınmak suretiyle, biz, yarınki durumlarda vatandaşın toprağında sadece çıplak mülkiyet hakkına sahip olma durumuna düşebileceği endişesi içerisindeyiz. Hükümetlerin devamlılığını söyleyerek veya kendi tatbikatları noktasından ileride böyle, bu yolda hükümler çıkarılmasını belirterek buna karşı cevaplar verilebilir. Ancak, daha evvel de belirt-

tiğim gibi, Anayasamız dahi o kadar çabuk ve çok değişikliklere uğramakta, kanun tasarılarında o kadar çabuk ve çok birtakım ekler ve değişiklikler yapılmaktadır ki, bizim gelecek için rahat bir durum içerisinde bulunmamızın imkânı olmayacağı ve gelecekten şüphe ile bahsetmenin bizim için mecburiyet olacağı bir hakikattir.

Bakınız stratejide ne diyor; 9 ncu madde; «Kooperatifleşme, üretimin artırılmasını ve değerlendirilmesini sağlayabilmek için, Anayasanın 37, 51 ve 52 nci maddelerinde öngörüldüğü şekilde, yeni Toprak Reformu kooperatifleri kurulacak; toprak, bu kooperatiflere katılmayı kabul edenlere dağıtılacaktır.

Mevcut tarım kooperatiflerinin bu yönde geliştirilmeleri imkânları araştırılacaktır. Devlet, Toprak Reformu kooperatiflerinin gerekli yatırımları yapmalarını sağlamak amacıyla her türlü teşvik edici tedbirleri alacaktır». Muhterem arkadaşlarım, biraz evvel dediğim gibi, Komisyonda tasarı görüşülürken, kooperatifler meselesi etrafında görüşme yaparken, daha evvel sorduğumuz sualde, «Bu stratejiye bağlı mısınız?» demiştik. Stratejiye, hukukî statü gereğince stratejinin ona bağlı olabileceği, yani kanunun daha öncelik taşıyacağı yolunda biraz da muğlak bir şekilde Sayın Devlet Bakanı tarafından bize cevap verilmişti. Ama görülüyor ki, stratejide belirtilen hüküm, zorunluluk hükmü açıkça getirilmiştir.

Hatta bir ciheti daha burda arzetmek isterim. Sayın Devlet Bakanımız, Öntedbirler tasarısının Birinci Erim Hükümeti zamanında getirildiğinde, o zaman üniversite öğretim görevlisi olarak yapmış olduğu konuşma sırasında, kooperatiflere girmenin zorunlu değil, takdire, ihtiyarî olduğu yolunda açıkça bir konuşmaları vardır. Eğer bu mevzuda tereddüde düşülecek olursa, yeri işaretlidir, kendilerine göstermek, her zaman için kabildir.

Kendilerinin zahmet buyurmamaları için, Toprak Reformu Öntedbirler kanun tasarısını görüşmek üzere teşkil olunmuş 55 numaralı Geçici Komisyon tutanağının 19 . 10 . 1971 Salı günkü basılı tutanak suretinin 13 ncü sayfasından, 1 nci sütundan okuyorum. «Onun için kooperatifleşme derken, Türkiye'de gözden kaçmaması gereken bir husus, kooperatifleşmenin ihtiyarî olması, yan tedbirlerle teşvik edilmesi, çok teşvik edilmesi ve hiçbir zaman arazi üzerindeki mülkiyetle ilgili olmaması hususuna hassasiyetle dikkat etmek gerektiğini belirtmek isterim.»

Şimdi, Toprak Reformu Öntedbirlerini, Toprak Reformu, Toprak ve Tarım Reformu tasarısını da müdafaa etmek durumunda olan Sayın Bakanın, bir ilim yetkilisi olarak, Toprak Reformu Öntedbirler tasarısının ilk Nihat Erim Hükümeti zamanında, Toprak Reformu adı altında geldiği zamanlarda yapmış olduğu konuşmanın metnini burada açıklıkla belirtiyorum.

Demek ki, muhterem arkadaşlarım, o zamanki durumu ile şimdiki tasarıyı müdafaa ettiklerine göre, Sayın Bakanın dahi evvelce ihtiyarî kabul ettiği bir mevzuu, şimdi zaruri görecek şekilde bir değişiklik olmuş kanaatindeyiz. 19 . 10 . 1971'den bugün 26 . 6 . 1972 deyiz, aradaki geçen zamanın çok mu, az mı olduğunun takdirini sizlere bırakıyorum. Ya Sayın Bakan kanaat olarak, bunun dışında bir düşünüş içerisindedir. İhtiyarilik mevzuundaki ilmî düşünüşünü muhafaza etmektedir. Veyahut da düşünüşünü değiştirmiştir, zarurî olduğu kanaatine varmıştır. Ama biz, zarurî olmanın karşısında olduğumuzu ve kooperatifleşme mevzu etrafındaki görüş ve kanaatlerimizi Öntedbirler tasarısı sırasında müzakere edilirken parti görüşü olarak nasıl aynen muhafaza etmişsek, bugün de aynen muhafaza etmek suretiyle gelmiş bulunmaktayız.

BAŞKAN — Sayın İmer, devam etmek niyetinde misiniz?

M. KUBİLAY İMER (Devamla) — Sayın Başkan, ne kadar zamanımız var?

BAŞKAN — 5 dakikanız var.

M. KUMİLAY İMER (Devamla) — Birkaç dakika daha konuşayım, Meclisin çalışma saatinin sona erdiği zamanda tekrar devam etmek üzere sözümü bırakayım.

Muhterem milletvekilleri; Millet Meclisinin çalışmasına tahsis edilen zamanın bitmesine pek az bir zaman kalmıştır. Bu zaman içerisinde bir mevzuu da kısaca ortaya koyduktan sonra sözlerime son vereceğim. Bunları genişliğine izahını müteakip, yarın yahut ne zaman görüşme gelecekse, bu kanun tasarısının görüşülmesine sıra gelirse o zaman devam ederken yapacağız.

Ve Hükümetten tekrar soracağım burada, Toprak Reformu Öntedbirleri stratjisi denilen

14 Ağustos tarihinde alınan kararlara bağlı mıdırlar, değil midirler? Bu mesele gerek esas hakkındaki görüşlerimizin gelecekteki izahı yönünden, gerekse maddeler üzerindeki görüşmelerimiz sırasında büyük ağırlık taşıyacaktır.

Diğer taraftan bir hususu daha arz edeceğim, Hükümetler devamlılık arz eder gerekçesi içerisinde bir Pazarlama Kurumları kanunu tasarısı vardır. Konu, muhtelif basında, muhtelif gazetelerde ve mecmualarda yer almıştır. Burada, sadece bir 1 nci maddesini size okuyacağım, buna da bağlı mıdırlar. Böyle bir Pazarlama Kurumları kanunu tasarısını da düşünmekte midirler?

«Madde 1. — Bu kanunda yazılı işleri yapmak, sorumlulukları sermaye ile sınırlı olmak, özel hukuk hükümlerine göre ve ticarî usullerle yönetilmek ve ayrı Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları Kurulunca devamlı denetlemeye tabi tutulmak üzere gerekli görülecek ürünler için kamu kurumu niteliğinde Pazarlama Kurumları kurmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu kurumlar, Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığına bağlıdır.»

Bu tasarının yine 9 ncu maddesini okuyorum :

«Kurumca gerekli görüldüğü hallerde üreticilerin kurum konusu ürünü tespit edilmiş bölge, alan, miktar ve tiplere uygun üretmeleri;

Üretilen malın kişisel ihtiyaç için tespit edilen miktarları dışındaki kısmını Kuruma satmaları ve teslim etmeleri;

Ürünü kendi işletmesinde işleyen üreticinin işlenmiş malını, önceden tespit edilen iç satış fiyatları üzerinden Kurum emrine bırakması;

Ürünün, Kurumun tespit edeceği kayıt, şart ve fiyatlarla iç ve dış piyasalara sürülmesi zorunludur.»

Şimdi, buradaki hükümlerle vatandaşın kendi malını, kendi elde ettiği tarımsal mahsulünü alıp satamayacağı bir pazarlama kanunu tasarısıyle de tahdide tabi tutulmuştur.

Biz, bunlar üzerinde getirildiği kanaatinde olduğumuz Öntedbirler tasarısını ve bu pazarlama kanunu tasarısıyle Toprak Reformu öntedbirler stratejisinin hükümlerini burada tek tek ortaya koyacak ve bunlarla ikisinin arasındaki illiyet rabıtasını yine meydana çıkaracağız. O zaman, getirilen hükümlere niçin muhalif kaldığımız, niçin bunların, bu memleketin, bu milletin, bu Devletin ihtiyaçlarına cevap veremeyeceğini açıklamış olacağız ve bu arada da hangi hükümlerle bunların milletin, memleketin, vatandaşın, özellikle topraklı ve topraksız çiftçi ve köylünün menfaatine olacak tedbirlerin hangi şartlar altında getirilebileceğini de yine ortaya koyacağız.

Sayın Başkan, zaman dolduğu için burada sizin de muvafakatinizi almak suretiyle ve müteakip birleşimde devam etmek üzere konuşmama ara veriyorum.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; saat 20,00'ye gelmiş olduğu cihetle birleşimi, 27 Haziran 1972 Salı günü saat 15,00'te toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 20,02

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

113 NCÜ BİRLEŞİM

26 . 6 . 1972 Pazartesi

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 6 arkadaşının, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin yeniden düzenlenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, Anayasa ve Plan komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 49 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/540) (S. Sayısı : 421) (Dağıtma tarihi : 3 . 9 . 1971)

× 2. — 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 5, 8, 14 ve 76 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki ek ve bir geçici madde ile 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun 18 nci maddesinin (B) fıkrası ve 58 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ile Malatya Milletvekili Mustafa Kaftan'ın, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 10 ncu maddesinin (b) bendinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Aydın Milletvekili İsmet Sezgin ve 2 arkadaşının, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 79, 80, 82 nci maddelerinin değiştirilmesine ve 81 nci maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri, Adalet, Anayasa ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 72 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/611, 2/659, 2/666) (S. Sayısı : 661) (Dağıtma tarihi : 22 . 4 . 1972)

3. — Maraş Milletvekili M. Zekeriya Kürşad'ın ve Maraş Milletvekili İbrahim Öztürk'ün, Maraş ilinin adının Kahraman Maraş olarak değiştirilmesine dair kanun teklifleri hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi İçişleri Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/162, 2/163; C. Senatosu 2/12) (S. Sayısı : 192, 192 ye 1 nci ek, 192 ye 2 nci ek, 192 ye 3 ncü ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1970, 15 . 3 . 1971, 29 . 12 . 1971 ve 26 . 4 . 1972)

× 4. — 29 . 7 . 1970 tarih ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun bazı maddelerinin kaldırılması, değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet, İçişleri, Maliye ve Plan komisyonlarından 6 şar üye seçilerek kurulan 59 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/546) (S. Sayısı : 472 ve 472 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 10 . 2 . 1972 ve 5 . 5 . 1972)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — 7126 sayılı Sivil Savunma Kanununa iki madde eklenmesine dair kanun ile Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresi ve İçişleri Komisyonu raporu (1/150) (S. Sayısı: 375 ve 375 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 2 . 7 . 1971, 29 . 12 . 1971)

2. — İçel Milletvekili Çetin Yılmaz'ın, 27 . 5 . 1935 gün ve 2739 sayılı Ulusal Bayram-

---

(×) Açık oya sunulacak işleri gösterir.

lar ve genel tatiller hakkındaki Kanuna 1 madde eklenmesine ilişkin kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/491) (S. Sayısı : 413 ve 413 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17.8.1971; 29 . 12 . 1971)

3. — Nevşehir Milletvekili Esat Kıratlıoğlu ve 15 arkadaşının, Mehmet Tevfikoğlu Hatice-den doğma 1339 doğumlu Nevşehir Yenimahalle 10 hanede kayıtlı Mustafa Parmaksız'ın affı hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/196) (S. Sayısı : 161, 161 e 1 nci ek ve 161 e 2 nci ek) (Dağıtma tarihleri 18 . 4 . 1970, 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

4. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı, Ankara Milletvekili Suna Tural ile Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar ve Kocaeli Milletvekili Vehbi Engiz'in, Genel af kanunu teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/383, 2/439, 2/482) (S. Sayıları : 353 ve 353 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 15 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

5. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldırılması ve 114 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/284) (S. Sayıları : 359 ve 359 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 17 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

6. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Türk Kanunu Medenisinin 485 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/9) (S. Sayıları : 360 ve 360 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

7. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Eşinden beş sene ayrı kalan karı, kocanın ayrılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/423) (S. Sayıları : 361 ve 361 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 16 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

8. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Türk Ceza Kanununun değişik 449 ncu maddesinin 2 nci bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/449) (S. Sayıları 366 ve 366 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

9. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve 19 arkadaşının, Devlet memurlarının disiplin cezalarının affına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/135) (S. Sayıları : 367 ve 367 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21.6.1971 ve 4 . 2 . 1972)

10. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türk Ceza Kanununun 455 nci maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/112) (S. Sayıları : 368 ve 368 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

11. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türkiye'de sabotaj yapanların ölüm cezası ile cezalandırılmaları hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/427) (S. Sayıları : 369 ve 369 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

12. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora'nın, Türk Ceza Kanununun 480 nci maddesine son fıkra olarak bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/155) (S. Sayıları : 370 ve 370 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

13. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, Ellerinde sağlık muayene fişi bulunmıyan İstiklâl Madalyalı muharip gazilerle diğer bütün muharip gazilere Millî Savunma Bakanlığınca sağlık muayene fişi verilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/301) (S. Sayıları : 372 ve 372 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 26 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

14. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, Türk Ceza Kanununun 141/1 ve 142/1 nci maddelerinin yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/388) (S. Sayıları : 377 ve 377 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 6 . 7 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

15. — Adıyaman Milletvekili M. Zeki Adıyaman'ın, Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/456) (S. Sayıları : 378 ve 378 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 6 . 7 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

16. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, 1076 sayılı İhtiyat zâbiti ve ihtiyat askerî memurları Kanununun 8 nci maddesinin (E) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu ra-

poru (2/281) (S. Sayıları : 381 ve 381 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 12.7.1971 ve 4.2.1972)

17. — C. Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 118 ve 136 ncı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/201) (S. Sayısı : 492) (Dağıtma tarihi : 16 . 2 . 1972)

18. — C. Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, 14 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 62 ve 77 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/202) (S. Sayısı : 493) (Dağıtma tarihi : 16 . 2 . 1972)

19. — İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 12 arkadaşının, 4837 sayılı İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun 13 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine ilişkin 7332 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu ile Plân Komisyonu Başkanlığı tezkeresi ve Plân Komisyonu raporu (2/403) (S. Sayısı : 428 ve 428 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 19 . 10 . 1971 ve 23 . 2 . 1972)

20. — Nevşehir Milletvekili Salâhattin Hakkı Esatoğlu ve 8 arkadaşının ve İçel Milletvekili Celâl Kargılı ve 6 arkadaşının ölüm cezasının kaldırılması hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/286, 2/578) (S. Sayısı : 512) (Dağıtma tarihi : 10 . 3 . 1972)

× 21. — Köy İşleri Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun ile Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresi ve Köy İşleri ve Plan komisyonlarından 8 er üye seçilerek kurulan 19 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/594) (S. Sayısı : 311 e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1972)

22. — Ankara Milletvekili Suna Tural ve Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, 6762 sayılı Ticaret Kanununun 626 ncı maddesindeki hükümlerin ihlâline sebebolan Ticaret erbaplarının itibarının iadesi hakkındaki kanun teklifi ve Ticaret ve Adalet komisyonları raporları (2/474) (S. Sayısı : 683) (Dağıtma tarihi : 25 . 5 . 1972)

23. — Adıyaman Milletvekili M. Zeki Adıyaman'ın, uzun saç, uzun favori, (erkeklerde) ile kadınların mini etek giymelerinin men'ine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/665) (S. Sayısı : 688) (Dağıtma tarihi : 29 . 5 . 1972)

24. — T. B. M. M. Saymanlığının, Aralık 1971 Ocak, Şubat 1972 ayları hesabına ait Meclis Hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/21) (S. Sayısı : 693) (Dağıtma tarihi : 6 . 6 . 1972)

V
İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER
A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER
B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddelerine fıkralar eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, İçişleri, Ticaret, Sanayi ve Plan komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 6 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/15) (S. Sayısı : 136 ya 1 nci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 20 . 5 . 1970; ikinci dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1971)

× 2. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok ve 39 arkadaşının, tarım ve hayvan ürünlerinin taban fiyatlarının saptanması ve ilânı hakkında ve Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, taban fiyat kanunu teklifleri ve Ulaştırma, Gümrük ve Tekel, Köy İşleri, Sanayi ve Ticaret, Maliye, Tarım, Dış Ekonomik İlişkiler ve Plan komisyonlarından 2 şer üyeden kurulu 48 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/535, 2/543) (S. Sayısı : 424) (Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1971)

× 3. — İstanbul Milletvekili Mustafa Fevzi Güngör ile C. Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Toptancı halleri kanun teklifleri ve Sanayi ve Ticaret, İçişleri ve Adalet komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 57 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/221, 2/173) (S. Sayısı : 433) (Dağıtma tarihi : 23 . 11 . 1971)

4. — 14 . 7 . 1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 14 . 8 . 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunla eklenen ek geçici 5 nci maddenin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu (1/485) (S. Sayısı : 343 ve 343 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 11 . 6 . 1971; 19 . 12 . 1971)

5. — Nevşehir Milletvekili Esat Kıratlıoğlu ve 9 arkadaşının, Türkiye Jeologlar Odası kanunu teklifi ve Adalet, Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Plan komisyonları raporları (2/197) (S. Sayısı : 362 ve 362 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971; 9 . 12 . 1971)

6. — Amasya Milletvekili Yavuz Acar ve 23 arkadaşının ve İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 9 arkadaşının, 2 . 1 . 1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlân Kurumu teşkiline dair Kanunun 5 nci maddesinin (a) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifleri ve Çalışma ve İçişleri komisyonları raporları (2/507, 2/308) (S. Sayısı : 412 ve 412 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17 . 8 . 1971; 29 . 12 . 1971)

7. — Edirne'nin Lalapaşa ilçesi Çömlekpınar köyü hane 1, cilt 5, sayfa 1 de nüfusa kayıtlı Osmanoğlu, Nazmiye'den doğma, 22.1.1937 doğumlu Mehmet Yama ile aynı nüfusa kayıtlı Emin Kızı, Fatma'dan doğma, 1928 doğumlu Zehra Yama'nın ölüm cezalarına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/43) (S. Sayısı : 346 ve 346 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

8. — Kastamonu iline bağlı Daday ilçesinin Uyukören köyü hane 9, cilt 5 ve sayfa 391 numarasında nüfusa kayıtlı Mehmetoğlu, Necibe'den doğma, 15 . 3 . 1943 doğumlu Hüseyin Ören'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/48) (S. Sayısı : 347 ve 347 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

9. — Boğazlıyan ilçesine bağlı Yeni Fakılı Bucağı Yiğitler köyünün 15 hanesinde nüfusa kayıtlı Döndü Şahin'den doğma, Mehmet Alioğlu, 2 . 1 . 1950 doğumlu Sıracalı köyünde oturur Hüseyin Şahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/290) (S. Sayısı : 348 ve 348 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

10. — Artvin ilinin Şavşat ilçesinin merkeze bağlı Kireçli köyünün 52 nci hane, 8 nci cilt ve 146 sayfasında kayıtlı, Mehmetoğlu, Güneş'ten doğma, 4 . 2 . 1944 doğumlu Alim Gümüş'ün ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/53) (S. Sayısı : 349 ve 349 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

11. — Kastamonu iline bağlı Devrekâni ilçesinin Contay köyü, hane 4, cilt 23, sayfa 11 de nüfusa kayıtlı, Hüseyinoğlu, Fikriye'den doğma, 4 . 3 . 1944 doğumlu Süleyman Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/489) (S. Sayısı : 350 ve 350 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

12. — Zile ilçesinin İğdir nahiyesi Büyük Aköz köyü hane 20, cilt 35, sayfa 73 te kayıtlı, Alioğlu, Hanım'dan doğma, 1935 doğumlu Abidin Demirbağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komis yonu raporu (3/417) (S. Sayısı : 351 ve 351 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

13. — İstanbul ilinin Sarıyer ilçesi, Büyükdere Dedekorkut Sokak, hane 313, cilt 37 ve sayfa 111 de nüfusa kayıtlı, Saffetoğlu, Havva'dan doğma, 8 . 6 . 1943 doğumlu Selâmi Kodal'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/49) (S. Sayısı : 352 ve 352 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

× 14. — Ankara Milletvekili Cengizhan Yorulmaz ve 17 arkadaşının, Ankara iline bağlı Kırıkkale ilçesinde (Kırıkkale) adı ile bir il kurulması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 7 şer üyeden kurulu 54 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/561) (Millet Meclisi S. Sayısı : 429 ve 429 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 18 . 10 . 1971, 2 . 2 . 1972)

15. — Fazla fiyatla bilet satanların cezalandırılmaları hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/113) (S. Sayıları : 158 ve 158 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 18 . 5 . 1970 ve 4 . 2 .1972)

16. — 1076 sayılı Yedek subay ve yedek askerî memurlar Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler, ilâvesine dair 97 sayılı Kanuna geçici bir madde ile 1076 sayılı Kanunun 97 sayılı Kanunla değişik 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarıları ve Millî Savunma Komis-

yonu raporu (1/27, 1/248) (S. Sayıları : 246 ve 246 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 28.1.1971 ve 4 . 2 . 1972)

17. — Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün'ün, 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun 38 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/489) (S. Sayıları 304 ve 304 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 8 . 3 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

× 18. — Mardin Milletvekili Şevki Altındağ ve 14 arkadaşının, çiftçi mallarının korunması hakkında kanun teklifi ve Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun önergesi (2/171) (S. Sayıları : 307 ve 307 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 25.3.1971 ve 4.2.1972)

19. — Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 8 nci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve İçişleri komisyonları raporları (2/224) (S. Sayısı : 462) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1972)

× 20. — Niğde Milletvekili Mevlüt Ocakcıoğlu ile Avni Kavurmacıoğlu'nun, Niğde iline bağlı Aksaray ilçesinde (Aksaray) adı ile yeniden bir il ve dört ilçe kurulması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 7 şer üyeden kurulu 54 No. lu Komisyon raporu (2/573) (S. Sayısı : 463) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1972)

21. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 25 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/231) (S. Sayısı : 470) (Dağıtma tarihi : 8 . 2 . 1972)

22. — Bartın ilçesinin Esenyurt köyü hane 47, cilt 20, sayfa 3, numarasında nüfus siciline kayıtlı Mustafa oğlu, Hatice'den doğma 1949 doğumlu Ahmet Güneş'in ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/640) (S. Sayısı : 510) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1972)

23. — Artvin ili Borçka ilçesi Güneşen köyünün Selimiye mahallesinin hane 1, cilt 13 ve sayfa 92 numarasında nüfus siciline kayıtlı Eyüp oğlu Şadiye'den doğma 23 . 6 . 1948 doğumlu Adil Kalfa'nın ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/984) (S. Sayısı : 511) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1972)

× 24. — Toprak ve Tarım reformu öntedbirler kanunu tasarısı ve Anayasa, Adalet, Ticaret, İçişleri, Maliye, Köy İşleri, Orman, Tarım ve Plan komisyonlarından 3 er üye seçilerek kurulan 55 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/609) (S. Sayısı : 513) (Dağıtma tarihi : 15 . 3 . 1972)

25. — Danıştay Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu 71 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/612) (S. Sayısı : 583) (Dağıtma tarihi: 14 . 4 . 1972)

× 26. — 6831 sayılı Orman Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir ek madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Antalya Milletvekili İhsan Ataöv ve 2 arkadaşının, 6831 sayılı Orman Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Anayasa, Adalet, Orman ve Plan komisyonlarından 3 er üye seçilerek kurulan 73 Numaralı Geçici Komisyon raporu (1/583, 2/572) (S. Sayısı : 584) (Dağıtma tarihi : 14 . 4 . 1972)

27. — Arşiv kanunu tasarısı ve İçişleri, Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/143) (S. Sayısı : 646) (Dağıtma tarihi : 22 . 4 . 1972)

28. — Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu ve 19 arkadaşının, Haşhaş Kanunu teklifi 2/610) (S. Sayısı : 662) (Dağıtma tarihi: 26 . 4 . 1972) (İçtüzüğün 36 nci maddesine göre Genel Kurul kararıyle)

× 29. — Memur Yardımlaşma Kurumu kanun tasarısı ve Ankara Milletvekili A. Sakıp Hiçerimez ve 58 arkadaşının, Türkiye belediyeler, il özel idareleri, İktisadî Devlet kuruluşları ve Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu (MEYAK) kanunu teklifi ve Adalet, Millî Eğitim, İçişleri, Sanayi ve Teknoloji, Ticaret, Maliye ve Plan komisyonlarından 3 er üye seçilerek kurulan 67 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/582, 2/591) (S. Sayısı : 663) (Dağıtma tarihi : 2 . 5 . 1972)

30. — Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Plan komisyonları raporları (1/506) (S. Sayısı : 670) (Dağıtma tarihi : 12.5.1972)

31. — 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/616) (S. Sayısı : 671) (Dağıtma tarihi : 12 . 5 . 1972)

32. — Eski eserler kanunu tasarısı ile Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türkiye müzelerinden eşyayı dışarı çıkaranlara bir seneden beş seneye kadar hapis cezası verilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet, Maliye, Millî Eğitim ve Plan komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 17 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/85, 2/428) (S. Sayısı : 672) (Dağıtma tarihi : 15 . 5 . 1972)

33. — 7116 sayılı İmar ve İskân Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İmar - İskân ve Plan komisyonları raporları (1/543) (S. Sayısı : 684) (Dağıtma tarihi : 25.5.1972)

34. — Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 282 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki ek madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonları raporları (1/103) (S. Sayısı : 179 ve 179 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 5 . 6 . 1970 ve 30 . 5 . 1972)

× 35. — Millî parklar kanunu tasarısı ve Tarım, Orman, Adalet, Maliye ve Plan komisyonlarından 3 er üyeden kurulan 76 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/91) (S. Sayısı : 685) (Dağıtma tarihi : 29 . 5 . 1972)

36. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet komisyonları raporları (1/163) (S. Sayısı : 687) (Dağıtma tarihi: 29 . 5 . 1972)

37. — Çorum Milletvekili Cahit Angın'ın, Ateşli Silâhlar ve bıçaklar hakkındaki 6136 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değişikliği ile ilgili kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (2/440) (S. Sayısı : 689) (Dağıtma tarihi : 29 . 5 . 1972)

38. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın 1462 sayılı Harb Okulları Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/654) (S. Sayısı : 690) (Dağıtma tarihi : 2 . 6 . 1972)

39. — 15 . 12 . 1934 tarih ve 2615 sayılı Askerî hastaneler ile hastane gibi kullanılacak revirlerde hastaların beslenme ve bakımları hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına (E) bendi eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/660) (S. Sayısı : 691) (Dağıtma tarihi : 2 . 6 . 1972)

× 40. — Sosyal Hizmetler Kurumu kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna ve 4 arkadaşının, Sosyal Hizmetler Kurumu kuruluş kanun teklifi ve Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar hakkında Kanunun 8 nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plan komisyonlarından 7'şer üyeden kurulu 65 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/663, 2/604, 2/44). (S. Sayısı : 692) (Dağıtma tarihi : 8 . 6 . 1972)

41. — Ruhsatsız tabanca taşıyıp 6136 sayılı Kanuna aykırı hareket etmekten 10 ay hapis ve 416.60 TL. para cezasına hükümlü Bekir oğlu 1941 doğumlu Ayşe'den olma, Taşova'nın Şehli köyü nüfusunda kayıtlı Osman Yüksel hakkında Özel Af Kanunu tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/669) (S. Sayısı : 697) (Dağıtma tarihi : 15 . 6 . 1972)

42. — 171 sayılı Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet Komisyonu raporu (1/520) (S. Sayısı : 694) (Dağıtma tarihi : 17 . 6 . 1972)

× 43. — Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri ve 74 arkadaşının, 6831 sayılı Orman Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bir ek madde ile bir geçici madde ilâvesine, 5237, 5422, 6969, 7336 ve 756 sayılı kanunlarla konu gelirlerin kaynak olacağı orman köylerinin kalkındırılma fonu teşkili ile orman köyleri kalkındırma kooperatifleri kurulması hakkında kanun teklifi ve Trab-

zon Milletvekili Ahmet Şener'in, önergesi (2/515) (S. Sayısı : 695) (Dağıtma tarihi : 17 . 6 . 1972)

44. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve 9 arkadaşının, Bina Kiraları hakkında kanun teklifi ve İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in önergesi (2/369) (S. Sayısı : 696) (Dağıtma tarihi : 17 . 6 . 1972)

× 45. — Cumhuriyet Senatosu Hatay Üyesi Mustafa Deliveli ve 2 arkadaşının, İskenderun Demir ve Çelik İşletmeleri Anonim Ortaklığı kanunu teklifi ve Sanayi ve Teknoloji, Ticaret, Adalet, Maliye ve Plan komisyonlarından 3'er üyeden kurulu 79 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/655) (S. Sayısı : 700) (Dağıtma tarihi : 21 . 6 . 1972)

46. — 13 . 7 . 1965 tarihli ve 647 sayılı Cezaların infazı hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/592) (S. Sayısı : 701) (Dağıtma tarihi : 21 . 6 . 1972)

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 474 e| nci ek

Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet, İçişleri, Maliye ve Plan komisyonlarından seçilen 6'şar üyeden kurulu 59 No. lu Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi : 1/585; C. Senatosu : 1/69)

(Not : C. Senatosu S. Sayısı : 104)

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 171-1/69

11 . 6 . 1972

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 10 . 4 . 1972 gün ve 4997 sayılı yazınız:

Malî Denge Vergisi kanunu tasarısının, Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 13 . 6 . 1972 tarihli 66 ncı Birleşiminde değiştirilerek ve açık oyla kabul edilmiş, dosya ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Saygılarımla.

Tekin Arıburun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Açık oy neticesi	:	127
Kabul	:	115
Ret	:	10
Çekinser	:	2

Not : Bu tasarı Genel Kurulun, 8 . 6; 13 . 6 . 1972 tarihli birleşimlerinde görüşülmüştür.

Değiştirilen maddeler :

MADDE — 3, 5, 16.

59 No. lu Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
59 No. lu Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/585
Karar No. : 6

22 . 6 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı Anayasanın 92 nci maddesi gereğince 59 No. lu Geçici Komisyonumuza gelmiş, Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler tetkik ve müzakere edilmiş ve neticede :

Cumhuriyet Senatosunca değiştirilerek kabul edilen 3, 5 ve 16 ncı maddeler Geçici Komisyonumuzca aynen benimsenmiştir.

Tasarının 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 geçici madde 1 geçici madde 2, geçeci madde 3 ve 15 nci maddeleri kesinleşmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek ve ivedilik ve öncelikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Çorum	Mardin	Giresun	Adıyaman
A. Güler	*E. Kemal Aybar*	*H. İpek*	A. Turanlı
			İmzada bulunamadı
Amasya	Bitlis	İzmir	Kars
S. Aygün	K. Mümtaz Akışık	*K. Önder*	*İ. Hakkı Alaca*
	İmzada bulunamadı		
Kars	Konya	Kütahya	Kütahya
K. Okyay	*İ. Baran*	A. Fuat Azmioğlu	*M. Ersoy*
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı	
Bolu	Muğla	Niğde	Siirt
H. İbrahim Cop	*A. Buldanlı*	*N. Çerezci*	*M. Nebil Oktay*
Sinop	Sivas	Trabzon	
H. Biçer	*T. Koraltan*	E. Dikmen	
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Malî Denge Vergisi kanun tasarısı

Kesinti yapmaya mecbur olanlar :

MADDE 3. — Kamu idare müesseseleri (Köyler hariç), kamu iktisadî müesseseleri, ticaret şirketleri, dernekler, tesisler, vakıflar, dernek, tesis ve vakıfların iktisadî işletmeleri ve bunların dışında kalan diğer kurumlar, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccar ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilânço veya işletme hesabına göre tespit eden çiftçiler ikinci maddeye göre Malî Denge Vergisi kesintisi yapmakla mükelleftirler.

İstisnalar :

MADDE 5. —

a) Genel ve katma bütçeli il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişileri ile 2834 ve 2836 sayılı kanunlarla kurulmuş kooperatif ve birikler tarafından yapılan gayrimenkul satışları;

b) Borç için icraen satılan gayrimenkullerin satış bedelleri;

c) 1 000 lirayı aşmayan matrahlar ve ödemeler;

d) Gerçek ücretleri üzerinden Gelir Vergisine tabi mükelleflerin ücretlerinin günlük 40, haftalık 280, aylık 1 200, yıllık 14 400 liralık kısmı;

Malî Denge Vergisinden müstesnadır.

Ücret istisnasının uygulanmasında;

1. Aynı işveren tarafından aynı veya ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir. İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği ayın ücretlerine dahil edilir.

Ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

2. Ücretlerde vaki arızî mahiyetteki artmalar dolayısıyle istisna haddinin aşılması halinde, Malî Denge Vergisi ödeme mecburiyeti artmanın husule geldiği aya inhisar eder.

3. Ücretlerin indirim ve kesintilerine tabi tutulmadan önceki gayri safi tutarları esas alınır.

MADDE 16. — Bu kanunun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

CUMHURİYET SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Malî Denge Vergisi kanun tasarısı

Kesinti yapmaya mecbur olanlar :

MADDE 3. — Kamu idare ve müesseseleri (Köyler hariç), kamu iktisadî müesseseleri, ticaret şirketleri, dernekler, tesisler, vakıflar, dernek, tesis ve vakıfların iktisadî işletmeleri ve bunların dışında kalan diğer kurumlar, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccar ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilânço veya işletme hesabına göre tespit eden çiftçiler ikinci maddeye göre Malî Denge Vergisi kesintisi yapmakla mükelleftirler.

İstisnalar :

MADDE 5. —

a) Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişileri ile 2834 ve 18 . 4 . 1972 tarih ve 1581 sayılı kanunlarla kurulmuş kooperatif ve birlikler tarafından yapılan gayrimenkul satışları;

b) Borç için icraen satılan gayrimenkullerin satış bedelleri;

c) 1 000 lirayı aşmayan matrahlar ve ödemeler;

d) Gerçek ücretleri üzerinden Gelir Vergisine tabi mükelleflerin ücretlerinin günlük 40, haftalık 280, aylık 1 200, yıllık 14 400 liralık kısmı;

Malî Denge Vergisinden müstesnadır.

Ücret istisnasının uygulanmasında;

1. Aynı işveren tarafından aynı veya ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir. İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği ayın ücretlerine dahil edilir.

Ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

2. Ücretlerde vaki arızî mahiyetteki artmalar dolayısıyle istisna haddinin aşılması halinde, Malî Denge Vergisi ödeme mecburiyeti artmanın husule geldiği aya inhisar eder.

3. Ücretlerin indirim ve kesintilerine tabi tutulmadan önceki gayri safi tutarları esas alınır.

MADDE 16. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

59 NO. LU GEÇİCİ KOMİSYONUN TAVSİYELERİ

Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı

Mevzu ve mükellef :

MADDE 1. — Kesinleşmiştir.

Vergi kesintisi :

MADDE 2. — Kesinleşmiştir.

Kesinti yapmaya mecbur olanlar :

MADDE 3. — Benimsenmiştir.

Muaflıklar :

MADDE 4. — Kesinleşmiştir.

İstisnalar :

MADDE 5. — Benimsenmiştir.

Matrah :

MADDE 6. — Kesinleşmiştir.

Mahsup :

MADDE 7. — Kesinleşmiştir.

Nispet :

MADDE 8. — Kesinleşmiştir.

Ödeme ve kesinti süresi :

MADDE 9. — Kesinleşmiştir.

Bildirim esasları :

MADDE 10. — Kesinleşmiştir.

Çeşitli hükümler :

MADDE 11. — Kesinleşmiştir.

Tapu memurlarının sorumluluğu :

MADDE 12. — Kesinleşmiştir.

Vergi Usul ve Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki kanunların uygulanması :

MADDE 13. — Kesinleşmiştir.

Kaldırılan hükümler :

MADDE 14. — Kesinleşmiştir.

Tasarruf bonosu yükümlülüğü :

GEÇİCİ MADDE 1. — Kesinleşmiştir.

Tasarruf bonolarının verilmesi ve değiştirilmesi :

GEÇİCİ MADDE 2. — Kesinleşmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Kesinleşmiştir.

Yürürlük ve yürütme :

MADDE 15. — Kesinleşmiştir.

MADDE 16. — Benimsenmiştir.

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 513

Toprak ve Tarım Reformu öntedbirler kanunu tasarısı ve 55 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/609)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi
Sayı : 71 - 1305/977

7 . 2 . 1972

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisi Başkanlığına arzı Bakanlar Kurulunca 7 . 2 . 1972 tarihinde kararlaştırılan «Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler Kanunu Tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygı ile arz ederim.

Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

TOPRAK VE TARIM REFORMU ÖNTEDBİRLER KANUNU TASARISI GEREKÇESİ

I - Genel Gerekçe :

Kalkınma çabasında olan bütün ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de reformların gerçekleştirilmesine bağlı bulunan sosyal ve ekonomik faydaların biran önce sağlanması, Hükümet programının ağırlık yanlarından birini teşkil etmektedir.

Bilinmektedir ki, memleketimizde, büyük bir çoğunluğun geçimi toprağa bağlıdır. Bu durum, insanla toprak arasındaki ilişkileri sosyal ve ekonomik görüş ve ihtiyaçların canlı tuttuğu bir konu haline getirmiş bulunmaktadır.

Bu gerçek, toprakla kalkınabilmek için, tarım ekonomisinin şartlarına uymayı ve yönelmeyi gerektirmektedir.

Bu yönelişte, tarımsal üretimi artırmak, toprağın dağılımında yurt gerçeklerine uygun, âdil bir ölçü bulmak ve bu suretle yurtta daha iyi bir yaşama seviyesinin dengesini kurmak, kaçınılmaz bir zorunluluk halini almış bulunmaktadır.

İşte bu zorunluluk, toprak ve tarım reformunun önemini artırmaktadır.

Diğer yandan bu girişimle toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmeyi, topraksız olan ya da yeter toprağı bulunmıyan çiftçiye toprak sağlanmasiyle ilgili tedbirleri öngören Anayasanın 37 nci maddesinin hükmü de yerine getirilmiş olacaktır.

Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanunu tasarısı, şüphesiz ki bu reformun uygulanmasına ilişkin hükümlere yer vermiş değildir. Bu tasarının amacı, uygulama kanununun başarılı olmasını sağlayıcı tedbirleri önceden almaktır.

Bu tedbirlerin alınmasında, Toprak ve Tarım Reformunun ülkemize sağlıyacağı ekonomik faydaların kamu yararı açısından taşıdığı önem ve önceliğin yanında, kazanılmış haklara ve buna bağlı olarak mülkiyet hakkına saygılı olma görüşüne de gereğince yer verilmiş bulunmaktadır.

II - Madde gerekçeleri :

Madde 1. — Tasarının 1 nci maddesi, Toprak ve Tarım Reformunun amacını açıklamaktadır. Bu amaç, genel olarak girişte açıklanmış bulunmaktadır.

Madde 2. — Tasarının 2 nci maddesi, tarım arazisinin tanımını yapmaktadır.

Bu tanımlama, uygulamada tarım arazisi deyiminin anlamını açıklığa kavuşturmuş olmak zorunluluğuna dayanmaktadır. Böylece, Medeni Kanunun 632 nci maddesi karşısında, bir anlam ve kapsam karışıklığına düşülmemesi sağlanmış olacaktır.

Madde 3. — Tasarının 3 ncü maddesi, Toprak ve Tarım Reformu açısından geçersiz sayılabilecek tasarruflara ilişkin bulunmaktadır.

Gerçekten, Toprak ve Tarım Reformu, çok yönlü bir sorun olarak kabul edilmektedir.

Verimi ve diğer bir deyimle üretimi artırıcı tedbirlerin yanında, reformda esas unsurlardan biri olan toprak varlığı, toprakların dağılımı ve işletilmesi de bu reformun başarılı uygulamasiyle doğrudan ilgilidir.

Belirtmek gerekir ki, bu maddenin düzenlenmesinde, belli kimseler arasında yapılmış olan hukukî muameleleri geçersiz saymak ve böylece kazanılmış hakları tanımamak amacı güdülmemiştir.

Uygulamanın kamu yararına sağlıyacağı olumlu sonuçlar ne olursa olsun, kişisel düşünce ve yararların, böyle bir uygulamanın kapsamı dışında kalmayı gayret haline getirebileceği gerçeğini bir ölçüde kabul etmek lâzımdır.

Maddenin bu biçimde tedvini, bu türlü tutum ve davranışların uygulanacak reforma olumsuz yönde yapacağı etkiyi önlemeye mâtuftur.

Gerçekten maddede açıklanan hısımlık dereceleri, bunlar arasındaki hukukî tasarrufların geçersizliği için tek başına yeter bir sebep sayılmamıştır. Bu geçersizlik, kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, yine kanunda öngörülen mâzeretlerden birisi söz konusu olmaksızın, lehine devir ve temlik yapılmış olan kişiler tarafından arazinin bizzat işletilmemiş olması nedenine bağlanmıştır. Böylece ihtiyaç derecesi, sosyal denge ve verimli işletme gibi Toprak ve Tarım Reformunun Anayasa doğrultusundaki amaç ve sonuçlarının birarada değerlendirilmesine çalışılmıştır.

Yapılmış olan devir ve temliklerde, tarafların hısımlık derecesi ne olursa olsun bu suretle arazi edinenler o araziyi bizzat işletiyorlarsa veya 4 ncü maddedeki mâzeretlerden birisiyle bizzat işletemez durumda bulunuyorlarsa devir ve temliklerin geçersizliği söz konusu olmıyacaktır.

Maddenin uygulamasında, 20 Temmuz 1961 tarihinin başlangıç olarak kabul edilmiş olması makable şâmil hükümlere yer vermek suretiyle müktesep hakları tanımamak ve böylece hukuk düzenimizde sakıncalı bir uygulama ortamı hazırlamak düşüncesinden uzaktır.

Burada hakim olan düşünce, 20 Temmuz 1961 tarihinde yürürlüğe giren Anayasanın öngördüğü bir uygulamanın dışında kalmanın tutum ve gayretine karşı gerekli bir tedbire duyulan ihtiyacın ifadesidir. Diğer bir deyimle madde, Toprak ve Tarım Reformu açısından iyi niyetli sayılmıyacak olan tutum ve davranışları himaye etmemekte ve böylece hukukun esaslı bir kuralına bağlı kalmaktadır.

Madde 4. — Tasarının bu maddesi, 3 ncü maddenin istisnalarını getirmektedir.

Gerçekten, ölüm gibi insanlar için kaçınılmaz bir âkıbetin sonuçlarına bağlı miras, ya da arazi sahiplerinin arzu ve iradeleri dışındaki cebri icra yoluyla el değiştirme olaylarında, 3 ncü maddenin gözettiği ve önlemeyi amaçladığı tutum ve davranışlar söz konusu değildir.

Diğer taraftan, hısımlık dereceleri 3 ncü maddede açıklanan kimseler arasındaki devir ve temlikleri, geçersizlik hükmünün kesin sonuçlarından koruyucu askerlik, ihtiyarlık, hastalık, hükümlülük, tutukluluk, tabiî âfetler ve benzeri mâzeretlerle arazisini bizzat işletemiyenlerin de 3 ncü madde hükmünün kapsamı dışında bırakılmaları, kazanılmış hakların saklı tutulması gereğine gösterilen titizliğin bir ifadesidir.

Madde 5. — Bu madde, arazinin devir ve temliki ile ifraz ve taksimini Toprak ve Tarım Reformunun gerektirdiği ölçüde sınırlandırma amacına yöneliktir.

Toprak ve Tarım Reformu uygulamasında en önemli unsurun arazi varlığı olduğu bilinmektedir. Bu kanunun kapsamına giren nitelikteki arazinin toptan veya bölünerek el değiştirmesinin uygulamayı olumsuz yönde etkiliyeceği de bir gerçektir. Tasarının, temliki tasarrufları sınırlandırmasındaki zorunluluk, bu nedene dayanmaktadır.

Tarım arazisi üzerindeki temliki tasarrufların sınırlandırılmasını öngören bu madde ile, kesinlik ve katılık taşıyan hükümlerden mümkün olduğu kadar kaçınılmıştır.

Bu anlayışla büyüklüğü otuz dönüme kadar olan ve böylece reform uygulamasını olumsuz yönde etkilemiyecek bir ölçüde görülen müstakil parçaların devir ve temlikinde sakınca görülmemiştir.

Diğer taraftan yüzölçümü otuz dönümü aşan müstakil parçaların toptan veya bölünerek yapılacak devir ve temlikleri de yasaklanmamış, ancak bu gibi tasarrufların Toprak ve Tarım Reformu uygulamasını engelleyici sonuçlarına karşı hukukî tedbirlerin alınmasına zorunluluk duyulmuştur.

Madde ile alınması öngörülen tedbir, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra satınalınacak arazinin, o bölge için tesbit edilecek normla sınırlandırılmasına ilişkindir.

Gerçekten arazi satınalacak kişilerin, arazinin bulunduğu bölgede sahiboldukları arazinin tümü, o bölgede tesbit edilecek arazi büyüklüğünü aşarsa, Toprak ve Tarım Reformu uygulaması açısından bu satınalmanın geçersizliğini bilerek, uygulama sonuçlarına katlanmasını gerektirecektir.

Bu bakımdan madde yasaklayıcı olmaktan ziyade uyarıcı bir anlam taşımaktadır.

Uyarmanın uygulama açısından hukukî sonuçları, tarım arazisinin devir ve temlikine ilişkin muamelenin yapılması sırasında bu hususun tapu sicil muhafızı veya memuru tarafından tapu siciline re'sen şerh verilmesi suretiyle sağlanması uygun görülmüştür. Bu işlem tarzının yürürlükteki mevzuatımızda çeşitli örnekleri mevcuttur.

Maddenin kapsamı dışında bırakılan otuz dönümlük yüzölçümü, toprak reformunun uygulaması açısından tesbit edilmiş bir büyüklük olarak değerlendirilmiş değildir. Bu miktar, tapulama veya kadastrosu yapılmamış olan gayrimenkullerin tapu kayıtlarındaki yüzölçümlerinin araziye uymaması ve miktarların tesbitinde, arazinin sabit sınırlarının esas alınması gereğine dayalı ve böylece genellikle zeminde çok daha fazla bulunan arazinin uygulama kapsamı dışında kalmamasını sağlamak düşüncesiyle konulmuştur.

Maddede ayrıca, ilgili Bakanlık veya Bakanlıklarca tarım dışı amaçlara tahsisi uygun görülen arazi, sınırlandırıcı hüküm dışında bırakılmıştır. Böylece, turistik ve sınaî tesisler inşaası suretiyle Yurt kalkınmasında yararlı tasarruflara da imkân sağlanmıştır.

Bu maddedeki sınırlandırma hükümlerinin mahkemelerce şüyuun giderilmesi suretiyle yapılacak satışlarla Toprak ve Tarım Reformunun temel ilkeleri ve stratejisinin Resmî Gazete ile açıklama tarihi olan 14 Ağustos 1971 tarihinden önce, noterler veya tapu dairelerince düzenlenmiş olan resmî senede dayanmıyan borçlar dışındaki bütün cebrî satışları da kapsamına alması, maddenin yukarda açıklanan amacının gerektirdiği bir tedbir niteliğindedir.

Madde 6. — Bu madde, 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile 4486 sayılı Teknik Ziraat ve Teknik Bahçıvancılık Okulları hakkındaki Kanunlar uyarınca dağıtılan tarım arazisinin devir ve temlikini yasaklamaktadır.

Sözü edilen kanunlar uyarınca dağıtılan tarım arazisinin, dağıtım amacına uygun olarak kullanılması ve işletilmesi gereklidir. Kendilerine bu amaçla toprak dağıtılanları bir taraftan toprağına bağlıyarak işletilmesini sağlamak, diğer taraftan da arazinin amaç dışı bir takım el değiştirmelerini önlemek maddenin öngördüğü tedbirler cümlesindendir.

4753 Sayılı Kanuna göre yapılan arazi dağıtımının durdurulması ise, toprak rezervlerinin Toprak ve Tarım Reformunun amaçlarına daha uygun bir şekilde kullanılması düşüncesine dayalı bulunmaktadır.

Madde 7. — Tasarının bu maddesi, kazandırıcı zamanaşımı ile iktisabedilemiyecek gayrimenkullerin niteliğini açıklığa kavuşturmaktadır. Böylece, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler ile, kanunlar uyarınca Devlete kalan gayrimenkullerin -tapuda kayıtlı olsun veya olmasın- kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisabedilmiyeceğini hükme bağlamış bulunmaktadır.

Esasen, Medeni Kanunun 641 nci maddesinde sözü edilen ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler üzerinde özel mülkiyet kurulamıyacağı hususu, yürürlükteki mevzuatımızda da hükme bağlanmıştır.

Maddenin kapsadığı yerler üzerinde özel mülkiyet kurulamıyacağı içindir ki, Medeni Kanunun 912 nci maddesi bu gibi yerlerin tescilini de gerekli bulmamıştır.

7 nci madde ile, bu gibi yerlerin sicil dışı kalmış olmasından faydalanılarak kişilerin, zilyedlikle hak kazanmasını önleyici hükümleri teyiden açıklama ihtiyacı duyulmuştur.

Bu maddenin açıklık getirdiği diğer bir husus ise, kanunlarla Devlete kalan ve özel mülkiyet konusu olabilecek nitelikte bulunan gayrimenkuller üzerinde de kazandırıcı zamanaşımının işlemiyeceğidir.

Maddeye bu açıklığın getirilmesi, kazaî içtihatların uygulamadaki farklı sonuçlarından Hazine yararının korunması düşüncesine bağlıdır.

Kazaî İçtihatlar, kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisabı önleyen başlıca neden olarak, gayrimenkulün tapuda kayıtlı olmasını göstermektedir. Oysa, kanunlarla doğrudan Devlete kalan birçok gayrimenkullerin tapuda kayıtlı olmaması, ya da kayıtlı olduğu halde kayıtların bulunamaması nedeniyle kazandırıcı zamanaşımı yoluyla kişilerin mülkiyetine geçtiği bir gerçek olarak görülmektedir.

Madde, kanunlarla Devlete kalan gayrimenkuller tapuda kayıtlı olmasa bile kanun gereğince Devlet malı olarak Hazine adına tescil edilmiş hükmünde sayılmasını sağlayıcı bir hüküm getirmiş bulunmaktadır.

Madde 8. — Tasarının bu maddesi, 766 sayılı Tapulama Kanununun, mülkiyet hakkının tesbitindeki esaslara ilişkin 33 ncü maddesinde değişikliği öngörmektedir.

Bilinmektedir ki, bu madde, tapusuz gayrimenkullerin kazandırıcı zamanaşımı yoluyla zilyedleri adına tesbit ve tescillerini düzenleyen hükümler taşımaktadır.

Kazandırıcı zamanaşımı yoluyla mülkiyetin iktisabı, Medeni Kanunun 639 ncu maddesiyle de kabul edilmiş önemli bir hukukî müessesemiz olarak görülmektedir.

İsviçre gibi çok ileri, her türlü imkânları üstün ve ayrıca çok küçük bir toprak parçası üzerinde kurulmuş olan bir ülkenin ihtiyaç duyduğu böyle bir müessesenin, ülkemiz için gereksizliği düşünülmemektedir.

Çeşitli vesilelerle açıklandığı gibi, memleketimizde sahipli gayrimenkullerin % 60 oranındaki büyük bir kısmının tapuda kaydı bulunamamaktadır. Tapu sicillerinin tutulması ve böylece mülkiyet düzeninin kurulması ve korunması, Devletin önde gelen hizmetlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Medeni Kanunun tapu siciline atfettiği önem, bu hizmetin özelliğini ayrıca belirli hale getirmiş bulunmaktadır.

Arazi rejimimizin geçirdiği aşamalar ve bundan doğan sorunlar, gayrimenkul hukukumuzun özelliklerine, tapulama ve kadastro hizmetlerimizin de ağırlık yanlarına başlıca neden teşkil etmektedir.

Türk hukukunda gayrimenkullerin kazancı zamanaşımı yoluyla iktisabı, - hakkı karar - 1858 tarihli Arazi Kanunu ile müesseseleşmiş, 19 . 4 . 1926 tarih ve 810 sayılı «Hakkı karar ve senetsiz tasarrufat ve tashihi kayıt muamalâtının sureti icrası» na dair olan Kanunla sürdürülmüştür.

Medenî Kanunun yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkan yeni durum, T. B. M. Meclisinin 4 . 10 . 1926 tarih ve 501 sayılı kararıyle çözümlenmiştir. Sözü edilen kararla, yurt ihtiyaç ve gerçeklerinin gereği olarak, 810 sayılı Kanun uyarınca kazandırıcı zamanaşımı işlemlerinin yürütülmesinde zorunluluk olduğu kabul edilmiştir.

Uygulamaya yurt çapında bir genişlik kazandırmak amaç ve zorunluğu ile kabul edilen 5602 sayılı Tapulama Kanunu, 766 sayılı Kanunla bütünüyle değiştirilmiştir.

766 sayılı Tapulama Kanununun 33 ncü maddesinin tasarıda olduğu gibi değiştirilmesinin nedeni, tapuda kayıtlı olmıyan gayrimenkullerden yüzölçümü yüz dönüme kadar olan (yüz dönüm dâhil) kısmının, bilirkişi veyahut şahit beyanlariyle yetinilerek zilyedleri adına tesbit ve tescilinden doğan sakıncalardan korunmaktır.

Maddenin getirdiği başlıca değişikliklerden biri, kazandırıcı zamanaşımı yoluyla, bilirkişi veya şahit beyanlariyle iktisabedilecek gayrimenkullerin yüz dönümden (20) dönüme indirilmesidir.

Zilyedliği ayrı sebeplere dayanan aynı kişinin yekdiğerine bitişik ayrı parçalar halindeki gayrimenkullerin (20) dönümlük kısımlarının da bilirkişi veya şahit beyanlariyle zilyedi adına tesbit ve tescili kabul edilmekle beraber, bu yolla kazanılacak gayrimenkullerin yüzölçümlerinin (50) dönüm olarak sınırlandırılması, bilirkişi veya şahit beyanlarından doğan sakıncalı sonuçların bir tedbiri olarak düşünülmüştür.

Diğer taraftan, kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisap edilecek olan gayrimenkullerin bu suretle sınırlandırılan yüzölçümlerinin, bilirkişi veya şahit beyanını kuvvetlendirici ispat belgelerinin mevcudiyeti halinde değişebileceği kabul edilmiştir.

Gerçekten maddenin tesbit ettiği miktarlar dışında kalan kısmın zilyedi adına tesbit ve tescil edilebilmesi, zilyedin bilirkişi veya şahit beyanlarını kuvvetlendirici anlam taşıyan belgelere dayanmasiyle mümkün olacaktır.

Bu belgeler, 1950 yılı veya daha önceki yıllara ait vergi kaydı veya tasdiksiz yoklama kaydı ile zilyed lehine kesinleşmiş mahkeme kararlarıdır.

766 sayılı Tapulama Kanununun 33 ncü maddesinde görülen ve zilyedliğin delili olarak kabul edilen diğer belgelere maddede yer verilmemiş olmasının nedeni, uygulamada özel mülkiyet açısından bu belgelere rastlanmaması nitelikleri itibariyle de kamu tasarruflarını ilgilendirmelerindendir.

Madde 9. — Bu madde, 766 sayılı Tapulama Kanununun geçici 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrasını değiştirmektedir. Bu değişiklik, 33 ncü maddede yapılan değişikliğin zorunlu kıldığı nedenlere dayanmaktadır.

Madde 10. — Tasarının bu maddesi, Toprak ve Tarım Reformu uygulamasından doğacak anlaşmazlıkların kısa sürede çözümlenmesi ve böylece uygulamanın gerektirdiği hızın sağlanması düşüncesiyle tedvin edilmiş bulunmaktadır.

Madde 11. — 14. — Bu maddeler, Toprak ve Tarım Reformu uygulamasında değerlendirilmek üzere lüzumlu bilgilere sahibolmak amacını gütmekte ve bildiri verme yükümlülüğünü, yetkili mercileri, beyanların doğruluğunu sağlayıcı müeyyideleri düzenlemiş bulunmaktadır.

Madde 15. — 18. — Bu maddeler, Toprak ve Tarım Reformu gibi çok yönlü ve birçok kuruluşların görev alanı ile ilgili çalışmalarda, özel yetki ve imkânlarla işleri yürütecek bir örgüte duyulan ihtiyacı belirtmekte ve yetkilerini tesbit etmektedir.

Madde 19. — Bu madde, Tapulama Kanununun 33 ve geçici 3 ncü maddelerinde yapılan değişikliklerin, mahkemelerde görülmekte olan veya karara bağlanmış olup da henüz kesinleşmemiş bulunan dâvalarda da uygulanması ve böylece uygulamada beraberliğin sağlanması amacını taşımaktadır.

Madde 20. — Tasarının bu maddesi, Toprak ve Tarım Reformu uygulamasında yapılacak kamulaştırmalarda, kamulaştırma bedeli ödenecek kimseleri açıklığa kavuşturmaktadır.

Madde 21. — Toprak ve Tarım Reformunun uygulanması ve bu uygulamada ülkemiz için sosyal ve ekonomik açıdan elde edilmesi düşünülen olumlu sonuçların gerçekleştirilebilmesi, yurt gerçeklerine uygun bir çalışmayı gerektirmektedir.

Madde, bu gereği yerine getirmek amacıyla düzenlenmiş bulunmaktadır.

Madde 22. — Tasarının bu maddesi, 7 nci madde ile getirilen hükmün zorunlu sonucudur.

Sözü edilen madde, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde, kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisabın mümkün olamıyacağını açıkca hükme bağladığından, Tapulama Kanununun 37 nci maddesinin buna aykırı düşen son fıkrasının da yürürlükten kaldırılması zorunlu görülmektedir.

55 Numaralı Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
55 Numaralı Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/609
Karar No. : 2

3 . 3 . 1972

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 7 . 2 . 1972 tarihinde kararlaştırılarak Millet Meclisine sunulmuş bulunan «Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler Kanunu Tasarısı» Devlet Bakanı Prof. Dr. İlhan Öztrak ile ilgili bakanlıklar ve meslekî kuruluşlar temsilcilerinin ve üniversite öğretim üyelerinin katıldıkları Geçici Komisyonumuzda incelenmiştir.

Tasarı, Anayasanın; toprağın verimli olarak işletilmesi, topraksız olan, ya da yeter toprağı bulunmıyan çiftçiye toprak sağlanmasiyle ilgili tedbirleri öngören 37 nci maddesiyle insan onuruna yaraşır bir yaşama seviyesine kavuşturma amacına yönelik 41 nci maddesi doğrultusundaki reform uygulamasında, önceden alınması gerekli bulunan tedbirler yönünden genel olarak olumlu bulunmuştur.

Yukarda özetlenen amacın gerçekleşmesinde öngörülen tedbirlerin, uygulamada daha olumlu sonuçlar sağlanması ve madde metinlerine açıklık kazandırılması bakımından komisyonumuzda, nedenleri madde gerekçelerinde açıklanan bâzı değişiklikler yapılmıştır.

Maddelere ait değişiklik gerekçeleri

Madde 1. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Tasarının 2 nci maddesinde, madde başlığına anlam ve metinde de açıklık kazandırmak düşüncesiyle düzeltme niteliğinde değişiklik yapılmıştır.

Madde 3. — Bu madde, (Bağ, bahçe ve benzeri ile ilgili özel hükümler) başlığı altında komisyonumuzca tasarıya eklenmiştir.

Komisyonumuzca, bağ, bahçe ziraatının, tarımın diğer dallarından ayrı bir özellik taşıdığı kanısiyle tasarıya bu maddeyi ekleme lüzumu duyulmuştur. Gerçekten bu sektörde çalışanların uzun yıllarda sonuçları alınabilen emeklerini, yatırım fedakârlıklarını ve tecrübelerini değerlendirecek ölçülerdeki isabetsizliklerin, tarımın bu dalında birtakım olumsuzluklara sebebolacağı düşünülmüştür.

Çağımızda bağ - bahçe ziraatindeki özellik, genellikle tarımda olumlu sonuçlar alan ülkelerde de kabul edilmiş bulunmaktadır. Diğer yandan Ortakpazar'a katılma kararı ve bu tür tarım alanının özel teşvik ve destek görmesi komisyonun bu düşüncesine hâkim olmuştur.

Bu nedenlerledir ki, bağ - bahçe ve benzeri ile ilgili bu özel hükümlere ihtiyaç duyulmuştur. Ancak bu özel hükümlere ve bu tür tarım alanı tümüyle tasarının kapsamı dışında bırakılmamıştır. Özellikle yurdumuzun değişik iklim bölgeleri ve arazi nitelikleriyle tarım türlerine göre Toprak ve Tarım Reformu kanununda tâyin ve tesbit edilecek âzami hadlere ilişkin tasarının 21 nci maddesi, bu tarım alanını da kapsamına almıştır.

Hükümet, komisyonca yapılan bu değişikliğe katılmamıştır.

Madde 4. — Tasarının 3 ncü maddesi, 4 ncü madde olarak ve değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 5. — Tasarının 4 ncü maddesinin (b) bendi metinden çıkarılarak 5 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının (b) bendinin tasarıdan çıkarılması, araziyi bizzat işletemiyecek durumda olan bâzı kimseler için kabul edilen mâzeretlerin uygulamada takdire ilişkin olarak doğuracağı sakıncaları önlemeye mâtuftur.

Madde 6. — Tasarının, «devir ve temlik ile ifraz ve taksimin sınırlandırılması» başlığını taşıyan 5 nci maddesi ikiye bölünerek, «Devir ve temlik hakkının sınırlandırılması» başlığı altında ve bâzı değişikliklerle 6 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 5 nci maddesi çok uzun bulunmuş ve ikiye bölünerek uygulamaya rahatlık ve açıklık kazandırılmıştır.

Maddenin 1 nci fıkrasındaki «asgari norm» deyimi «âzami norm» olarak düzeltilerek 21 nci madde ile paralellik sağlanması düşünülmüştür.

Maddenin 3 ncü fıkrasındaki «Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının» deyimine, (bağlı bulunduğu bakanlığın) deyimi eklenmiştir. Böylece ilgili bakanlıkların muhatabı olarak müsteşarlığın değil, bağlı bulunduğu bakanlığın gösterilmesi gereği yerine getirilmiştir.

Maddenin turistik ve tesisler inşası için konulmuş bulunan 4 ncü fıkrası tasarıdan çıkarılmıştır. Gerçekten 3 ncü fıkra ilgili bakanlıkların, tarım dışı amaçlara tahsisini uygun gördükleri arazi hakkındaki istisnai hükümle amacın sağlanabileceği anlaşılmıştır.

Tasarının 5 nci fıkrasındaki 14 Ağustos 1971 tarihi, «Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler Kanunu Tasarısının» Hükümetçe kabul ve Millet Meclisine sevk tarihi olan 7 . 2 . 1972 olarak değiştirilerek kabul edilmiştir. Böylece, öntedbirler açısından maddeye, Hükümet görüşünün açıklık kazandığı tarih itibariyle uygulama için öngörülen tedbirlerden kaçmak istiyenleri bağlayıcı hukukî nitelik kazandırılması düşünülmüştür. Ayrıca bu fıkrada, anılan tarihten önce açılmış dâvalarla icrai takiplerden doğan borçlara da yer verilmesi hak ve adalet ilkelerine uygun bulunmuştur.

Maddenin son fıkrasındaki istisnai hüküm içerisine muvazaa ihtimali çok zayıf görülen ve teminat eşitliği açısından korunmaları gerekli bulunan diğer bankaların da alınması zorunlu görülmüştür.

Madde 7. — Tasarının 5 nci maddesi, yukarda açıklanan nedenlerle bölünmüş ve bunun sonucu olarak, «İfraz ve taksim hakkının sınırlandırılması» başlığı altında ve bâzı değişikliklerle 7 nci madde kabul edilmiştir.

Bu madde yapılan değişiklik, ifraz ve taksim gibi reform uygulaması bakımından olumsuz sonuçlar doğacak olan bölünmeleri önlemede daha etkili bir tedbir olarak bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih yerine, tasarının kabul ve sevk tarihi olan 7 . 2 . 1972 tarihinin alınmış olmasıdır.

Maddedeki önemli diğer bir değişiklik ise, tapuda kayıtlı olmıyan sahipli arazinin el değiştirmesini ve bölünmesini önleyici bir hükmün getirilmiş olmasıdır.

Gerçekten Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu, 9 . 10 . 1946 tarihli ve 12 sayılı kararı ile tapuda kaydı olmıyan sahipli gayrimenkullerin zilyedliklerinin aynî bir hak olarak devrini kabul etmiştir.

Maddeye eklenen son fıkra ile sahipli ve fakat tapusuz arazinin bu yolla el değiştirmesinin, bölünmesinin ve böylece reformun amacına aykırı tutum ve davranışların önlenilmesi düşünülmüştür.

Madde 8. — Tasarının 6 ncı maddesi, bâzı değişikliklerle 8 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Maddede yapılan değişiklik, 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile 4486 sayılı Teknik Ziraat ve Bahçıvanlık okulları hakkındaki Kanunlar uyarınca verilen arazinin, Toprak ve Tarım Reformu kanununun yürürlüğe girceceği tarihe kadar devir ve temlik edilemiyecekleri şeklindedir.

Bu suretle ilgili kanunların tahdidi hükümleri dışında kalmış bulunan araziye ilişkin hukukî sonuçlar ve verilen araziyi amacına uygun olarak kullanmıyanlardan geri alma işlemleri açısından konunun Toprak ve Tarım Reformu Kanununda hukukî bir açıklığa kavuşturulması uygun görülmüş bulunmaktadır.

Madde 9. — Tasarının 7 ve 8 nci maddeleri, birleştirilerek 9 ncu madde olarak bâzı değişikliklerle kabul edilmiştir.

Bu madde ile 766 sayılı Tapulama Kanununun tapusuz gayrimenkullerin tesbit ve tescillerine ilişkin 33 ncü maddesi değiştirilmektedir.

Toprak ve Tarım Reformu uygulamasında toprak rezervi açısından öngörülen bu değişiklikle bir yandan, Türk hukukunun ötedenberi değer verdiği ve mülkiyet hakkının iktisabında aslî bir yol olarak kabul ettiği zilyedlik müessesesi değerlendirilmiş, bir yandan da, bilirkişi ve şahit beyanlarına dayanan ispat şeklinde duyulan güvensizliğin, yeni tedbirlerle önlenilmesi gerekli bulunmuştur.

Komisyonumuz maddenin bu anlamdaki sevk gerekçesine katılmış, ancak II, III ve IV ncü fıkralar dışında kalan büyüklükteki gayrimenkullerin fazlasına ilişkin olan ve 766 sayılı Tapulama Kanununda yer alan diğer ispat belgelerinin muhafaza edilmesini uygun bulmuştur.

Bu belgelerin, sadece gerçek kişilerin zilyedliklerini ispata yaradığını kabul ederek böylece değerlendirilmesi görüşüne komisyonumuz katılmamıştır.

Gerçekten bu belgelerin bir çoğu, kamu yararına yapılmış tahsis ve hattâ Devletleştirilmiş gayrimenkullerle ilgili tasarruflara ve dolayısiyle başta Devlet olmak üzere diğer kamu tüzel kişilerinin yararına da işliyen belgeler niteliğini taşımaktadırlar.

Örneğin, 17 Ocak 1910 tarihli bir irade ile Ereğli Kömür Havzası işletme sahası içindeki gayrimenkuller, özel hukuk alanından çıkarılarak kamu malları arasına alınmıştır.

Halen bu alanda ve bu nedenle zilyedlikle iktisap mümkün olamamakta ve Yargıtayın içtihatları da bu yönde istikrar kazanmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan köy, kasaba, ve şehir halkının faydalanmasına tahsis edilmiş mera ve benzeri yerler üzerindeki zilyedlik iddialarının da genellikle tüzel kişiler lehine işliyen bu belgelerle tutarsız kaldıkları anlaşılmaktadır.

Tasarının bu madde ile birleştirilen 7 nci maddesi, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler ile, kanunlar uyarınca Devlete kalan gayrimenkuller - tapuda kayıtlı olsun veya olmasın - kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisabedilemiyeceğini hükme bağlamaktadır.

Komisyonumuz bu hükmü uygun bulmuş ve 9 ncu maddenin son fıkrası olarak kabul etmiştir.

Gerçekten Devletin hüküm ve tasarrufu altında olup, nitelikleri Medeni Kanunun 641 nci maddesinde belirtilmiş olan yerlerde zilyedlik yoluyla hak ihtisabının mümkün olamıyacağı hususu, yürürlükteki mevzuatımızda da yeterince belirtilmiştir. Bu gibi yerler özel mülkiyet konusu olamıyacağı içindir ki, Medeni Kanunun 912 nci maddesine göre tescilleri de gerekmemektedir.

Bu madde, niteliği itibariyle tescil edilmemiş bu gibi yerlerin, sicil dışı kalmış olmasından faydalanmak suretiyle kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisap iddialarını önlemek bakımından mevcut hükümlerin teyit ve tekrarı anlamını taşımaktadır.

Maddenin açıklığa kavuşturmak istediği husus, kanunlarla Devlete kalan özel mülk niteliğindeki gayrimenkullerin, tapulu ve tapusuz ayırımı yapmadan bunlar üzerinde de kazandırıcı zamanaşımı hükümlerinin işlemiyeceğinin hükme bağlanmış olmasıdır.

Örneğin, firari ve mütegayyip eşhastan kanun uyarınca Devlete kalan gayrimenkullerden tapuda kayıtlı olanların zilyedlikle iktisabı mümkün değilken aynı durumdaki tapusuz gayrimenkuller üzerinde kazandırıcı zamanaşımı hükümlerinin işliyebileceği kabul edilmiş ve Yargıtay içtihatları bu yönde istikrar kazanmıştır.

Getirilen bu hüküm ile değişik uygulamanın önlenilmesi amacı güdülmüştür.

Maddenin müzakeresi sırasında tartışılan bir konuya uygulama yönünden açıklık getirilmesinde yarar görülmüştür.

Tasarının değiştirilerek kabul edilen bu maddesi, 766 sayılı Tapulama Kanununun 33 ncü maddesini genel anlamda değiştirmektedir. Diğer birçok konularda olduğu gibi Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanunu içerisinde de benzer bir değişikliğin yapılmasında sakınca görülmemiştir. Ancak, değişiklik, bu kanunun içerisinde yapılmış olmakla beraber, Tapulama Kanununun 33 ncü maddesi olarak genel anlamda uygulanması gerekli bir hüküm niteliğindedir. Bu nedenle, 33 ncü maddenin genel anlamiyle uygulanması gerekir. Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler Kanununun hiçbir maddesiyle bu genel hükme bir istisna getirilmesi düşünülmemiştir.

Madde 10. — Tasarının 9 ncu maddesi, 10 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 11. — Tasarının 10 ncu maddesi, 11 nci madde olarak ve madde numarası değiştirilerek aynen kabul edilmiştir.

Madde 12. — Tasarının 11 nci maddesi, bâzı değişikliklerle 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Yapılan değişiklik dört aylık sürenin altı aya çıkarılması, «arazinin büyüklüğü» deyimine «gerçek» kelimesinin ve son fıkraya (vergi) deyiminin ilâvesi şeklinde olmuştur.

Madde 13. — Tasarının 12 nci maddesi değiştirilerek ve maddeye «veya malik sıfatiyle» deyimi ilâve edilerek kabul edilmiştir.

Madde 14. — Tasarının 13 ve 14 ncü maddeleri birleştirilerek, yapılan değişikliklerle 14 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Belli süreler içinde bildirimleri vermiyenlerle, gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar hakkında uygulanacak cezai müeyyideler bu maddede gösterilmiştir.

Görevli memurlarla muhtarların görevleri sebebiyle işliyecekleri suçların cezası, genel hükümlere bırakılmıştır.

Madde 15. — Tasarının bu maddesi, «Başbakana veya Başbakanın» kelimelerinden sonra (Kendi adına) kelimeleri eklenerek kabul edilmiştir.

Madde 16. — Tasarının bu maddesi ile cetvel halinde kadrolar eklenmektedir. Ancak, 657 sayılı Personel Kanunu ve bu kanunu değiştiren 1327 sayılı Kanun ile 1322 sayılı kanunlar Personel Kadrolarının Bütçe kanunları ile tâyin ve tanzimi esasını getirmiş bulunmaktadır.

Bütçe Kanununun tadili mahiyetinde bulunan kadro cetvellerinin bu kanun içinde görüşülmesine kanuni imkân bulunmadığından madde metinden çıkarılmış ve müteakıp madde numaralarının buna göre teselsülü kararlaştırılmıştır.

Madde 17. — 16 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 18. — 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 19. — Tasarının 7 ve 8 nci maddelerinin birleştirilerek düzenlenen 9 ncu maddesinin gereği olarak 19 ncu madde değiştirilerek ve 18 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Bu değişiklikte, bir taraftan açılmış dâvaların sonuçlarına bağlı kazanılmış hakların saklı tutulması, diğer taraftan da intikal devresini belli bir tarih çizgisinde tutmanın zorunluluğu görüşü hâkim olmuştur ki bu tarih, yukarıda açıklanan sebeplerle tasarının kabul ve sevk tarihi olarak kabul edilmiştir.

Madde 20. — Tasarının bu maddesi, değiştirilerek ve 19 ncu madde olarak kabul edilmiştir. Bu değişiklikte, kazandırıcı zaman aşımı yoluyla iktisaplarını mahkeme ilâmı ile ispatlıyan zilyedlerin durumu da açıklığa kavuşturulmuştur.

Madde 21. — Tasarının bu maddesi, reformun uygulanmasıyle ilgili hükümlere yer verecek olan Toprak ve Tarım Reformu Kanununda tâyin ve tesbit edilecek esaslara ilişkin bulunmaktadır.

Bu madde, tarım arazilerinin, «asgari ve âzami» hadleri deyiminden «asgari» kelimesi ile «nüfus kesafeti» deyimleri metinden çıkarılarak ve 20 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 22. — 21 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 23. — 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 24. — 23 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 25. — 24 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuzca bâzı değişikliklerle ve çoğunlukla kabul edilen ve tümü 24 maddeden ibaret bulunan tasarı, öncelik ve ivedilikle görüşülmesi istemiyle ve gereği yapılmak üzere Yüksek Başkanlığa saygiyle sunulmuştur.

Geçici Komisyon Başkanı	Sözcü	Kâtip	
İstanbul	Diyarbakır	Ordu	Adana
İ. H. Tekinel	*S. Savcı*	*A. Topaloğlu*	*F. Güleç*

Antalya Bu tasarı ile gayeye ulaşmaya imkân yoktur. Muhalifim *Ö. Buyrukçu*	Antalya *R. Eker*	Bursa *K. Önadım*	Çanakkale *M. Hulki Önür*
Çorum *A. Güler*	Denizli *A. Uslu*	Adana Söz hakkım saklıdır. *M. K. Küçüktepepınar*	Gaziantep *E. Ocak*
Giresun *M. Emin Turgutalp*	Isparta *Y. Uysal*	İçel Muhalifim *T. Özgüner*	İstanbul H. Dolun İmzada bulunamadı
İzmir Muhalifim, imzam karşı oy şerhimdedir *Ş. Akkan*	İzmir A. Naki Üner İmzada bulunamadı	Kayseri Söz hakkım mahfuzdur. Bu maddeye muhalifim *M. Yüceler*	
Konya Ezcümle 3 ve 4 ncü maddeler ile bâzı maddelerine muhalifim. Söz hakkım mahfuzdur. *İ. Baran*	Konya Muhalifim. Söz hakkım mahfuzdur *K. İmer*	Sakarya *Y. Bir*	
Sakarya *N. Bayar*	Siirt Söz hakkım mahfuzdur. Bâzı maddelerde muhalifim *M. Nebil Oktay*	Trabzon Toprak Reformu ilke ve stratejisine uymadığı ve toprak rezervini azalttığı için muhalifim. Söz hakkım mahfuzdur. *A. Şener*	
	Samsun *İ. Yalçıner*	Yozgat *T. Nizamoğlu*	

Millet Meclisi Toprak Reformu Öntedbirler kanun tasarısını görüşmek üzere teşkil olunmuş 55 No. lu Geçici Karma Komisyon Üyesi ve İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın muhalefet şerhi

Anayasanın 8 nci maddesine göre (Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.

Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlıyan temel hukuk kurallarıdır.) Bu tasarıyı inceliyen Komisyonumuzun değiştirisinde de Anayasaya aykırı hükümler mevcuttur. Şöyleki :

1. Komisyonca, değiştiriye 3 ncü madde olarak konulan (bağ, bahçe ve benzerleri ile ilgili özel hükümler) başlığını taşıyan, bu madde kapsamına teklifimiz veçhile, ihracata dönük sebze, meyva ve çiçek seracılığı ile turfanda sebzecilik için yapılan toprağı kasalı camâkan altına alan sebze ve çiçek bahçeleri ve bir de, ilme ve gelişen teknolojiye dayalı verimli işletmelerin alınmaması, Anayasanın 37 nci maddesindeki ekonomik ve sosyal faktörlerden, verimlilik unsurunu noksan belirtmekte bulunması nedeniyle sözü geçen Anayasanın 37 nci maddesine tam ve kâmil mânada uygunluk arz etmemektedir.

2. Tasarının 3 ncü maddesi, komisyon değiştirisinde 4 ncü madde olarak düzenlenmiştir. Toprak ve Tarım Reformu açısından geçersiz tasarruflar başlığını taşıyan bu madde ise Anayasanın sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler bölümünde yer alan Toprak Reformu ile ilgili 36, 37, 38 ve 52 nci maddelerine karşıdır.

Çünkü Anayasanın adı geçen 36, 37, 38 ve 52 nci maddeleri bir program hükmü, program maddelerüdir. Bu hükümlerle sadece siyasal iktidarlara bir program yükü yüklenmiştir. Ferdi bağ-

layıcı hükümler değildir. Kanunlar çıkmadıkça, ferdi bağlıyan kamu borcu doğmaz. Bu nedenle Anayasanın 40 ncı maddesine göre sözleşme hürriyetine sahip bulunan vatandaşlarımız, Medeni, Borçlar kanunlarındaki hükümlere dayanarak toprakları üzerinde, kanuna, ahlâka ve umumi intizama veya şahsi hükümlere mütaallik haklara mugayir bulunmıyan her türlü tasarrufu yapmak yetkisine sahiptirler. Hal böyle iken bu maddeyle makable şümul hükümler sevk edilmektedir. Müktesep haklar ihlâl edilmektedir.

3. Değiştirinin devir ve temlik hakkının sınırlandırılması başlığını taşıyan 6 ncı maddesinin son fıkrası hükmü de, bankalara ve bâzı kuruluşlara imtiyaz tanınması neticesini doğurduğu için Anayasanın 12 nci maddesindeki (Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.) hükmüne ters düşmektedir.

4. Değiştiride Tapulama Kanununun 33 ncü maddesinin tadili başlığı altında düzenlenen 9 ncu maddesi ise 1950 yılına veya daha önceki yıllara ait yergi kaydı aranma mecburiyetini sevk etmekle, 766 sayılı Tapulama Kanunun 33 ncü maddesiyle bu kanunun 97 nci maddesi delâletiyle Medeni Kanunun 639 ncu maddesindeki sayılan unsurlardan 20 sene müddeti bertaraf etmektedir.

Ayrıca, son fıkrasiyle hükmü şahıs olan Devletin tapulama kayıtlı olmıyan gayrimenkullerinde kazandırıcı zaman aşımı yoliyle iktisabı da kaldırdığı cihetle, Anayasanın 12 nci maddesine aykırıdır.

Bu haliyle Anayasa Mahkemesinin 766 sayılı Tapulama Kanununu tasdik eden 18 - 19 . 6 . 1968 gün, 1966/9 esas - 1968/25 Karar sayılı gerekçeli kararına da muhalefettir. Anayasanın 152 nci maddesinin son fıkrası hükmündeki (Anayasa Mahkemesi kararları, Resmî Gazete de hemen yayımlanır. Ve Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar. Kuralına da riayetsizliktir.

Neticeten zilyedliği işlemez hale getiren bir hükümdür.

5. Açılmış bulunan dâvalar başlığı altında değiştirilen 19 ncu madde olarak düzenlenen madde de Anayasa Mahkemesinin yukarda sözü geçen 18/19 . 6 . 1968 gün - 1966/9 Esas - 1968/25 Karar sayılı gerekçeli kararında kabul edildiği veçhile, (Türk müspet Hukuku ötedenberi zilyedliğe hukukî bir değer vermiş ve bunun hak doğurucu bir durum olduğunu kabul etmiştir. Bu konulardaki ve özellikle Medeni Kanunun 639 ncu maddesindeki şartlara sahibolan bir kişinin tescil talebinde bulunabilme hakkının, kazanılmış bir hak niteliği taşıdığı şüphesizdir. Zira kendisine böyle bir talep yapılmış olan mahkemenin yapacağı işlem, ilgilinin hakkındaki şartları yerine getirmiş olup olmadığının tesbiti halinde istemin kabulü ile tescile karar vermek zorunluğu vardır. Şu halde aslında kanundaki haklara sahibolan zilyed, mülkiyet hakkını da kazanmış ve mahkemeye ise durumun belirtilmesi görevi kalmıştır. Böyle bir hakkı kazanılmış hak saymamak mümkün değildir). Kararına da aykırıdır. Bu nedenle 7 . 2 . 1972 gününe kadar dâva açmış vatandaşlara veya evvelce tapulama ve mahkeme ilâmlarına göre tescil hakkını kullanmış vatandaşlara bir imtiyaz tanımaktadır. Hak kazandığı halde dâva açmayan veya açamıyan vatandaşlarımızın kazanılmış mülkiyet haklarını kaldırmaktadır.

Binaenaleyh; Anayasamızın 152/ son ve 12/ son maddeleri hükümlerine tamamen aykırıdır.

6. Kamulaştırma bedelinin kime ödeneceği başlığını taşıyan 20 nci maddesine zilyedliklerde ilâm ibraz edilme mecburiyeti konulduğu ve değiştirinin 9 ve 19 ncu maddelerinde yapılan değişiklikler sebebiyle kazanılmış hakların bir kısmı kaldırıldığı ve eşitsizlik yaratıldığı cihetle bu maddede de eşitlik kuralına ters düşme hali mevcuttur.

7. Tapulama Kanunun 37 nci maddesinin son fıkrasının yürürlükten kalkması başlığı altında düzenlenen 22 nci madde ile Tapulama Kanunun 37 nci maddesinin son fıkrası hükmü yürürlükten kaldırılmaktadır. Bu ise Anayasamızın 17 . 4 . 1970 gün - 1255 sayılı Kanunla değiştirilen 5 nci bendine ters düşmektedir.

8. Tasarının tümü ve maddeler üzerindeki görüşmelerimde belirttiğim parti programımıza sadakat noktasından hareketle, programımızın tarım, ormancılık ve köy kalkınması konularını teşkil eden 4 ncü bölümünün (A) kısmında öngörülen tarım politikamız muvacehesinde, Komisyon değiştirisinin toprak ve tarım reformu örgütünü düzenliyen 15, 16, 17, 18, 23 ncü maddeleriyle bir sayılı ek cetveline karşıyım.

Komisyon tutanaklarında tesbit ve tescil görmüş bulunan neticeye müessir usulü uygulama hakkındaki söz hakkımı da saklı tutarım.

Netice : Komisyon değiştirisi maddeleri içerisinde yukarda kısaca izah edilen Anayasa hükümlerine aykırılık mevcudiyeti dolayısiyle tasarıya karşı bulunduğumu saygı ile arz ederim.

Şükrü Akkan
İzmir Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanunu tasarısı

Amaç :

MADDE 1. — Bu kanun, toprak ve tarım reformunun gerçekleştirilmesi için gerekli öntedbirlere ilişkin hükümleri kapsamaktadır.

Tarım arazisinin tanımı :

MADDE 2. — Üzerinde ekim, dikim, bakım, yetiştirme yapılan veya doğrudan doğruya tabiattan yararlanmak suretiyle, orman hariç, bitki ve hayvan üretimine elverişli olan veyahut ıslah (amélioration) suretiyle üretime elverişli hale getirilebilen araziye tarım arazisi denilir.

Bu kanunda kullanılan arazi deyimi, birinci fıkrada tanımı yapılan tarım arazisi anlamını ifade etmektedir.

Toprak ve tarım reformu açısından geçersiz tasarruflar :

MADDE 3. — 20 Temmuz 1961 tarihinden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar usul ve füruğ, üçüncü dereceye kadar nesepten ve ikinci dereceye kadar sebepten civar hısımları ile eş lehine tarım arazisine ilişkin olarak her ne şekilde olursa olsun yapılmış olan devir ve temlikler, söz konusu tarım arazisi, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, kanunda öngörülen mazeretlerden birisi söz konusu olmaksızın, lehine devir ve temlik yapılmış olan kişiler tarafından bizzat işletilmiyorsa, miktarına bakılmaksızın toprak ve tarım reformunun uygulaması açısından geçersiz sayılırlar.

Karı ve kocadan her ikisi sağ ve aralarındaki evlilik bağı da bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte devam etmekte ise, bunların her ikisi de bizzat tarım yapıyor görünseler dahi, bunlardan yalnız birisinin sahibolduğu arazi kanunun tâyin ve tesbit edeceği sınırlar dâhilinde Toprak ve Tarım Reformu Kanununa göre yapılacak olan kamulaştırmanın kapsamı dışında kalabilir.

İstisnai haller :

MADDE 4. — Tarım arazisi, aşağıda öngörülen hallerde bu kanunun 3 ncü maddesi hükmünün kapsamı dışında kalır :

a) Miras yoliyle kanuni mirasçılara intikal etmiş olan kanuni miras payları.

b) 3 ncü maddenin 1 nci fıkrası hükmüne göre lehine tarım arazisi devir ve temlik edilen kimselerin, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte askerlik, ihtiyarlık, hastalık, hükümlülük, tutukluluk, tabiî âfetler ile tarım teknisyenliği, mühendisliği veya benzeri bir meslek öğrenimi nedeniyle bizzat işliyemedikleri tarım arazileri.

c) Cebri icra yoliyle vukubulmuş olan el değiştirmeler.

55 NUMARALI GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİSİ

Toprak ve Tarım Reformu Öntedbirler kanunu tasarısı

Amaç :

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bu kanun bakımından tarım arazisinin tanımı :

MADDE 2. — Üzerinde ekim, dikim, bakım, yetiştirme yapılabilen veya orman hariç doğrudan doğruya tabiattan yararlanmak suretiyle bitki veya hayvan üretimine elverişli olan veya ıslah (Amelioration) suretiyle üretime elverişli hale getirilen araziye, tarım arazisi denir.

Bu kanunda kullanılan arazi deyimi, birinci fıkrada tanımı yapılan tarım arazisi anlamını ifade eder.

Bağ, bahçe ve benzerleri ile ilgili özel hükümler :

MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bağ, zeytinlik, fındıklık Antep fıstıklığı ve benzerleri meyva bahçeleri ile kavaklık olarak kullanılan tarım arazileri - 6, 7, 8, 12, 13, 14 ve 21 nci maddeler hükümleri hariç - bu kanunun kapsamı dışındadır.

Bir tarım arazisinin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bağ, zeytinlik, fındıklık, Antep fıstıklığı ve benzerleri meyva bahçeleri ile kavaklık olup olmadığı bilim ve fen esaslarına göre Tarım Bakanlığınca tesbit edilir.

Toprak ve Tarım Reformu açısından geçersiz tasarruflar :

MADDE 4. — 20 . 7 . 1961 tarihinden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar usul ve füruğ, üçüncü dereceye kadar nesepten ve ikinci dereceye kadar sebepten civar hısımları ile eş lehine tarım arazisine ilişkin olarak her ne şekilde olursa olsun yapılmış olan devir ve temlikler, söz konusu tarım arazisi, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, kanunda öngörülen mâzeretlerden birisi söz konusu olmaksızın, lehine devir ve temlik olan kişiler tarafından bizzat işletilmiyorsa, miktarına bakılmaksızın toprak ve tarım reformunun uygulaması açısından geçersiz sayılırlar.

Karı ve kocadan her ikisi sağ ve aralarındaki evlilik bağı da bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte devam etmekte ise, bunların her ikisi de bizzat tarım yapıyor görünseler dahi, bunlardan her ikisinin sahibi oldukları arazinin toplamı, kanunun tâyin ve tesbit edeceği sınırlar dâhilinde Toprak ve Tarım Reformu Kanununa göre yapılacak olan kamulaştırmanın kapsamı dışında kalabilir.

İstisnai haller :

MADDE 5. — Tarım arazisi, aşağıda öngörülen hallerde bu kanunun 4 ncü maddesi hükmünün kapsamı dışında kalır :

a) Miras yoluyla kanuni mirasçılara intikal etmiş olan kanuni miras payları.

b) Cebri icra yoluyla vukubulmuş olan el değiştirmeler.

(Hükümetin teklifi)

Devir ve temlik ile ifraz ve taksimin sınırlandırılması :

MADDE 5. — Kanuni mirasçılık sebebiyle yapılan intikaller haricolmak üzere, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, tarım arazisine ilişkin olarak, büyüklüğü otuz dönümü aşan müstakil parçaların devri ile, büyüklüğü otuz dönümü aşan arazi parçalarının ifrazı veya aynen taksimi yoliyle yapılan devirler toprak ve tarım reformu uygulaması bakımından geçersiz sayılırlar. Ancak, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra arazi satınalacak olan kişiler veya kanuni mirasçıları arazinin bulunduğu bölgede toprak ve tarım reformunun uygulanmasına başlandığında söz konusu araziyi bizzat işletmeye devam etmekte iseler ve sahiboldukları arazilerin tümü o bölge için tesbit edilecek asgari norm miktarını geçmiyorsa, satınalmış oldukları arazi üzerindeki mülkiyet hakları saklıdır.

Yukardaki fıkra uyarınca geçersiz sayılacak mülkiyet devirlerine ilişkin işlemler yapılırken, tapu sicil muhafızı veya memuru, «mülkiyet intikalinin toprak ve tarım reformunun uygulanması açısından geçersiz sayılacağını» re'sen tapu siciline şerh etmekle yükümlüdür.

İlgili bakanlık veya bakanlıklarca tarım dışı amaçlara tahsisi uygun görülen arazi hakkında, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının olumlu görüşü alınmak kaydiyle, birinci ve ikinci fıkralar hükümleri uygulanmaz.

Turistik ve sınai tesisler inşası için, İmar ve İskân Bakanlığının olumlu görüşü alınmak şartiyle, arazinin ifraz veya taksim suretiyle tahsisi ve devri mümkündür. Ancak, bu takdirde arazinin ne amaçla ifraz, taksim ve devir edildiği tapu siciline tapu sicil muhafızı veya memuru tarafından şerh verilir. Yapılması gereken tesislerin inşasına arazinin ifraz, taksim ve devredildiği tarihten itibaren 2 yıl içinde başlanılması ve inşa ameliyesinin 5 yıl içinde bitmiş olması şarttır. Aksi takdirde, bu fıkra hükmüne dayanılarak yapılmış olan devirler toprak ve tarım reformu uygulaması açısından geçersiz sayılır.

Bu madde hükmü, şüyuun giderilmesi satışları ile 14 Ağustos 1971 tarihinden önce noterler veya tapu dairelerince düzenlenmiş olan bir resmî senede dayanan borçlar dışındaki bütün cebri satışlara da uygulanır.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin alacaklarının temini, takibi ve tahsili ile ilgili işlemlere bu madde hükümleri uygulanmaz.

Devletçe dağıtılmış olan bâzı arazinin devir ve temlik edilmemesi ve arazi dağıtımının durdurulması :

MADDE 6. — 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile 4486 sayılı Teknik Ziraat ve Teknik Bahçıvanlık Okulları hakkındaki kanunlara dayanılarak dağıtılan tarım arazisi devir ve temlik edilemez.

Devir ve temlik hakkının sınırlandırılması :

MADDE 6. — Kanuni mirasçılık sebebiyle yapılan intikaller hariç olmak üzere, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, tarım arazisine ilişkin olarak, büyüklüğü otuz dönümü aşan müstakil parçaların devir ve temliki toprak ve tarım reformunun uygulaması bakımından geçersiz sayılır. Ancak, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra arazi satınalacak olan kişiler veya kanuni mirasçıları, arazinin bulunduğu bölgede toprak ve tarım reformunun uygulanmasına başlandığında söz konusu araziyi bizzat işletmeye devam etmekte iseler ve sahiboldukları arazilerin tümü o bölge için tesbit edilecek âzami norm miktarını geçmiyorsa, satınalmış oldukları arazi üzerindeki mülkiyet hakları saklıdır.

Yukardaki fıkra uyarınca geçersiz sayılacak mülkiyet devirlerine ilişkin işlemler yapılırken, tapu sicil muhafızı veya memuru, «Mülkiyet intikalinin toprak ve tarım reformunun uygulanması açısından geçersiz sayılacağını» re'sen tapu siciline şerh etmekle yükümlüdür.

İlgili bakanlık veya bakanlıklarca tarım dışı amaçlara tahsisi uygun görülen arazi hakkında, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının bağlı bulunduğu bakanlığın olumlu görüşü alınmak kaydiyle, birinci ve ikinci fıkralar hükümleri uygulanmaz.

Bu madde hükmü, şüyuun giderilmesi satışları ile 7 . 2 . 1972 tarihinden önce noterler veya tapu dairelerince düzenlenmiş olan bir resmî senede dayanan borçlar ile aynı tarihe kadar açılmış dâvaların sonuçlarına bağlı alacakların takibi dışındaki bütün cebrî satışlarda da uygulanır.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri ve diğer bankaların ikraz etmiş oldukları alacakların temini, takibi ve tahsili ile ilgili işlemlere bu madde hükümleri uygulanmaz.

İfraz ve taksim hakkının sınırlandırılması :

MADDE 7. — 7 . 2 . 1972 tarihinden itibaren tarım arazisi üzerinde ifraz ve aynen taksim işlemleri, toprak ve tarım reformunun uygulanması bakımından geçersiz sayılırlar.

Yukardaki fıkra uyarınca geçersiz sayılacak ifraz ve aynen taksimlere ilişkin işlemler yapılırken, tapu sicil muhafızı veya memuru, «mülkiyet intikalinin toprak ve tarım reformunun uygulanması açısından geçersiz sayılacağını» re'sen tapu siciline şerh etmekle yükümlüdür.

İlgili bakanlık veya bakanlıklarca tarım dışı amaçlara tahsisi uygun görülen arazi hakkında, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının bağlı bulunduğu bakanlığın olumlu görüşü alınmak kaydı ile, birinci ve ikinci fıkralar hükümleri uygulanmaz.

Tapuda kayıtlı olmıyan sahipli arazinin tümünün veya bölünen bir kısmının zilyedliğinin devrinde de 21 nci maddenin öngördüğü hallerin saklı tutulması bakımından birinci fıkra hükmü uygulanır.

Devletçe dağıtılmış olan bâzı arazinin devir ve temlik edilmemesi ve arazi dağıtımının durdurulması :

MADDE 8. — 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ile 4486 sayılı Teknik Ziraat ve Bahçıvancılık Okulları hakkındaki kanunlara dayanılarak dağıtılan tarım arazisi, Toprak ve Tarım Reformu Kanununun yürürlüğe gireceği tarihe kadar devir ve temlik edilemezler.

(Hükümetin teklifi)

4753 sayılı Kanun ile 28 . 2 . 1957 tarih ve 8751 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Nizamnamesi hükümleri gereğince çiftçilere yapılan toprak dağıtımı durdurulmuştur.

Ancak 18 No.lu dağıtım cetvellerine göre 24 . 5 . 1971 tarihinden önce ilgili valilikçe onaylanmış dağıtım işleriyle, evvelce yapılmış dağıtımların Danıştay, mahkeme ve idari kararlar gereğince tashih ve ıslah işlemlerine devam olunur.

Kazandırıcı zaman aşımı :

MADDE 7. — Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler ile, kanunlar uyarınca Devlete kalan gayrimenkuller - tapuda kayıtlı olsun veya olmasın - kazandırıcı zaman aşımı yoluyla iktisabedilemezler.

Tapulama Kanununun 33 ncü maddesinin tadili :

MADDE 8. — Tapulama Kanununun 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Tapuda kayıtlı olmıyan ve beher parçasının yüzölçümü 20 dönüme kadar olan (20 dönüm dâhil) gayrimenkul, çekişmesiz ve aralıksız en az 20 yıldan beri malik sıfatiyle zilyedliğini, belgelerle veya bilirkişi veyahut tanık beyanlariyle tevsik eden zilyedi adına kaydedilir.

Aynı şahsın yekdiğerine bitişik olup da, yüzölçümü toplamı 20 dönümden fazla bulunan müstakil parçalar üzerindeki zilyedliği ayrı ayrı sebeplere dayandığı takdirde, her parçanın yüzölçümü 20 dönümü geçmemek ve zilyedliğe ilişkin diğer unsurlar mevcudolmak kaydiyle, bu parçalar zilyed adına kaydedilir.

Yüzölçümü 20 dönümü geçen müstakil parçaların veya aynı şahsın ayrı ayrı sebeplere dayanarak zilyed bulunduğu yekdiğerine bitişik ve yüzölçümleri 20 dönümü aşan birden fazla parçalarından her birinin 20 dönümlük kısmı, zilyedliğe ait 1 nci fıkradaki unsurların mevcudiyeti halinde, zilyedi adına kaydedilir.

Bir tapulama bölgesinde, bu maddenin I, II ve III ncü fıkraları gereğince bir kişinin iktisabedebileceği gayrimenkullerin toplam büyüklüğü 50 dönümü geçemez.

Arazinin, yukardaki fıkraların kapsamı dışında kalan kısmının zilyedi adına kaydedilebilmesi için, birinci fıkra gereğince delillendirilen zilyedliğin, ayrıca, 1950 yılına veya daha önceki yıllara ait vergi kaydı veya tasdiksiz tapu yoklama kaydı veya zilyed lehine bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kesinleşmiş mahkeme hükmüyle de delillendirilmesi gerekir.

55 Numaralı Geçici Komisyonun değiştirişi

4753 sayılı Kanun ile 28 . 2 . 1957 tarih ve 8751 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Nizamnamesi hükümleri gereğince çiftçilere yapılan toprak dağıtımı durdurulmuştur.

Ancak, 18 No.lu dağıtım cetvellerine göre 24 . 5 . 1971 tarihinden önce ilgili valilikçe onaylanmış dağıtım işleriyle, evvelce yapılmış dağıtımların Danıştay, mahkeme ve idari kararlar gereğince tashih ve ıslah işlemlerine devam olunur.

Tapulama Kanununun 33 ncü maddesinin tadili :
Tapusuz gayrimenkuller :

MADDE 9. — Tapulama Kanununun 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Tapuda kayıtlı olmıyan ve beher parçasının yüzölçümü 20 dönüme kadar olan (20 dönüm dâhil) gayrimenkul, çekişmesiz ve aralıksız en az 20 yıldan beri malik sıfatiyle zilyedliğini, belgelerle veya bilirkişi veyahut tanık beyanlariyle tevsik eden zilyedi adına kaydedilir.

Aynı şahsın yekdiğerine bitişik olup da, yüzölçümü toplamı 20 dönümden fazla bulunan müstakil parçalar üzerindeki zilyedliği ayrı ayrı sebeplere dayandığı takdirde, her parçanın yüzölçümü 20 dönümü geçmemek ve zilyedliğe ilişkin diğer unsurlar mevcudolmak kaydiyle, bu parçalar zilyedi adına kaydedilir.

Yüzölçümü 20 dönümü geçen müstakil parçaların veya aynı şahsın ayrı ayrı sebeplere dayanarak zilyedi bulunduğu yekdiğerine bitişik ve yüzölçümleri 20 dönümü aşan birden fazla parçalardan her birinin 20 dönümlük kısmı, zilyedliğe ait 1 nci fıkradaki unsurların mevcudiyeti halinde zilyedi adına kaydedilir.

Bir tapulama bölgesinde, bu maddenin II, III ve IV ncü fıkraları gereğince bir kişinin iktisap edebileceği gayrimenkullerin toplam büyüklüğü 50 dönümü geçemez.

Arazinin, yukardaki fıkraların kapsamı dışında kalan kısmının zilyedi adına kaydedilebilmesi için, birinci fıkra gereğince delillendirilen zilyedliğin ayrıca aşağıdaki belgelerden birine dayandırılması lâzımdır.

a) 1950 yılına veya daha önceki yıllara ait vergi, kaydı,
b) Zilyed lehine kesinleşmiş mahkeme ilâmları,
c) Tasdikli irade suretleri ve fermanlar,
d) Muteber mütevelli, sipahi, mültezim, temessük veya senetleri,
e) Kayıtları bulunmıyan tapu ve mülga Hazinei hassa senedi veya muvakkat tasarruf ilmühaberi,
f) Tasdiksiz tapu yoklama kayıtları,
g) Mülkname, muhasebatı atika kelemi kayıtları,
h) Mubayaa, istihkâm ve ihbar hüccetleri,
i) Evkaf idarelerinden tapuya devredilmemiş tasarruf kayıtları,

Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler ile kanunlar uyarınca Devlete kalan gayrimenkuller - tapuda kayıtlı olsun veya olmasın - kazandırıcı zaman aşımı yoluyla iktisabedilemez ve bu madde hükmü uygulanamaz.

(Hükümetin teklifi)

Tapulama Kanununun geçici 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrasının tadili :

MADDE 9. — Tapulama Kanununun geçici 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

5602 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesine dair olan 6335 sayılı Kanun gereğince yapılan tesbitlerde veya açılan tescil dâvalarında, zilyedliğe ilişkin diğer şartlar mevcut olduğu halde, vergi kaydı bulunmadığından tamamı Hazineye maledilen gayrimenkullerin 20 dönüme kadar olan kısmı (20 dönüm dâhil) 33 ncü maddede öngörülen iktisap şartları mevcudolduğu takdirde zilyedleri adına tesbit ve tescil olunur.

Yargı mercii ve usulü :

MADDE 10. — Bu kanunun uygulanması sırasında doğacak anlaşmazlıklar adliye mahkemelerinde ve basit yargılama usulü uygulanarak çözümlenir.

Bildirim verme yükümü :

MADDE 11. — Tarım arazilerinin malikleri veya malik sıfatiyle zilyedleri, bu kanunun yürürlüğe girmesinden bir ay sonra başlamak üzere dört ay içinde, malik veya zilyed oldukları araziler hakkında bir sonraki maddede gösterilmiş olan yetkili me rcilere bildirim vermekle yükümlüdürler.

Bu bildirimde malik veya zilyedin ad ve soyadı, yaşı, medeni hali ile arazinin büyüklüğü, işletme ve kullanış şekli ve mülkiyet veya zilyedlik hakkı üzerinde bir ihtilâf bulunup bulunmadığı bildirilir.

Bildirimler tapulu gayrimenkullerde malik, tapusuz gayrimenkullerde zilyed tarafından, velâyet veya vesayet altındaki kişilerde veli, vasi veya kayyum tarafından, müşterek veya iştirak halinde mülkiyette temsilci veya hissedarlardan birisi tarafından, tüzel kişilere ait arazilerde tüzel kişiyi temsile yetkili olan kişi tarafından düzenlenerek imza edilir.

Bildirimlerin şekil ve muhtevasına ilişkin ayrıntılar ile bildirim verilmesi ve incelenmesi işlemlerinin nasıl yürütüleceği, çıkarılacak yönetmelikle tesbit edilecektir. Yönetmelik, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde çıkarılır.

Bildirimler hiçbir harc ve resme tabi değildir.

Bildirimlerin verileceği yetkili merciler :

MADDE 12. — Arazinin sınırları içinde bulunduğu köyde ikamet eden malik ve zilyedler, düzenliyecekleri bildirimleri kanuni süresi içinde makbuz karşılığında o köyün muhtarına verirler. Muhtarlar, kendilerine verilmiş olan bildirimleri, bunların gerçeğe uygun olup olmadığını her bildirimin altına şerh vererek, çıkacak yönetmelikte tesbit edilecek süre içinde mahallin en büyük mülki âmirine bir tutanak karşılığında tevdi ederler.

Birden ziyade köy, ilçe veya il sınırları içinde mülkiyet veya zilyedlikleri altında arazileri bulunan malik veya zilyedler, düzenliyecekleri bildirimlerin tamamını kanuni süresi içinde söz konusu arazilerin en büyük kısmının bulunduğu ilçe veya ildeki en büyük mülki âmire makbuz karşılığında verirler.

Malik veya zilyed oldukları arazinin bulunduğu mahalde ikamet etmiyenler, düzenliyecekleri bildirimleri kanuni süresi içinde arazilerinin veya kanuni ikametgâhlarının bulunduğu yerin en büyük mülki âmirine makbuz karşılığında verirler.

İkametgâhları yurt dışında bulunan malik ve zilyedler, düzenliyecekleri bildirimleri kanuni süresi içinde, ikametgâhlarına en yakın olan Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluklarına veya Elçiliklerin Konsolosluk Şubelerine makbuz karşılığında verirler.

55 Numaralı Geçici Komisyonun değiştirişi

Topulama Kanununun geçici 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrasının tadili :

MADDE 10. — Tasarının 9 ncu maddesi, 10 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yargı mercii ve usulü :

MADDE 11. — Tasarının 10 ncu maddesi 11 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Bildirim verme yükümü :

MADDE 12. — Tarım arazilerinin mâlikleri veya mâlik sıfatiyle zilyedleri, bu kanunun yürürlüğe girmesinden bir ay sonra başlamak üzere 6 ay içinde, mâlik veya zilyed oldukları araziler hakkında 13 ncü maddede gösterilmiş olan yetkili mercilere bildirim vermekle yükümlüdürler.

Bu bildirimde mâlik veya zilyedin ad ve soyadı, yaşı, medeni hali ile arazinin gerçek büyüklüğü, işletme ve kullanış şekli ve mülkiyet veya zilyedlik hakkı üzerinde bir ihtilaf bulunup bulunmadığı bildirilir.

Bildirimler tapulu gayrimenkullerde mâlik, tapusuz gayrimenkullerde zilyed tarafından vekâlet veya vesayet altındaki kişilerde veli, vasi veya kayyım tarafından, müşterek veya iştirak halinde mülkiyette temsilci veya hissedarlardan her hangi birisi tarafından, tüzel kişilere ait arazilerde tüzel kişiyi temsile yetkili olan kişi tarafından düzenlenerek imza edilir.

Bildirimlerin sekil ve muhtevasına ilişkin ayrıntılar ile bildirim verilmesi ve incelenmesi işlemlerinin nasıl yürütüleceği, çıkarılacak yönetmelikle tesbit edilecektir. Yönetmelik, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde çıkarılır.

Bildirimler hiçbir vergi ve harc ve resme tabi değildir.

Bildirimlerin verileceği yetkili merciler :

MADDE 13. — Arazinin sınırları içinde bulunduğu köyde ikamet eden mâlik veya mâlik sıfatiyle zilyedler, düzenliyecekleri bildirimleri kanuni süresi içinde makbuz karşılığında o köyün muhtarına verirler. Muhtarlar kendilerine verilmiş olan bildirimleri, bunların gerçeğe uygun olup olmadığının her bildirimin altına şerh vererek, çıkacak yönetmelikte tesbit edilecek süre içinde mahallin en büyük mülki âmirine bir tutanak karşılığında tevdi ederler.

Birden ziyade köy, ilçe veya il sınırları içinde mülkiyet veya zilyedlikleri altında arazileri bulunan mâlik veya zilyedler, düzenliyecekleri bildirimlerin tamamını kanuni süresi içinde söz konusu arazilerin en büyük kısmının bulunduğu ilçe veya ildeki en büyük mülki âmire makbuz karşılığında verirler.

Mâlik veya zilyed oldukları arazinin bulunduğu mahalde ikamet etmiyenler, düzenliyecekleri bildirimlere kanuni süresi içinde arazilerinin veya kanuni ikametgâhlarının bulunduğu yerin en büyük mülki âmirine makbuz karşılığında verirler.

İkametgâhları yurt dışında bulunan mâlik ve zilyedler, düzenliyecekleri bildirimleri kanuni süresi içinde, ikametgâhlarına en yakın olan Türkiye Cumhuriyet konsolosluklarına veya elçiliklerin konsolosluk şubelerine makbuz karşılığında verirler.

(Hükümetin teklifi)

Gerçeğe aykırı beyanda bulunmanın müeyyidesi:

MADDE 13. — Kasden gerçeğe aykırı beyanda bulunan malik veya zilyedlerin, malik veya zilyed oldukları arazinin tamamı Toprak ve Tarım Reformu Kanununa göre kamulaştırılır.

Muhtarlar ve diğer yetkili memurlarla ilgili müeyyide :

MADDE 14. — Bu kanunun uygulanmasında görevinde ihmal veya terahî gösteren veya görevini kötüye kullanan muhtarlar ve diğer yetkili memurlar Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 ncı maddelerinde yazılı cezalara çarptırılırlar.

Toprak ve Tarım Reformu Örgütü :

MADDE 15. — Bu kanunun uygulanmasında görev almak ve Toprak ve Tarım Reformu ile ilgili çalışmaları yapmak ve sürdürmek üzere Başbakana veya Başbakanın görevlendireceği Devlet Bakanına bağlı bir Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı kurulmuştur.

Kadrolar, atama yetkisi ve sözleşme ile çalıştırma :

MADDE 16. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının merkez örgütü için 1972 yılı Bütçe Kanununun 15 nci maddesinde 1972 bütçe yılı içinde geçerli olduğu belirtilen kadrolara bu kanuna ilişkin (1) sayılı cetvelde sınıf, derece ve sayıları gösterilen kadrolar eklenmiştir. Bu kadrolar hakkında 15 nci maddenin blokaj hükümleri uygulanmaz.

Müsteşar, müsteşar yardımcısı, genel sekreter ve danışman kadrolarına müşterek kararname ile, teknik hizmetler ve yardımcı hizmetler kadroları dışında kalan diğer kadrolara müsteşarlığın inhası ve Başbakanın veya görevlendireceği Devlet Bakanının onayı ile; teknik hizmetler ve yardımcı hizmetler kadrolarına müsteşarlıkça atama yapılır.

Müsteşarlık Devlet Memurları Kanununa göre sözleşmeli personel çalıştırmaya yetkilidir. Sözleşmeli personel müsteşarın inhası ve Başbakan veya görevlendireceği Devlet Bakanının onayı ile atanır.

Başka kurumlar personelinin çalıştırılması :

MADDE 17. — I - 13 . 12 . 1960 tarih ve 160 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde anılan kurumlarda istihdam edilen personel Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığında geçici süreli olarak görev alabilirler.

Yukardaki fıkraya göre geçici süreli olarak görevlendirilen memurların kadroları ile ilişkileri, kendi sınıf ve derecelerindeki terfi ve emeklilik hakları devam eder.

II - Geçici süreli görevlendirme ile başka bir görevde çalışan memurlar hakkında aşağıdaki esaslar uygulanır :

a) I nci bende göre görevlendirilen memur hem kendi sınıf ve mesleğinin ve hem de geçici süreli olarak görevlendirildiği işin mevzuatına uymakla yükümlüdür.

b) Genel ve katma bütçeli kurumlar dışında bir kurumdan geçici süreli olarak görevlendirilen memurlar aylıklarını müsteşarlık bütçesinden alırlar ve geçici süreli görevlendirildikleri kadronun aylık ve diğer haklarından yararlanırlar.

c) Genel ve katma bütçeli kurumlar dışında bir kurumdan görevlendirileceklerin aylık, özlük ve sair haklarının net tutarı aslî görevinde aldığından aşağı olamaz.

d) Geçici görevlendirme, dairesinin ve memurun muvafakati ile olur.

e) Geçici görevlendirmenin memurun mesleği ile ilgili olması şarttır.

Süresinde bildirim vermemenin ve gerçeğe aykırı beyanda bulunmanın müeyyidesi :

MADDE 14. — Bu kanunun 12 nci maddesinde yazılı bildirimleri belli süre içerisinde 13 ncü maddede gösterilen mercilere vermiyenler ile gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar 15 günden 2 aya kadar hafif hapis veya 200 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezasiyle cezalandırılırlar.

Bu suçlara ilişkin dâvalar, sulh ceza mahkemelerinde görülür.

Toprak ve tarım reformu örgütü :

MADDE 15. — Bu kanunun uygulanmasında görev almak ve toprak ve tarım reformu ile ilgili çalışmaları yapmak ve sürdürmek üzere Başbakana veya Başbakanın kendi adına görevlendireceği Devlet Bakanına bağlı bir toprak ve tarım reformu müsteşarlığı kurulmuştur.

Başka kurumlar personelinin çalıştırılması :

MADDE 16. — Tasarının 17 nci maddesi 16 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

f) 657 sayılı Kanuna 1327 sayılı Kanunun 74 ncü maddesi ile eklenen ek 2 nci madde hükmü Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığında geçici olarak istihdam edilecek personel hakkında uygulanmaz.

g) Müsteşarlıkta geçici görevde geçen süreler kademe ilerlemesi ve derece yükselmesinde kıymetlendirilir.

Ancak bu sürede tezkiye âmirliği müsteşarlıktır.

Öğretim üye ve yardımcılarının çalıştırılması :

MADDE 18. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığında hizmetinden yararlanılacak üniversite, akademi ve yüksek okul öğretim üye ve yardımcılarının kendi kanunlarına göre sahiboldukları tazminat ve ek gösterge gibi hakları saklıdır.

Görülmekte olan dâvalar :

MADDE 19. — Tapulama Kanununun 33 ve geçici 3 ncü maddelerini değiştiren 8 ve 9 ncu maddeler hükümleri ile 7 nci madde hükmü, kazandırıcı zamanaşımına ilişkin olarak mahkemelerde görülmekte bulunan veya mahkemelerce karara bağlanmış olup da henüz kesinleşmemiş bulunan dâvalarda da uygulanır.

Kamulaştırma bedelinin kime ödeneceği :

MADDE 20. — Yapılmış olan devir ve temliklerin bu kanunun 3 ve 5 nci maddeleri hükümlerine göre Toprak ve Tarım Reformu açısından geçersiz sayılması halinde, kamulaştırma bedeli tapu sicilinde malik olarak yazılı olan kişilere ödenir.

Asgari ve âzami normlar :

MADDE 21. — Toprak ve Tarım Reformunda kamulaştırmaya tabi tutulacak tarım arazilerinin asgari ve âzami hadleri, değişik iklim bölgeleri ve arazi nitelikleri ile nüfus kesafeti ve tarım türlerine göre Toprak ve Tarım Reformu Kanununda tâyin ve tesbit edilecektir.

Tapulama Kanununun 37 nci maddesinin son fıkrasının yürürlükten kalkması :

MADDE 22. — Tapulama Kanununun 37 nci maddesinin son fıkrası hükmü yürürlükten kaldırılmıştır.

1972 yılı giderleri :

MADDE 23. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının 1972 bütçe yılına ilişkin her türlü giderleri Devlet Plânlama Teşkilâtı Bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

Öğretim üye ve yardımcılarının çalıştırılması :

MADDE 17. — Tasarının 18 nci maddesi 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Açılmış bulunan dâvalar :

MADDE 18. — 766 sayılı Tapulama Kanununun 33 ve geçici 3 ncü maddelerini değiştiren bu kanunun 9 ve 10 ncu maddeleri, 9 ncu maddenin son fıkrası hariç 7 . 2 . 1972 tarihine kadar açılmış bulunan dâvalarda uygulanmaz.

Kamulaştırma bedelinin kime ödeneceği :

MADDE 19. — Toprak ve tarım reformu uygulaması amacı ile yapılacak kamulaştırmalarda, kamulaştırma bedeli tapuda mâlik olarak yazılı olanlara, tapusuz gayrimenkullerde kamulaştırma tarihinde iktisabi zamanaşımı hükümleri uyarınca iktisabetmiş olduğunu mahkeme ilâmı ile ispat etmiş olan sahiplerine ödenir.

Toprak ve tarım reformu uygulamasında sahibine bırakılacak arazi :

MADDE 20. — Toprak ve tarım reformunda kamulaştırmaya tabi tutulacak tarım arazisinde sahiplerine bırakılacak arazinin âzami hadleri, değişik iklim bölgeler ve arazi nitelikleri ile tarım türlerine göre Toprak ve Tarım Reformu Kanununda tâyin ve tesbit edilecektir.

Tapulama Kanununun 37 nci maddesinin son fıkrasının yürürlükten kalkması :

MADDE 21. — Tasarının 22 nci maddesi 21 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

1972 yılı giderleri :

MADDE 22. — Tasarının 23 ncü maddesi 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Yürürlük :

MADDE 24. — **Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.**

Yürütme :

MADDE 25. — **Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.**

7 . 2 . 1972

Başbakan *N. Erim*	Devlet Bakanı *D. Kitaplı*	Devlet Bakanı *A. İ. Göğüş*	Devlet Bakanı *İ. Karaöz*
Devlet Bakanı *İ. Öztrak*	Adalet Bakanı *S. Bilge*	Millî Savunma Bakanı *F. Melen*	İçişleri Bakanı *F. Kubat*
Dışişleri Bakanı *H. Bayülken*	Maliye Bakanı *S. N. Ergin*	Millî Eğitim Bakanı *İ. Arar*	Bayındırlık Bakanı *M. Öztekin*
Ticaret Bakanı *N. Talû*	Sa. ve So. Yar. Bakanı *C. Aykan*	Güm. ve Tekel Bakanı *H. Özalp*	Tarım Bakanı V. *S. İnal*
Ulaştırma Bakanı *R. Danışman*	Çalışma Bakanı *A. R. Uzuner*	Sanayi ve Tekno. Bakanı *M. Erez*	En. ve Ta. Kay. Bakanı *N. Devres*
Turizm ve Ta. Bakanı *E. Y. Akçal*	İmar ve İskân Bakanı *S. Bingöl*	Köy İşleri Bakanı *N. Sönmez*	Orman Bakanı *S. İnal*

Gençlik ve Spor Bakanı
A. Karaküçük

55 Numaralı Geçici Komisyonun değiştirişi

Yürürlük :

MADDE 23. — Tasarının 24 ncü maddesi 23 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yürütme :

MADDE 24. — Tasarının 25 nci maddesi 24 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifine bağlı

(1) SAYILI CETVEL

Ünite	Sınıfı	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Sınıf itibariyle kadro adedi toplamı
Başbakanlık Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı	Genel idari hizmetler	3	2	2	2	2	2	1	2	1	2		1	5	2			27
	Teknik hizmetler			4	2	2	2	2	2	2	2							18
	Yardımcı hizmetler													1	1	2	4	8
	Toplam	3	2	6	4	4	4	3	4	3	4		1	6	3	2	4	53

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 703

Eskişehir Milletvekili Şemsettin Sönmez ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plan komisyonları raporları (2/506)

18 . 3 . 1971

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifimiz gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereken işlemin yapılmasına müsaadelerinizi arz ederim.

Eskişehir Milletvekili *M. Ş. Sönmez*	İstanbul Milletvekili *M. Yardımcı*	Konya Milletvekili *B. Müderrisoğlu*
Ankara Milletvekili *O. Aygün*	Çorum Milletvekili *Y. Çağlayan*	Diyarbakır Milletvekili *N. Yıldırım*
Gaziantep Milletvekili *M. L. Söylemez*	Gümüşhane Milletvekili *E. Saatçi*	Isparta Milletvekili *A. İ. Balım*
Manisa Milletvekili *K. Şahinoğlu*	Niğde Milletvekili *H. A. Kavurmacıoğlu*	Sakarya Milletvekili *N. Bayar*

GEREKÇE

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine meslekleri icabı **iyonizan radyasyonla bilfiil çalışan personelin** fiilî hizmetlerine eklenecek müddet hakkındaki kanun tasarısının kısa gerekçesidir :

Meslekleri icabı, yaptıkları işler dolayısiyle diğer iş dallarına nazaran, vücutları daha doğrusu hayatları tehlikede bulunan ve 5434 sayılı Kanunun kapsamına giren iştirakçi ve tevdiatçılara kanun vazıı bazı üstünlükler tanıyarak aynı kanunun 32 nci maddesindeki fıkralarında belirtildiği gibi fiilî hizmetlerinin her yılı için muayyen müddetler ilâve ederek, emeklilik müddetlerinin hesabında bu ilâveler nazara alınmıştır.

Tehlikeli işlerde çalışan birçok meslek grupları yanında bilhassa meslekleri icabı röntgen ışınları radyoaktif elementler ve radyoizotoplar gibi iyonizan radyasyonlarla bilfiil devamlı uğraşan tabip, teknisyen sağlık memuru, radyasyon fizikçisi, teknisyeni ve iyonizan ışınlariyle yine bilfiil çalışan bilmum yardımcı personel, hayatları müddetince **iyonizan şuaların tehlikeleri altında kal**dıkları bugün aşikâr olarak ilmen ispat edilmiştir. Batı memleketlerine paralel olarak memleketimizde de röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyonlardan teşhis ve tedavide geniş çapta **faydalanıldığı gibi tıbbî hizmetler yanında iyon**izan radyasyonlar diğer fiziko - şimik lâboratuvarlarda da geniş olarak kullanılmaktadır. Geçmiş yıllara nispetle röntgen ve radyum gibi benzeri iyonizan ışınların işyerleri ve burada çalışan personelin adedi de sağlık hizmetlerine ve diğer fiziko - şimik lâboratuvarların adedine paralel olarak gittikçe çoğalmaktadır. İyonizan ışınların insan vücudu üzerine zararlı ve yıpratıcı tesirini azaltmak ve bu şualardan etrafı (çevreyi) korumak kasdiyle bu gibi işyerleri inşaatı dahi özel şartlarda yapılmaktadır. İyonizan radyasyonlarla

bilfiil çalışan personelin vücudunda bu şualar birikmekte ve şahsın ileriki yıllardaki hayatında aşağıda bahsi geçen zararlar ve organlarında tahribat husule gelmektedir. İyonizan şuaların insan vücudunda meydana getirdikleri zararlar ilmî olarak gösterilmiş ve muhtelif vesilelerle dünya literatüründe neşredilmiştir. İyonizan ışınlı lâboratuvarda çalışan kimselerin hayat vasatilerinde ihtiyarlığın erken başladığı ve ömrün, hiç ışınla karşılaşmamış olanlara oranla asgari 5 yıl eksildiği tecrübelerle belirtilmiştir. Buna dair neticeler (Radiation Biology and Medecin W. D. Claus. sayfa 336 ve 391) ve (The Biological Effects of Atomic Radiation, A. Report to public National Acedemy of Sciens U. S. A. 1956) kitaplarında neşredilmiştir. Diğer taraftan iyonizan radyasyon lâboratuvarında bilfiil devamlı çalışan personelin vücutlarında şuanın birikme karakter sebebiyle o kimsenin ileriki yıllarda çeşitli ve tedavisi imkânsız müzmin hastalıklarla karşılaşacağı ilmen ve istatistikî metotlarla gösterilmiş olup bu gibi kimselerde ciltlerinde ve diğer organlarında kanserin; gözlerinde bir nevi körlüğe sebebolan kataraktın, damar hastalıklarının ve bilhassa lösemi denilen hastalığın iyonizan radyasyonlarla hiç karşılaşmamış olanlara oranla çok fazla olduğu ispatlanmıştır.

Ayrıca iyonizan şua şahsın cinsî organlar üzerine çok kötü tesir ederek tahribat yapmakta ve kısırlığa sebebolmaktadır. (İyonizan radyasyondan korunma - Seyfettin Kunter 1959 - Sayfa 11 - 97) Bir nevi kan kanseri olan löseminin iyonizan şua içerisinde çalışanlarda, hiç çalışmayanlara oranla 10 misli fazla olduğu ilmen ve istatistikî olarak gösterilmiştir.

Şu hale göre iyonizan radyasyon lâboratuvarında çalışan kimselerin vücutlarında şuanın birikmesinden dolayı ileriki yıllarda tehlikeli ve tedavisi imkânsız hastalıklarla erken karşılaşacakları açık olduğundan bu gibi kimselerin iyonizan radyasyonda kalma müddetlerini azaltarak emeklilik müddetlerini kısaltmak ve fiilî hizmetlerine en az altı ay gibi bir müddet ilâve ederek daha kısa zamanda iyonizan şuadan ayrılmalarını temin etmek imkânını yaratmak sosyal adalet ilkelerine uygun bir hareket olacağı münakaşa kabul etmez bir gerçektir.. Böylece yıllarca ihmal edilmiş bu sınıf personelin hakları da korunmuş olacaktır.

Netice :

Bu duruma göre, bilfiil devamlı olarak iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında çalışan tabip, teknisyen sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan radyasyon lâboratuvarında bilfiil devamlı çalışan diğer personel ve yardımcılarını 5434 sayılı Kanunun 32 nci maddesi kapsamına alınarak fiilî hizmetlerinin her yılı için 6 ay kadar yıpranma müddetlerinin eklenerek emeklilik işlemlerinde ona göre muamele yapılmasını mümkün kılmanın mevcut Anayasamız karşısında sosyal adalet ilkelerine uygun düşeceğinden ve kaybolmuş hakların iadesi biran önce düzeltilmesi bakımından, elzem olduğu cihetle keyfiyet bilgilerinize arz olunur.

Maliye Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Maliye Komisyonu
Esas No. : 2/506
Karar No. : 43

21 . 6 1971

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Eskişehir Milletvekili M. Şemsettin Sönmez ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere olundu :

Gerekçede arz ve izah olunan hususlar Komisyonumuzca da uygun görülmüş ve teklif 1 nci maddede yapılan değişiklikle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plan Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Maliye Komisyonu

Başkanı	Sözcü	
Muğla	Diyarbakır	Adana
A. Buldanlı	*S. Savcı*	*A. R. Güllüğolu*
Artvin	Bolu	İstanbul
A. N. Budak	*Ş. Kıykıoğlu*	*N. Eroğan*
Çanakkale	Erzurum	Sakarya
Z. Gülsen	*S. Erverdi*	*T. Boztepe*

Siirt	Uşak
M. N. Oktay	*O. Dengiz*

Bütçe Plan Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plan Komisyonu
Esas No. : 2/506
Karar No. : 167

19 . 6 . 1972

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuza havale buyurulan (Eskişehir Milletvekili M. Şemsettin Sönmez ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve T. C. Emekli Sandığı temsilcilerinin de katıldıkları toplantıda incelendi ve görüşüldü;

Gerekçesinde tafsilen, ilmî ve tıbbî yönleriyle izahı yapılan teklif bilfiil ve devamlı olarak iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında görev yapan tabip ve diğer sağlık personelinin T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesi kapsamına alınmalarını öngörmektedir.

Şöyleki; Meslekleri icabı, yaptıkları işler dolayısiyle diğer iş dallarına nazaran, hayatları tehlikede bulunan ve 5434 sayılı Kanunun kapsamına giren iştirakçi ve tevdiatçılara kanun vazı bazı üstünlükler tanıyarak aynı kanunun 32 nci maddesindeki fıkralarında belirtildiği gibi fiilî hizmetlerinin her yılı için muayyen müddetler ilâve ederak, emeklilik müddetlerinin hesabında bu ilâveler nazara alınmıştır.

Tehlikeli işlerde çalışan birçok meslek grupları yanında bilhasa meslekleri icabı röntgen ışınları radyoaktif elementler ve radyoizotoplar gibi iyonizan radyasyonlarla bilfiil devamlı uğraşan tabip, teknisyen sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan ışınlarla yine bilfiil çalışan bilûmum yardımcı personel, hayatları müddetince iyonozan şuaların tehlikeleri altında kaldıkları bugün aşikâr olarak ilmen ispat edilmiştir. Batı memleketlerine paralel olarak memleketimizde de röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyonlardan teşhis ve tedavide geniş çapta

faydalanıldığı gibi tıbbî hizmetler yanında iyonizan radyasyonlar diğer fiziko - şimik lâboratuvarlarda da geniş olarak kullanılmaktadır. Geçmiş yıllara nispetle röntgen ve radyum gibi benzeri iyonizan ışınların işyerleri ve burada çalışan personelin adedi de sağlık hizmetlerine ve diğer fiziko - şimik lâboratuvarların adedine paralel olarak gittikçe çoğalmaktadır. İyonizan ışınların insan vücudu üzerinde zararlı ve yıpratıcı tesirini azaltmak ve bu şualardan etrafı (çevreyi) korumak kasdiyle bu gibi işyerleri inşaatı dahi özel şartlarda yapılmaktadır. İyonizan radyasyonlarla bilfiil çalışan personelin vücudunda bu şualar birikmekte ve şahsın ileriki yıllardaki hayatında aşağıda bahsi geçen zararlar ve organlarında tahribat husule gelmektedir. İyonizan şuaların insan vücudunda meydana getirdikleri zararlar ilmî olarak gösterilmiş ve muhtelif vesilelerle dünya literatüründe neşredilmiştir. İyonizan ışınlı lâboratuvarlarda çalışan kimselerin hayat vasatilerinde ihtiyarlığın erken başladığı ve ömrün, hiç ışınla karşılaşmamış olanlara oranla asgirî 5 yıl eksildiği tecrübelerle belirtilmiştir.

Bu duruma göre, bilfiil devamlı olarak iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında çalışan tabip, teknisyen sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan radyasyon lâboratuvarında bilfiil devamlı çalışan diğer personel ve yardımcılarını 5434 sayılı Kanunun 32 nci maddesi kapsamına alınarak fiilî hizmetlerinin her yılı için muayyen bir yıpranma müddetinin eklenerek emeklilik işlemlerinde ona göre muamele yapılmasını mümkün kılmanın Anayasamız karşısında sosyal adalet ilkelerine uygun düşeceğinden hareketle teklifi Komisyonumuz olumlu karşılamış olduğundan maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

T. C. Emekli Sandığı temsilcisinin 5434 sayılı Kanunun 32 nci maddesinde gösterilen yıpranma müddetleri varsa da bugünkü sosyal güvenlik bakımından böyle bir görüşün bütün dünyadaki sosyal güvenlik mevzuatından kaldırılmakta olduğu hakkında vermiş olduğu geniş izahat karşısında; bilfiil devamlı olarak iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında çalışan tabip, teknisyen sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında bilfiil devamlı çalışan diğer personel ve yardımcılarına asgarî ölçüyü geçmemek şartiyle bir yıpranma müddetinin eklenmesinin de kaçınılmaz olduğunu müşahade eden Komisyonumuz, Maliye Komisyonunun tespit ettiği iki aylık müddetin yeterli olduğuna inanarak, maddeyi müddet bakımından iki ay olarak, ancak, 545 sayılı Kanunla tevdiatçılık kaldırılmış olduğundan maddede mevcut (iştirakçi ve tevdiatçı) ibarelerinin yalnız (iştirakçi) olarak bırakılmak suretiyle değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin 2 nci ve 3 ncü maddeleri ise aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Balıkesir	Niğde	Ankara
C. Bilgehan	*N. Çerezci*	*M. K. Yılmaz*
Kâtip	Afyon Karahisar	Amasya
Malatya	*H. Hamamcıoğlu*	*S. Aygün*
A. Karaaslan		
Ankara	Aydın	Bolu
H. Balan	N. Menteşe	*H. İ. Cop*
	İmzada bulunamadı	
Diyarbakır	Hatay	İçel
S. Savcı	*H. Özkan*	*C. Okyayuz*
Konya	Manisa	Sakarya
N. Kalaycıoğlu	*H. Okçu*	N. Bayar
		İmzada bulunamadı
	Zonguldak	
	K. Nedimoğlu	

ESKİŞEHİR MİLLETVEKİLİ ŞEMSETTİN SÖNMEZ VE 9 ARKADAŞININ TEKLİFİ

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

İştirakçi ve tevdiatçı	Hizmetin geçtiği yerler	Eklenecek müddet
Mesleği olan ve bu sebeple röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyonlarla bilfiil çalışan tabip, teknisyen, sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan radyasyonla yine bilfiil çalışan bilûmum personel ve yardımcıları.	Mesleği icabı röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında	6 ay

Yukardaki fıkra kapsamına giren iştirakçi ve tevdiatçıların fiilî hizmetlerine eklenecek müddet, 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra görevde bulunup da, o zamandan beri iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında bilfiil çalışmış olanların emeklilik işlemlerinde uygulanır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Eskişehir Milletvekili M. Şemsettin Sönmez ve 9 arkadaşının. 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

İştirakçi	Hizmetin geçtiği yerler	Eklenecek müddet
Mesleği olan ve bu sebeple röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyonlarla bilfiil çalışan tabip, bilûmum personel ve diğer yardımcıları.	Mesleği icabı röntgen, radyum ve radyasyon lâboratuvarlarında çalışanlara.	2 ay

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE PLAN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

İştirakçi ve tevdiatçı	Hizmetin geçtiği yerler	Eklenecek müddet
Mesleği olan ve bu sebeple röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyonlarla bilfiil çalışan tabip, teknisyen, sağlık memuru, radyasyon fizikçisi ve teknisyeni ve iyonizan radyasyonla yine bilfiil çalışan bilûmum personel ve yardımcıları.	Mesleği icabı röntgen, radyum ve benzeri iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında.	2 ay

Yukardaki fıkra kapsamına giren iştirakçilerin fiilî hizmetlerine eklenecek müddet, 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra görevde bulunup da, o zamandan beri iyonizan radyasyon lâboratuvarlarında bilfiil çalışmış olanların emeklilik işlemlerinde uygulanır.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.